

NAPILÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XXXIII. ÉVFOLYAM
139. SZÁM
ÁRA: 1,20 FORINT
1976. VI. 13.,
VASÁRNAP

Mai számunkban:

Módosítják a betegellátási sávrendszert megynkben 4. oldal
Püspökladány újkori története helyneveiben 5. oldal
Mostoha kertjeink — Vita helyett eszmecsere — Amit a csárda ellakar — Fekete karácsony Tetéltenen — Családi kör — Kispajtás (9-16. oldal)

LÓNAPTÁR

ezelőtt, 1916. június 8-án meg - 84 éves korában meghalt Károlyi Mihály királyi magyar szociálmunkásmozgalom érdekes személyisége.

Magyar Szociálmunkásmozgalom vezetője volt az 1860-as évek közepén, Budapesten. A szociálmunkásmozgalom egyik legtevékenyebb vezetője volt az 1860-as évek közepén, Budapesten. A szociálmunkásmozgalom egyik legtevékenyebb vezetője volt az 1860-as évek közepén, Budapesten.

ADÓK ÚJ... Beke György; sták. (Regény) bor: Levelek Emmanuil Anna nőpápa. Deák Tamás; világban. (Regény) Aladár; a hadifogása.

TELEP. Átd... zorményben a szövözetkezést 21 s korszerűen pulykatelepet. folytatják és gyenként hét-épülettel bő a telepet. Az t napospulv... viseli a kö-

ALÓSÁGA. A... ód tényezői... dr. Gyar... június 15-én, n 15 óráól a Vállalat szak... tárában.

ONCERT. A... Állami Ze... növekedékei... den délután... ngsversenyt a... ési központ

földesi Vox... ar a napok... záró dalos... földesi pártbi... mében. A... részt vett a... zövetkezetek... zés és a Földesi... a gyermek-

OGYÁSZAT. A... mekorvosok... Északkelet... zakszoportja... tudomány... ceni Orvos... temen oktatói... rreferátum... s hangzott... on.

FÜRDŐKÁ... sokszerint... re kereset... fűrdőkádak... árban jelen... minc száza... zines kádak... vezők köve... tétlila, bor... tét divatszír... rai figyelem... ai tómpább... ket is.

SZÓLÓ. A... kertségek... a szőlő vi... lamul hűvös... mintegy két... dult meg a

HANGVER... boszlói vás... énekkar... ttt létre. A... ából június... ekor ünne... endeznek a... ztermében. ünnepeltek nyíregyhá... klósi kóru-

A népfront megyénk társadalmi, politikai életének állandó tényezője

MEGYEI KÜLDÖTTÉRTEKEZLET DEBRECENBEN

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa ez év szeptemberére összehívta VI. kongresszusát, hogy számot adjon az elmúlt négy évben végzett munka eredményeiről és hiányosságairól. Megyénk népfrontmozgalma a községi, körzeti, városi küldöttértekezletek után újabb fontos állomáshoz érkezett: június 12-én, szombaton került sor a népfront megyei küldöttértekezletére. A debreceni Bartók Teremben a 337 küldött mellett megjelentek és az elnökségben foglaltak helyet a megye és a város párt-, állami és tömegszervezeteinek képviselői, közöttük Kállai Gyula, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke; Baranyai Tibor, az

MSZMP Központi Bizottságának osztályvezető-helyettese; Sikula György, a megyei pártbizottság első titkára; Tóth Imre, a megyei tanács elnökhelyettese; dr. Bartha Tibor püspök, az Elnöki Tanács tagja, A Himnusz elhangzása után Fazekas Károly, a Hazafias Népfront megyei Bizottságának elnöke üdvözölte a megjelenteket, majd kisdobosok és úttörők köszöntötték a küldötteket. Ezután dr. Alberth Béláné, a Hazafias Népfront megyei Bizottságának titkára szóbeli kiegészítést fűzött a Hazafias Népfront megyei Bizottságának írásos beszámolójához, amelyet lapunk harmadik oldalán közlünk.

Dr. Alberth Béláné bevezetőjében megállapította: A beszámolási időszak egyik legjelentősebb eredménye, hogy a népfront megyénk társadalmi, politikai életének állandó tényezőjévé vált, befolyása minden téren erősödött. A népfront egyik legfontosabb feladata a munkásszótály és pártja vezető szerepének maradéktalan biztosítása mellett a nem marxista állampolgárok közös cselekvési egységének, szocialista érdekközösségének megteremtése a fejlett szocialista társadalom felépítése érdekében. A népfront vállalása a nép vállalása. A népfrontnak nincs külön tagsága, résztvevője minden honfitárs, aki tenni, cselekedni akar embertársaiért, hazájáért, népéért, a haladásért, a békéért, szocialista rendünkért.

Dr. Alberth Béláné ezután kitért a megyei népfrontválasztásokon felvetődött legfontosabb kérdésekre. Kiemelt feladatként kezelte a népfront az utóbbi időben az idősebb és a fiatalabb nemzedék sorát, mondtotta többek között.

A Hazafias Népfront megyei titkára ezután a nopolitikai határozatok megvalósításáról szólt. Megállapította, hogy a nőknek a társadalomban elfoglalt helyük, szerepük és számuk megköveteli, hogy kiemelten foglalkozzunk eredményeikkel éppen úgy, mint gondjaikkal, problémáikkal. A nopolitikai munka mindinkább szerves részévé válik a népfront tevékenységének.

A társadalmi munkáról szólvá dr. Alberth Béláné hangsúlyozta: A mozgalom azt a feladatot tűzte ki célul, hogy az általános nemzetitársadalmi célok érdekében a mindennapi cselekvésre mozgósítsa az embereket. Arra vállalkozott, hogy jelen legyen a közélet minden területén és annak állandó tényezőjévé váljon.

A Hazafias Népfront megyei titkára befejezésül a következőket mondtotta: — A népfrontmozgalom tekinté-

lye, a testületek tisztségviselőinek politikai érettsége, mozgalmi aktivitása sokat fejlődött. Célkitűzéseinket azonban csak akkor tudjuk eredményesen megvalósítani, ha magunkkal és megyénk dolgozóival szemben magasabb követelményeket állítunk. A cél pedig világos, az út adott, s ki hogyan tud rajta egyenesen végigmenni, az rajtunk múlik, tőlünk függ, de mindannyiunk érdeke.

Dr. Alberth Béláné beszámolója után a küldöttek hozzászólásaikban fejtették ki véleményeiket a népfront megyei bizottságának előterjesztéséről. Elsőként Szani Ferenc, a Debreceni Orvostudományi Egyetem oktatója beszélt a szövetségi politika és a szocialista demokrácia összefüggéseiről, majd dr. Joó Pálné, a Kossuth Lajos Tudományegyetem oktatója szólt művelődéspolitikai kérdésekről. Ezután emelkedett szószárra Sikula György, az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának első titkára, aki a megyei párt-végrehajtóbizottság nevében köszöntötte a küldöttértekezlet valamennyi résztvevőjét és rajtuk keresztül a megye népfrontmozgalmanak tisztségviselőit, aktívait.

Sikula György felszólalása

— Mindig jelentős esemény az — mondtotta —, ha egy munkaszakasz lezárul és a munka értékelésére, minősítésére kerül sor. A népfront megyei bizottságának előterjeszté-

sében megismertük a négy év alatt végzett munkát. Úgy érzem, valamennyien jó érzéssel vesszük tudomásul az elért eredményeket, büszkék vagyunk rájuk és további feladatokra ösztönöznek. Tapasztala-

taink a végzett munka értékeléséről megegyeznek a jelentésben foglaltakkal, amelyekkel egyetértünk. A Hazafias Népfront megyénk társadalmának progresszív erőt tömörítő mozgalom, amely aktív tevékenységével hozzájárult a párt iránti bizalom erősödéséhez, a párt politikájának népszerűsítéséhez. Fontos feladatának tekintette a szocialista nemzeti egység erősítését. Az utóbbi időben végzett munka egyértelműen bizonyítja, hogy pártbizottságunk számíthat a népfront tevékenységére, a megye előtt álló aktuális feladatok támogató végrehajtásában. Politikailag igen jelentős eredménynek tartjuk, hogy a munkások részvételének szükségessége a népfrontmozgalomban elvi- leg és gyakorlatilag rendeződött. Javasoljuk, hogy a jövőben is kapjon kiemelt helyet az összmunkában a munkás-párizs szövetség tudatos erősítése. A megyei párt-végrehajtóbizottság nevében kérjük, hogy a népfrontbizottságok valamennyi szinten folytassanak aktív politikai tevékenységet, erősítsék a mozgalom politikai jellegét. A népfront új megyebizottságának azért kell munkálkodnia, hogy legyenek még tágabb és szilárdabb keretei a lakosság szocialista összefogásának. Igyekezzünk még hatékonyabban támogatni pártunk szövetségi politikáját, a párttagok és pártönkivüliek közös együttműködését.

Sikula György beszéde után szünet következett.

A szünet után dr. Papp Ferenc, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke tett jelentést a küldöttértekezletnek a küldöttek számáról, foglalkozás és iskolai végzettség szerinti megoszlásáról.

Ezután ismét hozzászólásokra került sor. Először Kiss Lajos, a legidősebb küldött lépett a mikrofonhoz és nagy tetszéssel fogadott felszólalásában megköszönte a fiatalok üdvözlését, s további eredményes munkára biztatta őket. Dr. Bartha József gazdaságpolitikai kérdésekről, dr. Csúry Kálmán pedig a Hazafias Népfront közjogi tevékenységéről beszélt, majd Kállai Gyula a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke üdvözölte a küldöttértekezletet.

(Folytatás a 2. oldalon)

Összehívták az országgyűlést

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az Alkotmány 22. paragrafus (2) bekezdése alapján az országgyűlést 1976. június 24-én, csütörtökön délelőn 11 órára összehívta.

Az ülészak napirendjén szerepel várhatóan a pénzügyminiszter jelentése a Magyar Népköztársaság 1975. évi költségvetésének végrehajtásáról; az élelmiszerekről szóló törvény javaslata; valamint a munkaügyi miniszter beszámolója a munkaerő-gazdálkodás időszerű kérdéseiről és a szakmunkásképzésről szóló 1969. évi VI. sz. törvény végrehajtásáról. (MTI)

Lázár György

Franciaországba utazik

Lázár György, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke Jacques Chirac miniszterelnök meghívására vasárnap hivatalos látogatásra Franciaországba utazik. (MTI)

DOKTORAVATÓ TANÁCSULÉS

A KOSSUTH EGYETEMEN

A Himnusz hangjaival kezdődött június 12-én, szombaton délelőn a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanácsának nyilvános doktoravató tanácsulése az egyetem aulájában. Dr. Gáspár Rezső, az egyetem rektorhelyettese bejelentette, hogy a közelmúltban harminchatan tettek eredményes doktori vizsgát az egyetem két karán, és felkérte dr. Gorilovics Tivadart, a Bölcsészettudományi Kar dékánhelyettesét és dr. Daróczy Zoltánt, a Természettudományi Kar dékánját, hogy tegyenek jelentést a szigorlatok eredményéről.

A Bölcsészettudományi Karon tizenhárom tanár, a Természettudományi Karon tíz tanár, öt vegyész, hét fizikus és egy kandidátus tett eredményes doktori vizsgát.

A jelöltek nevében dr. Kara Pálné, Pogány Tatjana kérte az egyetem tanácsától az új doktorok doktorrá avatását. Ezután az ünnepélyes eskütel következett, majd az egyetem tanácsa nevében dr. Gáspár Rezső, dr. Gorilovics Tivadar és dr. Daróczy Zoltán doktorrá fogadta az egyetem új doktorait.

Angi Zoltán tanár, Balogh József pedagógia szakos előadó, Fejes Judit Anna tanár, dr. Kara Pálné, Pogány Tatjana tanár, Kövics Emma tanár, dr. Kurta Gyuláné, Kovács Ágnes Margit tanár, Mester György tanár, Nádasdi József tanár, Ori Istvánné, Stefán Edit tanár, Sonnevend Imre Tamásné, Lackovits Magdolna Ilona tanár, Szekeres Melinda Gertrúd tanár, Takács Péter tanár, Ujvári Zsuzsanna a Bölcsészettudományi Karon, Balogh Árpád tanár, Borbély

Szabolcs András vegyész, Gunda Tamás Erland vegyész, Harangozó István Zoltán fizikus, Herczegh Pál vegyész, dr. Jávorszki Andrásné, Rácz Mária Erzsébet tanár, Khalid Mohamed Amin Karim, Al-Ani fizikus, Kis-Varga Miklós Péter fizikus, Kovács Zsuzsanna tanár, Lovas Márton Levente tanár, Lőkös Sándor fizikus, Márlian Teréz vegyész, Máté Zoltán kandidátus, Mudri István fizikus, Nagy Miklós tanár, Rábai Gyula vegyész, Rácz István András tanár, Ronyecz József tanár, dr. Varanka Istvánné, Szőke Ida tanár, Vasas Ferenc Sándor tanár, Vicsok Tamás fizikus, Witner Ilona tanár, Zolnai László fizikus a Természettudományi Karon tett sikeres doktori vizsgát, s lettek az egyetem új doktorai.

A felavatott doktorok nevében Gunda Tamás Erland mondott köszönetet, majd dr. Gáspár Rezső köszöntötte az új doktorokat.

Beszédében hangsúlyozta, hogy a mai napon felavatott harminchat doktor az egyetemi diploma megszerzése után jelentős tudományos munkát végzett. A tudomány szerepe új erőfeszítésekre készítette őket, s ennek eredménye a megszerzett doktori cím. Szólt ezután a tudományok fejlődéséről, és a tudományágak előtt álló új feladatokról, s arról, mit vár ma a társadalom a tudományos kutató munkát végzőktől. Felhívta a figyelmet arra, hogy a doktori cím megszerzése kötelező a jövőben is, s mindenkinek keresnie kell a lehetőséget, hogy bekapcsolódjon a tudományos intézmények munkájába. Végezetül pedig sok sikert kívánt az új doktoroknak.

A doktoravató tanácsulés az Internacionálé hangjaival zárult.

Kállai Gyula felszólalása

— Örömmel veszek részt ezen a szép, ünnepi hangulatú megyei értekezleten — kezdte beszédét. — Nemcsak azért, mert már az utcán mosolygó arcok, a terembe lépve úttörők és énekkarok fogadták a küldötteket, hanem főként azért, mert a mai nappal a megye politikai életének fontos eseményéhez érkezünk: megyei értekezletünkön beszámolhatunk a népfront V. kongresszusa óta végzett munkáról és kijelölhetjük a következő időszak feladatait.

Ezután Kállai Gyula a népfront-mozgalom jelentőségéről, a IV. öt-éves terv kiváló teljesítésében vállalt nagy munkáról, a népfrontnak mai társadalmunkban betöltött szerepéről beszélt. A feladatokról szólván hangsúlyozta:

— A figyelmet, csupán arra szeretném irányítani, hogy a népfront munkásságát és pártja, a kommunista párt szövetségi politikája volt és marad mindaddig, amíg csak osztályok lesznek, s amíg az MSZMP és a Hazafias Népfront az osztályon kívüli társadalom megteremtésével nem fejezi történelmi küldetését. Miből következik ez? Abból, hogy a munkásságát önmagát is csak akkor szabadíthatja fel, ha ezzel együtt felszabadítja az összes többi dolgozó osztályt és réteget is. És fordítva: korunkban, a szocializmus világméretű előrehaladásának időszakában más társadalmi osztályok és rétegek szociális követeléseit sem valósíthatók meg másként, mint a munkásság által, a nemzeti függetlenségért, a társadalmi haladásért, a demokráciáért, a békeért, a szocializmusért vívott harcával szorosán egybefüggően. Ez az alapja a munkásság szövetségi politikájának és a szövetségben belüli vezető szerepének.

Kállai Gyula így fejezte be felszólalását:

Foglalkoztatási világkonferencia

Genfben a foglalkoztatási világkonferencia szombati munkanapján folytatódott az általános vita. A legtöbb felszólaló a fejlődő országok munkaerőhelyzetével és a megoldásra váró feladatokkal kapcsolatban fejtette ki álláspontját. Szocialista részről a szovjet, csehszlovák, bolgár és mongol küldött hívta fel a figyelmet arra, hogy csak mélyreható társadalmi és gazdasági változásokkal lehet végbe a fejlődő országokban az iparosítás és a fejlődés felé a fejlődésben való elmaradás, amely a nemzetközi munkamegosztás gyarmati szerkezetének terméke.

A délutáni plenáris ülésen a magyar munkaerő képviselője, Mar-tos István, a Magyar Kereskedelmi Kamara munkaerő irodájának elnöke, delegációnk tagja felszólalásának bevezetőjében szintén azt emelte ki, hogy a fejlődő országokban a gazdasági problémák felszámolására új utakat kell keresni. A világkonferencia feladata, hogy ilyen segítséget adjon ezeknek az országoknak.

Végezetül rámutatott arra, hogy az európai szocialista országokban elsősorban gazdasági változásokkal olyan eredményeket értek el, amelyek feltétlenül hatással lesznek a fejlődő országok stratégiájának kialakítására.

A világkonferencián szombaton az esti órákban befejezték munkájukat a munkacsoportok.

— Velünk szemben — a falon — a párt kongresszusi határozatának egy mondatát olvasható, amely közös harcra, közös munkára hív fel bennünket. Mi ezt a felhívást önként vállaljuk. Mozgalmunk a jövőben is minden társadalmi erő mozgósításával küzd közös célunk, a fejlett szocialista társadalom megvalósításáért.

Ezután ismét hozzászólásokra került sor: Gyulai András, dr. Lakatos Dénes, dr. Bartha Tibor, Zentai István, Nyéki Sándor, Rudas Magdolna, Révész István, Elek Sándor, Szendi Sándor és Hallgató Eva mondta el gondolatait. Sokan írásban adták be hozzászólásaikat. Ezután ebédszünet következett.

Az ebédről visszatértek a Tóth Árpád Gimnázium gitár-ének együttesének műsora fogadta. Ezt követően dr. Albert Béli névű vitázárójában választ adott a hozzá-

Szombaton, helyi idő szerint a délutáni órákban megérkezett Ulánbátorba az MSZMP delegációja, mely részt vesz a Mongol Népi Forradalmi Párt hétfőn kezdődő 17. kongresszusán. A delegációt Biszku Béla, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára vezeti.

A magyar küldöttséget az ulánbátori repülőtérén D. Molomszanc a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára és a mongol testvérpárt más vezetői fogadták.

Szombaton elutazott hazánkba Oskar Fischer, a Német Demokratikus Köztársaság külügyminisztere, aki Puja Frigyes külügyminiszter meghívására június 10–12. között hivatalos baráti látogatást tett Magyarországon. Búcsúztatására a Ferihegyi repülőtérén megjelent Puja Frigyes, Roska István külügyminiszter-helyettes és dr. Szürös Mátyas hazánk berlini nagykövete. Jelen volt Gerhard Reinert, az NDK budapesti nagykövete.

Nyugat-németországi hivatalos látogatásának utolsó napján Edward Gierke Hantschkoschnick brémai polgármesterrel tartott megbeszélést, majd a délelőtti folyamán megtekintette a brémai „Waser” hajógyárat, ahol elbeszélgetett az üzemi bizottság tagjaival. A LEMP KB első titkára pénteken a kora esti órákban utazott a szövetségi fővárosból Brémába, ahol Koschnick polgármester látta vendégül. A szénátusi fogadáson Gierke beírta nevét a város aranykönyvébe. Ebből az alkalomból rövid beszédben méltatta a most megkötött új megállapodások nagy jelentőségét és hangsúlyozta hogy Lengyelország céljának tekintti a bennük foglaltak maradéktalan végrehajtását és új kapcsolatok kiépítését. Rámutatott arra is, hogy a lengyel–nyugatnémet viszonyban kialakuló egyetértés ösztönzően hat az európai béke és biztonság megszilárdítását célzó erőfeszítésekre. A szombati nyugatnémet lapokban oldalakat töltönek meg az ötnapos látogatás eredményeit összegező tudósítások. A lapok részletesen ismertetik a megállapodásokat és címeikben rámutatnak Gierke látogatásának történelmi fontosságára.

Június 10-én és 11-én került sor a szerkesztőbizottság ülészakára, amelynek megtartásáról az európai kommunista és munkáspártok érte-

szólásokban megfogalmazott kérdésekre. A megyei küldöttértekezlet egyhangúlag elfogadta a négyéves munkáról szóló beszámolót, a szóbeli kiegészítést, az összefoglalót és a feladattervet, majd megválasztották a 90 tagú megyei bizottságot, a 9 tagú pénzügyi ellenőrző bizottságot és a 31 tagú kongresszusi küldöttséget. Az új megyei bizottság — miközben a Délbáb együttes szórakoztatta a küldötteket — megtartotta első ülését, amelyen megválasztotta a 25 tagú megyei elnökséget, a bizottság elnökét, titkárát, al-elnökeit és a munkabizottságok vezetőit. A Hazafias Népfront megyei Bizottságának elnöke Fazekas Károly, titkára dr. Albert Béli lett. Az elnökség tagjai: Bartha János, Gál Andrásné, Kiss Imre, Nagy Zsuzsa, dr. Sütő Sándor, Bíró Lajos, Dóka Katalin, ifj. Fegyverneki Lászlóné, Fülöp János, Gönczi László, Horváth Lászlóné, Jánosky Mihályné, Kecskés László, dr. Matuz Károly, Márffy Mihály, dr. Murányi Klára, Roza József, dr. Séri Kornél, dr. Szalai Sándor, Szegedi Agnes, Taraczkó Ferenc, Timár Zsuzsa, dr. Vigh József. A pénzügyi ellenőrző bizottság elnöke: Nagy Albert. Kongresszusi küldöttek: dr. Albert Béli, Arató Attila, dr. Bartha József, Elek Sándorné, Fazekas Károly, ifj. Fazekas Lajos, Gál Jánosné, Gulácsi Pál, Horváth Lászlóné, Illés Ferenc, Kathy László, dr. Katona Imre, Kálmán Mihály, Kiss Imre, dr. Kertai Pál, Kovács Béla, Medve Ernő, Nagy Erzsébet, Nagy Zsuzsa, Nyéki Sándor, Rinyu Sándor, dr. Séri Kornél, Somogyi Erzsébet, Szalay György, Szarka István, Varga István, Varga László, dr. Varga Pálné, Vámos Irma, Vetési Gyuláné, dr. Vigh József. Az újonnan megválasztott testületi tagok és tisztségviselők nevében Fazekas Károly, a megyebizottság elnöke köszöntötte meg a bizalmat.

A Hazafias Népfront megyei küldöttértekezlete a Szózat hangjával ért véget.

KIVÁLÓ MUNKÁSÖRÖK TANÁCSKOZÁSA

A Debrecen városi munkásöregység parancsnokai és kiváló munkásörei tegnap tartották meg tanácskozásukat, amely a megye többi egységeinek értekezletéhez hasonlóan azt a célt tűzte maga elé, hogy szívesen adjon az eredményekről, a fogatékosságokról és hasznos gondolatokat szolgáljon a további feladatok végrehajtásához.

A megjelentek és a meghívott vendégek — köztük Balogh Mihályné, az MSZMP KB tagja, valamint a város pártvezetőinek és fegyveres testületeinek képviselői — előtt Szűcs Imre, a városi munkásöregparancsnok tartott vitaindító előadást. Ismertette röviden a testület történetét, és kitért arra, hogy a városban éppen a tanácskozás színhelye, a Járóház volt a testület megalakulásának bölcsője. Ezután az egység munkáját elemezte. Megállapította, hogy a munkásöröklék szemben támasztott követelményeknek az egység tagjai általában sikerrel tesznek eleget. Egyre szilárduló politikai öntudattal, hozzáértéssel, áldozatvállalással vesznek

részt a feladatok végrehajtásában. Az egység tagjainak kilencven százaléka szocialista brigádtag, tehát a termelő munkában is példamutatóan helyt áll a munkásöri kötelességek teljesítését illetően.

Részletesen beszélt a parancsnok feladatairól. Megállapította, hogy a vezetésben fel kell számolni a sablonokat, a dogmatizmust, ki kell alakítani a vezetők és besorozottak elvszerű viszonyát ott is, ahol eddig hiányosságok mutatkoztak. Szűcs Imre a munka értékelésének összegzéséről elmondotta, hogy az aleggységnek a szocialista versenymozgalom egyre erősödő módon segíti a munkásöri és parancsnoki tevékenység fejlesztését, a tervezési, a szervezési, a harckészítési, a termelési és a nevelési munkát. Befejezésül körvonalazta az egység előtt álló feladatokat, amelyek végrehajtását a beszámoló követő vita, az ott elhangzott vélemények is hasznosan segíthetik. A vita után választották meg azt a huszonöt munkásöröt, aki a megyei értekezleten képviseli az egységet.

Hét vége a világpolitikában

nek június 15-én lejáró mandátuma meghosszabbításáról. A vitában felszólalt dr. Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár is, aki kifejtette, hogy a szigetországban továbbra is nagyon feszült a helyzet és nem oldódtak meg az 1974. évi események következtében előálló problémák. Kurt Waldheim újabb hangsúlyozta, hogy a ciprusi kérdés rendezésének legcélszerűbb módja a szigetországban továbbra is nagyalkos folytatása.

A Biztonsági Tanács meghallgatta a ciprusi külügyminiszter, Görögország és Törökország állandó ENSZ-képviselőinek, valamint a ciprusi görög és török közösség képviselőinek felszólalását. Joannisz Hrisztofídész ciprusi külügyminiszter beszédében azzal vádolta Törökországot, hogy a kettős társaságára törekszik. Támogatást kért a világszervezet Biztonsági Tanácsától Ciprus függetlenségének megőrzéséért vívott harcához és hangsúlyozta, hogy a Ciprusi Köztársaság kormányta támogatja a két közösség közvetlen tárgyalásait a problémák tartós és békés rendezése érdekében. A Biztonsági Tanács hétfőn folytatja a ciprusi kérdés vitáit.

A luxemburgi Senningen-kastélyban tartották tanácskozást szombaton a közös piaci tagállamok külügyminiszterei. Bár a politikai konzultáció eredetileg azt a célt szolgálta, hogy a tagállamok az EKG júliusi csúcsterkeztele előtt még egy kísérletet tegyenek az úgynevezett európai parlament körül kialakult vita megoldására, a minisztereknek új problémával is szembe kellett nézniük: a Közös Piac kisebb tagállamai követelik, hogy a négy nagy — az NSZK, Franciaország, Nagy-Britannia és Olaszország — ne vállaljon megkötés nélkül az egész gazdasági közösséget érintő kötelezettségeket a Ford amerikai elnök által összehívott gazdasági csúcskonferencián. Belgium és Hollandia hivatalos formában is tiltakozott az ellen, hogy a négy tagállam előzetes konzultáció nélkül fogadta el az amerikai elnök javaslatát a Puerto Rico-i csúcskonferenciára. Thorn luxemburgi miniszterelnök pedig azt javasolta, hogy az EKG miniszteri tanácsának soros elnöke egyenrangú tárgyalófélként lehessen jelen Puerto Ricóban. A zárt ajtó mögött megtartott tanácskozáson szó volt a közös piaci országok politikai uniójának terveiről is.

A bizonyítási eljárással folytatódott szombaton a zsoldosok pere a laundai forradalmi bíróságon. Az államügyész pénteken mind a 13 vádlottra halálbüntetés kiszabását kérte.

A bíróság szombaton többek között kihallgatta Costas Georgiou, Alias „Tony Callan” vádlottat. Callan „ezredes” vallomásaiban magára vállalt minden felelősséget a parancsnoksága alatt álló zsoldosok valamennyi tettéért. Egy másik vádlott, Mc Kenzie beismerte, hogy többek között részt vett 14 zsoldostársának kivégzésében, de azzal védekezett, hogy Callan parancsára cselekedett.

Elröblök szabadon bocsátották azt a 25 politikai menekültet, akiket Buenos Airesben pénteken hurcoltak el az ENSZ menekültügyi főbizottsága által bérlett vendégházakból. A terroristák megkínították foglyaikat és köztölték velük: 48 órát adnak, hogy elhagyják az országot. Az elrabolt politikai menekültek túlnyomó többsége Chiléből, a fasiszta junta terrorja elől menekült Argentínába. Az ENSZ-főbizottság helyi képviselője közölte, hogy tiltakozni fognak az argentin kormánytól.

Konsztantin Karamanlisz görög miniszterelnök szombaton felszólalt az athéni parlament általános politikai vitájában.

Kijelentette, hogy a komoly tárgyalások halogatása miatt a Ciprus és az Egei-tengerrel kapcsolatos problémák megoldása veszedelmesen stagnál, ezért Görögországnak meg kell erősítenie hadserégét.

„Görögország a nyugathoz tartozik és fog tartozni politikai, társadalmi, gazdasági és katonai tekintetben — mondotta a kormányfő — a csatlakozásról tárgyalunk és be is fogunk lépni a Közös Piacba. Eppen ezért össze kell hangolnunk védelmi rendszerünket az egységes Európával.”

Karamanlisz derülátóan vázolta az ország gazdasági helyzetének javulását, de azt állította, hogy a további fejlődést veszélyeztetik a sztráikok és a szakszervezeti jogokat korlátozó új törvény elleni tiltakozó tömegmegmozdulások. A görög kormányfő élesen támadta az ellenzékét, főleg a kommunista pártot és a Papandreu vezette Pánhelion Szocialista Mozgalmat, azt állítva, hogy az ellenzék felelős a sztráikok és tüntetések kirobantásáért.

A Hazafias Népf. Bizottságának beszámolója szerint a megye lakossága 5,2 s mint 540 000 lakosa. Debrecenben él (180 000 fő), a három zalék, a fennmaradó lakója. A tanyavilág nek.

A megye gazdasági ipara, valamint mezőgazdasági üzemi szerepet töltene ipari vállalatok. De mellett — mely a fontos — a hajdúvárosi pulézesek valóságosok. Ezek nyomán az ipar területi elhelyezkedéséről.

A termelési eszközök a foglalkozásbeli st. vidéki ipartelepítésé száma és hatása más az építőiparban és a közlekedési munkások s. A munkásosztályhoz nyugdíjas munkás is. A megye 8 állami gazdasági, 1 halásza, ben, továbbá a 6 sz. társulásban dolgozik, zel 40 százaléka, több múlt években a termé lista jellege tovább sz. járult a falu arcuła változásához. A mező lesztését szolgálja a létrehozott agrár-ipar. Az állandó foglalk. kalehetőségek növe igény a bölcsődei, az lai ellátottság fokozás re korábban nem tap sze fogást sikerült m. ben. 1970-ben 1694 b. férőhely volt, 1975-be és 1995 évadában 15 71. m. növelet szükség a természet szaporod. Figyelembe véve az nak gyors ütemű nö. évek fontos társadalom az iskolahálózat továb rúsítását.

A Hazafias Népf. készülvé számot adur zett mozgalmi tevéke visszatérintve a magy fejlődésére, megállap megindításában, széle jelentős szerepe volt. 1937-ben a Márciusi F. szerveződött meg 1. Nemzetgyűlés és a Né. kézbe vette a felszab nek irányítását.

A legutóbbi négy év X. és XI. és a Hazaf. resszusának határozal. lásaiból addó megyei meg. Munkánkat meg döntései, valamint a kü. dasági szervekkel, töm. valósított együttműkö. segítő tevékenysége.

A párt- és a nép feladatként jelölték m. — a szocialista népi. tését,

— a szocialista dem. — a helyes közgazda. segítését,

— az általános műv. szemlélet fejlesztését,

— a szocialista hazai. ternationalizmus erősít.

Alapvető célunk volt. gári jogok, kötelessége lampolgárok gondolkod. ban kibontakozó szoci. tésé, valamint a közel. Mindezt elveink terjesz. rü tájékoztatással, a. aktivitás növelésével, a. vetség erősítésével, az. körü megnyerésével, a. gyobb mérvű bevonás. gezhettük legeredmény.

A Hazafias Népf. front mozgalomnak — a párt politikájának is és elfogadása. Meg. mozgalom minden tevél. sült ez a szemlélet. Ez nye, hogy a párt szerve. lyamatosan és behatóar. fronttestületek munkájá. deményezéseiket, beszám. mozgalomban végzett te. A népf. jellegének szinten konkrét politika.

A HAZAFIAS NÉPFRONT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK BESZÁMOLÓJA

AZ V. KONGRESSZUS ÓTA VÉGZETT MUNKÁRÓL

A Hazafias Népfőnt Hajdú-Bihar megyei Bizottságának beszámolója — amelyet a küldöttek írásban már korábban megkaptak — bevezetőjéül Hajdú-Bihar megye helyzetét és a népfőntmozgalom fejlődését vázolja.

— Hajdú-Bihar a közepes nagyságú — 6212 négyzetkilométer — megyék közé tartozik. Az ország területének 6,6 százalékán él a lakosság, 5,2 százaléká, a megye több mint 540 000 lakosa.

Debrecenben él a lakosság 33 százaléka (180 000 fő), a három hajdúvárosban 13 százalék, a fennmaradó 54 százalék a községek lakója. A tanyavilágban közel 50 000-en élnek.

A megye gazdasági szerkezetében Debrecen ipara, valamint a korszerű és fejlődő mezőgazdasági üzletemeltek mellett egyre jelentősebb szerepet töltenek be a vidékre telepített ipari vállalatok. Debrecen ipari fejlesztése mellett — mely a hajdúvárosokba és a kiemelt településekre valószínűleg meg nagyobb beruházások. Ezek nyomán számottevően változott az ipar területi elhelyezkedése.

A termelészerveket változása gyorsította a foglalkozásbeli struktúra átalakulását. A vidéki ipartelevitessel nőtte a munkásosztály száma és hatása más rétegekre. Az iparban, az építőiparban és a közlekedésben foglalkoztatott munkások száma elérte a 95 000 főt. A munkásosztályhoz tartozik a közel 30 000 nyugdíjas munkás is.

A megye 8 állami gazdaságában, a 102 mezőgazdasági, 1 halászi termelőszövetkezetében, továbbá a 6 szakszövetkezetben és 14 társulásban dolgozik a foglalkoztatottak közel 40 százaléka, több mint 70 000 fő. Az elmúlt években a termelőszövetkezetek szocialista jellege tovább szilárdult, mindez hozzájárult a falu arculatának gyorsabb ütemű változásához. A mezőgazdasági termelés fejlesztését szolgálja az országban elsőként létrehozott agrár-ipari egyesülés is.

Az állandó foglalkoztatottság, a helyi munkalehetőségek növekedésével megnőtt az igény a bölcsődei, az óvodai helyek, az iskolai ellátottság fokozására. Ennek kielégítésére korábban nem tapasztalt társadalmi összefogást sikerült megvalósítani megyénkben. 1970-ben 1694 bölcsőde és 11 686 óvodai férőhely volt, 1975-ben 28 bölcsődeben 2213 és 195 óvodában 15 716 férőhely. A gyors ütemű növelést szükségessé tette megyénkben a természetes szaporodás kedvező alakulása.

Figyelembe véve az iskolás korúak számának gyors ütemű növekedését, a következő évek fontos társadalmi politikai feladata lesz az iskolahálózat további bővítése és korszerűsítése.

A Hazafias Népfőnt VI. kongresszusára készülve számot adunk a megyénkben végzett mozgalmi tevékenységről. Ennek során visszatérünk a magyar népfőntmozgalom fejlődésére, megállapíthatjuk, hogy annak megindításában, szélesítésében megyénknek jelentős szerepe volt. Itt fogalmazódott meg 1937-ben a Márciusi Front alapjainak, itt szerveződött meg 1944-ben az Ideiglenes Nemzetgyűlés és a Nemzeti Kormány, amely kézbe vette a felszabadult országrész életének irányítását.

A legutóbbi négy év munkáját az MSZMP X. és XI. és a Hazafias Népfőnt V. kongresszusának határozatai, illetve állásfoglalásaiból adódó megyei feladatok határozták meg. Munkánkat megszabták testületeink döntései, valamint a különböző állami és gazdasági szervekkel, tömegszervezetekkel megvalósított együttműködés és a pártszervek segítő tevékenysége.

A párt- és a népfőntkongresszusok fő feladatáknak jelölték meg:

- a szocialista népi-nemzeti egység erősítését,
- a szocialista demokrácia fejlesztését,
- a helyes közgazdasági gondolkodás elősegítését,
- az általános műveltség, a szocialista szemlélet fejlesztését,
- a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus erősítését.

Alapvető célunk volt és lesz az állampolgári jogok, kötelességek ismertetése, az állampolgárok gondolkodásában, magatartásában kibontakozó szocialista vonások erősítése, valamint a közéleti aktivitás növelése. Mindezt elveink terjesztésével, szélesebb körű tájékoztatással, a műveltség, a politikai aktivitás növelésével, a munkás-paraszt szövetség erősítésével, az értelmiség szélesebb körű megnyerésével, a nők, a fiatalok nagyobb mérvű bevonásával végeztük és véghezvittük legeredményesebben.

A Hazafias Népfőntnek — mint politikai tömegmozgalomnak — legfontosabb feladata a párt politikájának ismertetése, terjesztése és elfogadtatása. Megyénkben a népfőntmozgalom minden tevékenységében érvényesült ez a szemlélet. Ez annak is az eredménye, hogy a pártszervek és -szervezetek folyamatosan és behatolva foglalkoztak a népfőnttestületek munkájával, támogatták kezdeményezéseiket, beszámoltatták tagjaikat a mozgalomban végzett tevékenységükről.

A népfőnt jellegének megfelelően minden szinten konkrét politikai, gazdasági tartalmú

feladatokat adtak, azok megvalósítását segítették, ellenőrizték. A népfőnt által összegyűjtött tapasztalatokat igényelték és hasznosították.

A szocializmus teljes felépítéséért

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya a következőkben határozza meg a mozgalom szerepét: „A Hazafias Népfőnt tömöríti a társadalom erőt a szocializmus teljes felépítésére, a politikai, a gazdasági és a kulturális feladatok megoldására.” A szocialista nemzeti egység erősítése cselekvő együttműködést tesz szükségessé a társadalom minden osztályával és rétegével.

Ezt segítette a megye állami, gazdasági szerveivel és tömegszervezeteivel megvalósított kapcsolatok eredményes fejlődése. A közös tennivalókat együttműködési megállapodásokban rögzítettük.

A Hazafias Népfőnt Hajdú-Bihar megyei Elnöksége és a Hajdú-Bihar megyei Tanács V. B. között 1972-ben megkötött együttműködési megállapodás legfontosabb célja és alapelve a közös tevékenység a párt szövetségi politikájának megvalósításában.

A megyei együttműködési megállapodás és a helyi sajátos feladatok figyelembevételével 1973 végéig minden városban és községben a tanácsok és népfőntbizottságok együttműködési megállapodásokat kötöttek, melyek nagy többsége gyakorlati feladatokat rögzített és alkalmas arra is, hogy a tapasztalatokat egy-két évenként értékeljék és újabb feladatokat tüzzenek ki. A két szerv együttműködése révén szélesedett a szocialista demokrácia, nőtt a lakosság társadalmi aktivitása, bizottságaink a tanácsok tömegpolitikai bázisává váltak.

A KISZ szervezetei aktívan részt vettek a választások előkészítésében, a jelölőgyűlések szervezésében, a választási propagandában és agitációban. A népfőnttestületek által szervezett fórumokon a megjelentek 25–30 százaléka, a felszólalók 30 százaléka volt fiatal. Véleményt mondtak a város- és községfejlesztési tervekről, a lakóhely fejlesztéséről. Javaslatok megvalósításáért különböző munkaakciókat kezdeményeztek. Jelentős szerepet vállaltak és vállaltak az „Egy üzem — egy iskola” és az „Egy szocialista brigád — egy raj” mozgalom kiszélesítésében. Az együttműködés révén sikerült elérni, hogy a KISZ és az úttörő szövetség tevékenyen részt vesz a „Tegyük többet lakóhelyünkért”, az „Egy nap Debrecenért”, „Egy nap a községer” mozgalomban vagy a „Fás, virágos, tiszta Hajdúánásért” és egyéb akciókban, amelyek a lakóhely szövedé tételét elősegítő társadalmi tevékenységek alapjául szolgáltak.

A Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsával megkötött együttműködési megállapodás meggyorsította a testületek közötti munkakapcsolatok erősödését. A közösen meghirdetett munkaversenyekkel, a lakóterületi társadalmi akciókkal jelentősen hozzájárultak a népgazdasági tervek és helyi célkitűzések megvalósításához. A társadalmi munkaakciók szervezése és lebonyolítása a lakóterület lakosai mellett egyre inkább a területi üzemi, vállalati kollektíváinak és szocialista brigádjainak aktív közreműködéséhez kötődik.

Közösen foglalkoztunk a bejáró munkások élet- és munkakörülményeivel, a lakóterületi művelődési lehetőségeink javításával, az Olvasó népről mozgalommal, elsősorban az Olvasó munkásért akció, illetve pályázatosokat sikerért. Közös erőfeszítéseink eredményeként az üzemekben erősödött a honismereti tevékenység, tartalmasabbá váltak a brigádnaplók. Többet foglalkoznak üzemtörténet és üzemi krónikák írásával, az ipari, munkásmozgalmi hagyományok gyűjtésével és ápolásával.

A népfőntmozgalmi feladatok hatékonyabb megvalósítását eredményezte a Hajdú-Bihar megyei Szövetkezetek Koordinációs Bizottságával, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal, a Vöröskereszttel és a Magyar Honvédelmi Szövetség megyei szervezetével létrejött együttműködés. A népfőntbizottságok fokozták tevékenységüket és eredményesebben valósították meg feladataikat az állampolgárok mozgalomba való bevonásával.

A szocialista építés elengedhetetlen követelménye, az egész dolgozó nép érdeke, hogy a munkásosztály vezető szerepe a társadalmi élet minden területén — így a népfőntmozgalomban is — tovább erősödjék, politikai súlya pedig tovább növekedjék.

A szocialista nemzeti egység állandó erősítése, fejlesztése a munkásosztály, a párt politikájára és kifejezője az egész nép érdekének. Ezért a munkásosztály közéleti szerepének erősítéséért népfőntbizottságaink nagy figyelmet fordítottak a munkások aktivizálására mind a választott testületekben, mind a közélet különböző fórumainak szervezésében. Növekedett a számarányuk a különböző testületekben (tanácsokban 15,3 százalék, népfőntbizottságokban 17,9 százalék).

A mozgalom tudati szemléletformáló tevékenységével, a közügyek iránti érdeklődés felkeltésével elősegítette, hogy a szövetkezetek tagjai — különösen a termelőszövetkezet-i parasztek — a helyi politika formálóiá válhattak.

A parasztság részvétele a népfőntmozgalomban folyamatos. A szocialista szövetkezeti parasztság aktivitása, részvétele nélkülözhetetlen mozgalomunk tevékenységében. A népfőntbizottságokban politizáló parasztemberek bátran szólnak a parasztság és a falusi élet fejlődését segítő vagy akadályozó tényezőkről. Véleményüket, javaslatukat komolyan kell vennünk.

Ezt az aktivitást segítették és támogatták a termelőszövetkezetek területi szövetségei is. A mezőgazdaságban dolgozók számaránya a különböző választott testületekben: a népfőntban 25 százalék, a tanácsokban 38,5 százalék. A testületek így fokozott figyelemmel kísérhették a tsz-parasztság helyzetét, életkörülményeinek alakulását.

Megyénk értelmiségére a növekvő általános és szakmai műveltség a jellemző. Szerepe és felelőssége a közéletben és a műveltség fejlesztésében és terjesztésében folyamatosan fejlődött. Munkánk gyengéiből fakad azonban sokkal kevesebb értelmiségit sikerült még bevonnunk a népfőnt munkájába, mint amennyire módunk és lehetőségünk volna.

A szocialista demokrácia közéletünk minden területén fejlődik

„Népi hatalmunk annál erősebb, minél nagyobb támogatást kap a tömegektől... minél több állampolgár vállalik részesevé a hatalom gyakorlásának, a közügyek intézésének.” (Az MSZMP XI. kongresszusa jegyzőkönyvéből.) Ennek érdekében a fejlett szocialista társadalom építése során megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a szocialista demokrácia kiszélesítésére.

A szocialista demokrácia közéletünk minden területén fejlődik, és ez a fejlődés törvényszerűen tekinthető. Elősegítik a párt testületeit, az államhatalom szerveit, az országgyűlést és a tanácsok. De éppen ilyen fontos az üzemi és a szövetkezeti demokráciának, valamint a mindennapi élet, az emberi érintkezés demokratizmusának az elmélyítése is. A népfőntmozgalom — jellegénél fogva — a szocialista demokrácia fejlődését szinte minden területen elő tudja segíteni a mozgalom eszközeivel a társadalmi részvételt kiszélesítve. A népfőnt testületein belül megnyilvánuló demokratizmus jó hatást gyakorol a közéleti, a munkahelyi demokrácia fejlődésére.

A testületek sokrétű munkájában mindenkori kiemelt feladat — szoros együttműködésben a tanácsi szervekkel — az országgyűlési képviselő- és tanácsnag választások szervezése és lebonyolítása.

Az V. kongresszust és különösen a választásokat követően megyénkben tovább erősödött a választók és a választottak kapcsolata, mivel maguk is szorgalmazták azt. A települések széles rétegeit mozgó rendezvényein a képviselők több esetben megjelentek.

A népfőntbizottságok a megyében évenként minden községben — tanácsokkal és tömegszervezetekkel együttműködve — szervezték a falugyűléseket. Különösen fontosak voltak az 1973. évi ciklusú falugyűlések a tanácsválasztások előtt és 1976-ban a tavaszi falugyűlések, amelyek a község V. ötéves tervét ismertették.

Előadások, vitafórumok

Az MSZMP X. és XI., a Hazafias Népfőnt V. kongresszusának határozatai feladatáknak jelölték meg népfőntbizottságaink számára a lakosság szocialista gondolkodásának fejlesztését.

Ennek érdekében tömegpolitikai munkánk szerves részeként fokozott figyelmet fordítottunk a nemzetközi helyzetre, a művelődés- és gazdaságpolitikai kérdésekre.

Előadás-sorozatokkal, vitafórumokkal, rétegbeszélgetésekkel folyamatosan bemutatjuk, népszerűsítettük és elfogadtattuk pártunk és kormányunk kül- és belpolitikai célkitűzéseit, magyaráztuk hazánk és a szocialista tábor békepolitikáját, a nemzetközi munkásmozgalom főbb eredményeit és célkitűzéseit.

Agitációs munkánk során tudatosítottuk, hogy a népi-nemzeti egység, a szövetségi politika gyakorlati megvalósításával, a szocialista közgondolkodás fejlesztésével, a szocialista demokrácia szélesítésével és gyakorlati érvényesítésével is erősítjük hazánk nemzetközi tekintélyét.

A változatos formák — fórumok, tanyai találkozók, népfőntestek, kiállítások, gazdasági- és művelődéspolitikai klubrendezvények — alkalmazásával nem csupán a részt-

vevők tájékoztatását, ismeretszerését kívántuk elősegíteni, hanem aktív véleménynyilvánításra is ösztönöztünk.

Agitációs és propagandamunkánk egyik legfontosabb célja, hogy a politikai ismeretek terjesztésével — a lakóterületeken — olyan állampolgárokhoz jussunk el, akik más szervezett képzésben nem vesznek részt, de ismereteik és tájékozottságuk fejlesztésére szükség van. Az előadások, fórumok vitavezetői többnyire a pártszervek propagandistái, a népfőntbizottságok vezető aktivistái, pedagógusok, TIT-elődok, jogászok és a megyei politikai ismeretterjesztő munkacsoport tagjai voltak.

Szocialista hazafiság és internacionalizmus

— A szocialista hazaszeretet nemcsak szavakban, hanem tettekben nyilvánul meg, és elválaszthatatlan a proletár internacionalizmus.

Mozgalmi munkánkban arra törekedtünk, hogy a tevékeny hazafiság az országépítés mindennapi folyamatában kibontakozzék, elmélyüljön, szélesedjék. Tevékenységünkben ennek megfelelő felelősséggel foglalkoztunk a szocialista hazafiságra nevelési feladataival.

A szocialista hazafiság ápolását, a tömegpolitikai hatását és a termelőmunkában való részvételt is fokozták a különböző évfordulók és ünnepi rendezvények, mindenkori előtt az MSZMP XI. kongresszusával és hazánk felszabadulása 30. évfordulójával kapcsolatos programok és egyéb történelmi eseményekről való megemlékezések, melyek előkészítésében, megrendezésében, ünneplésében egyaránt részt vettek munkások, parasztek, értelmiségiek, a megye lakosságának különböző rétegei. Külön is kiemelhető e területen a nők és a fiatalok aktivitása.

A Hazafias Népfőnt V. kongresszusának határozata feladatáknak jelölte meg a tömegek szocialista gondolkodásának fejlesztését, a népek közötti barátság ápolását, a béke erősítésében és megőrzésében való aktív közreműködést, a nemzetközi élet eseményeinek helyes értékelését, a szabadságukért küzdő népekkel való testvéri szolidaritás mélyítését.

Megyénk határmenti községeiben román nemzetiségű lakosság is él. Evek óta sikeresen együttműködünk a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségével, közreműködésükkel több alkalommal szerveztünk nemzetiségi találkozókat, esteket, kulturális bemutatókat. 1973-ban — az országos nemzetiségi kongresszust megelőzően — Berettyóújfaluban megyénk nemzetiségeinek képviselőit tanácskozára hívtuk, amely igen eredményesnek bizonyult.

Jól szolgálták ez irányú törekvéseink testvérvárosainkkal (Lublin, Potzdám, Sumen, Klaipeda, Jyväskylä) kialakított sokoldalú, eredményes kapcsolataink.

— A növekvő feladatok szükségessé teszik, hogy a megyei bizottság — a társadalmi aktivitást fokozottabb bevonásával — rendszerebb és előbb kapcsolatot teremtsen a helyi testületekkel. E kapcsolat kölcsönös erősítése elősegítheti az információk alaposabb, mozgalmunk tevékenységének hatékonyságát, politikai eredményességét, a közéletiség fejlődését.

A megyei népfőntbizottság elismerését és köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik közreműködtek a területi és helyi feladatok sikeres megvalósításában. Bizonyosak vagyunk, hogy ilyen hozzáállással a jövőben is teljesíthetjük feladatainkat.

Szolgáljuk híven hazánkat, a szocialista Magyarországot!

A megyei küldöttértekezlet utáni munkára vonatkozó feladatterv a következőket összegzi:

— A legfontosabb feladatunk az állampolgárok lehető legszélesebb körének tömörítése a haza javára. A népfőntbizottságok éljenek azzal a lehetőséggel, hogy mind több munkás vállal mozgalmi munkát. Erősítsék tovább a munkás-paraszt szövetséget. Szélesítsék az értelmiségiekkel a minden oldalú, aktív együttműködést. Bővítsék a lakosság közjogi tevékenysége gyakorlásának lehetőségeit. Munkálkodjanak az emberi alapközösségekben, a családokban a szocialista vonások erősítésén. A nők egyenlőségére az egész társadalom érdeke, s egyben a szocialista társadalom fejlettségének egyik fokmérője — ezért harcoljanak a helyzetükkel kapcsolatos maradi nézetek ellen.

Jelentős feladatunk a jövőben is munkakapcsolataink továbbfejlesztése a tömegszervezetekkel, valamint a lakóhelyi közélet tartalmasabbá tétele. Fontosnak tartjuk nemzeti múltunk haladó történelmi örökségének, forradalmi hagyományainak ápolását. A szocialista tudat fejlesztése érdekében fokozottan kell művelődési tevékenységünket. Országunk fejlődésének fontos feltétele: terveink teljesítése. Ezért kiemelt feladatunk a gazdasági közgondolkodás továbbfejlesztése. Mindezeket a feladatokat testületeink munkájának javításával teljesíthetjük sikeresen.

MI LESZ A TÉTEL?

ÉRETTSÉGI

Ezekben a napokban utcán, villamoson, autóbuszon gyakran találkozunk ünneplőbe öltözött lányokkal, fiúkkal. Folynak a középiskolákban az érettségi vizsgák, eljött a „nagy próbatétel” ideje. A Tóth Árpád gimnáziumban pénteken kezdődtek a vizsgák. Meglátogattuk az izguló diákokat, s a diákokért izguló tanárokat. Fényképezőgépünk megörökített néhányat az ünnepélyes pillanatok közül.

ELMÉLYÜLT MUNKA

SZÁMADÁS

Módosítják a betegellátási sávrendszert megyénkben

JÚNIUS 15-TŐL ÉRVÉNYES AZ ÚJ ELOSZTÁS

A megyei tanács egészségügyi osztálya az illetékes tanácsai és egészségügyi szervekkel közösen kidolgozta az ún. betegellátási sávrendszert módosítását, amely a közeljövőben kerül bevezetésre. Az intézkedés elsődleges célja, hogy lehetőség szerint minden rászoruló azonos feltételek között részesülhessen egészségügyi ellátásban. A módosított sávrendszerről kértünk tájékoztatást dr. Uzvályi Ferenc től, a megyei tanács egészségügyi osztályának vezetőjétől.

— *Hogyan történt ez ideig a betegek szakrendelése irányítása?*

1969. január elsejétől vezettük be először az ún. sávrendszert. Ez azt jelenti, hogy egy-egy intézmény a területéhez tartozó körzetekből fogad elsősorban a betegeket. A betegirányítás bevezetését az is indokolta, hogy a növekvő igényekhez képest szűknek bizonyuló ellátási lehetőségek mindenki számára egyenlőek legyenek. A sávbeosztás célja tehát az, hogy a rendelkezésre álló tárgyi és személyi feltételek gazdaságos felhasználásával javuljon az egészségügyi ellátás színvonala.

— *Mi indokolta az eddigi rendszer módosítását?*

Az 1969-ben kialakított betegbeutalási rendszer alapvetően megfelelt a követelményeknek, azonban részben szervezési, részben szakmai okokból már 1973-ban részleges korrekciót hajtottunk végre. Az utóbbi évek alatt ugyanis a lakótelepek megépülésével megváltoztak a korábbi arányok, s így egyes intézményekre aránytalanul sok munka háruult. Ugyanakkor az orvostudomány újabb vívmányainak alkalmazása is változtatást sürgetett. Sajnos a lakosság is érezkelte, hogy egyes rendelőkben fokozódott a zsúfoltság, megnyúlt a várakozási idő, csökkent az ápolási napok száma. Eppen ezeknek a jelenségeknek a megszüntetése vagy legalábbis visszaszorítása érdekében vált szükségessé a sávrendszert módosítása.

— *Hogyan szerezhet tudomást a lakosság a változásokról?*

Tudatában vagyunk annak, hogy az új betegellátási beosztás megismerése és megszokása sok kényelmetlenséget, bosszúságot okoz a kezdeti időkben, éppen ezért a betegek és hozzátartozóik türelmét kérjük. Az új sávbeosztást a megyénkben működő valamennyi körzeti és üzemorvosnak, szakorvosnak és gyógyintézetnek megküldtük. A betegek tőlük kérhetnek felvilágosítást, és a rászorulókat az ő irányításukkal kerülnek a megfelelő szakintézetekbe.

Köszönjük a tájékoztatást és reméljük, hogy az intézkedés elősegíti a betegellátás színvonalának javulását.

KÖZELEBB

a gyerekekhez

Várady Józsefné pedagógus, Debrecenben tanít a Kossuth Lajos Tudományegyetem Gyakorló Általános Iskolájában — és a 279. sz. Kossuth Zsuzsa úttörőcsapat csapatvezetője.

— *Mikor lett úttörő?* — kérdezem.

— En nem voltam úttörő — szabadkozok mosolygva, majd hozzátéveszi — belenőttem az úttörőmozgalomba: 1942-től Hajdúdorogon tanítottam, az állami iskolában, ez volt az első munkahelyem; 1947 októberében alakítottuk meg az úttörőcsapatot. A következő évben részt vettem Budapesten az úttörővezetők első tanfolyamán, ott voltunk a május elseji ünnepségen, nagy élmény volt, a Margit-szigetet akkor nyitották meg a gyerekek előtt, ingyen mehettek az állatkertbe... 1948-ban kerültem Debrecenbe, kezdetben a tanfelügyelőségen dolgoztam. 1949. óta tanítok a Kossuth általános iskolában.

— *És azóta csapatvezető?*

Nem. 1949 szeptemberében rajvezető voltam, a csapatvezetőséget nem vállalhattam, akkor született Éva lányom. 1952-től vagyok csapatvezető. Persze egyedül, ha megfeszülne az ember, akkor se tudna dolgozni. Sokat segítenek a kollégák, vannak, akikkel húsz-huszonöt éve dolgozom együtt. Nagyon jó a jövő évi jelszó: „Együtt, egymásért!” — bár ez az úttörők és a KISZ kapcsolatára vonatkozik. Igen öntevékenyek, aktívak a gyerekek. Később, kikerülve az iskolából is visszajárnak, segítik az úttörőmunkát. Itt volt úttörő Marton Erzsike, az úttörőház igazgatója, három tanítványunkból népközvetársaság gyűrűs orvosnő lett. Fiúkat még nem nagyon tudok említeni, 1961-ben lett koedukált az iskola. Az úttörőcsapat kétszer nyerte el a KISZ KB vörös selyemzászlaját, 1961-ben és 1973-ban.

— *Mi a különbség a régi mozgalmi élet és a mostani között?*

Szervezetesebb lett a munka. Régen havi tervek készültek, most egy évre látni kell a teendőket, a feladatokat. A szocialista demokráciára igyekszünk nevelni a gyereket. Megvalósult az úttörőtanács önkormányzata; a gyerekeket vezetőkn keresztül sikerül közelebb kerülünk a gyerekekhez. Két évenként az úttörőtanács dolgozza ki a házirendjavaslatot, ezt a csapatvezetőség megvitatta, majd a házirendet az úttörőtanács fogadja el. Minden

osztály egy raj, az úttörőtanács munkájában a rajtitkárok vesznek részt. Az úttörőtanács megvitatja az éves munkatervet, a programban minden évben egy nap úttörőnapként szerepel, ilyenkor az úttörőtanács irányítja az iskola életét. A kollektíva tesz javaslatot kiténtetésre, jutalmazásra, büntetésre. A rajtanácsban is aktív a közélet, ezen a fórumon beszélnek meg a magatartásjegyeket, döntenek a kisebb vétésegeről.

— *Miért Kossuth Zsuzsa nevére vette fel az úttörőcsapatot?*

A névválasztás 1957-ben, az ellenforradalom után történt. Egy húsz fős magból alakult újjá az úttörőcsapat, azokból, akik a legnehezebb időkben is hordták a piros nyakkendőt. A névválasztást befolyásolta az iskola neve, aztán az a tény, hogy ide akkor még csak lányok jártak Kossuth Zsuzsa Kossuth Lajos hűga volt, munkatársai! A csapat feldolgozta az élettörténetét, emlékfalat készítettünk... Kossuth Zsuzsa még kint, Amerikában is dolgozott a Kossuth-névért. Mindenütt ott volt, ahol a fájdalom, a nyomort enyhíteni kellett.

Aztán újra a jelenről, az úttörőcsapat szerteágazó tevékenységéről az eredményekről, a sikerekről beszélgetünk: tanulmányi versenyek, sport, úttörőkörös, rádiós vetélkedő, hulladékgyűjtés, táborok — megannyi fontos eleme a gazdag úttörőéletnek, 480 úttörő és 250 kisdobos tevékenységének.

Gazdagon illusztrált, fotókkal dokumentált albumok kerülnek elő.

— *Lehet, hogy majd a gyermekeitek olvassák, vigyázzatok, hogy ne kelljen szégyenkeznetek, biztatom őket.*

Vidám, derűs volt a beszélgetés, nehéz feltenni az utolsó kérdést:

— *És ha majd eljön a nyugdíj ideje?*

Nem tudom elképzelni az életemet gyerekek nélkül. Úgy érzem van még energiám. Patronálni szeretnék egy-egy rajt, vagy itt, vagy az úttörőházban. Számíthatnak rám. Szeretném a sok-sok tapasztalatot továbbadni, játszani, kirándulni vinni a pajtasokat... Aztán van két unokám is!

Naptár

Azt szeretem a magyar kereskedelemben, hogy mindig van az, ami nekem kell. Konténer, villamostargonca, önműködő eszkatör, szezonvégi hidroglobus, szóval csupa olyasmi, ami a háztartásban nélkülözhetetlen.

Mikor engem a kereskedelem illetékesei arról tájékoztattak abban a pillanatban — löszhát-sági tájszóval stande pitere — levontam a következtetést. Furcsa szerzetek vagyunk mi vásárlók. A kákán is csomót kötünk. Holott a magam példája a bizonyíték, hogy egyre szebb harmóniának és kilátásnak nézünk elébe.

A minap például elromlott a fürdőkád túlfolyóján az a kis kör alakú szűrőszűrő lemez. Mondom veszek egyet s neki a debreceni szaküzleteknek. Nincs, nincs, nincs. Csak azért se adom fel s ime, a türelem rózsát terem.

Mit parancsol a kedves vevő — s mondom, hogy ezt meg ezt. Az eladó nem érti. Veszem a papírt, rajzolómat, s akkor az ifjonek a homlokához kap. Ja, túlfolyórózsát. Azt, azt ujjongok, mire ő: azt csak túlfolyóval együtt lehet kapni. Jöhet — mondom én, mire ő: sajnos hiányzik. Tehát? Uram — mondja ő — látom,

máris helyesbíteniem kell. Magam tanúsíthatom, hogy a jó múltkorában sokak állításával ellentétben varrótú volt. Legfeljebb nem volt hozzá foka, de az szállítási félreértésből adódott s két nap múlva már meg is érkezett.

Mikor engem a kereskedelem illetékesei arról tájékoztattak abban a pillanatban — löszhát-sági tájszóval stande pitere — levontam a következtetést. Furcsa szerzetek vagyunk mi vásárlók. A kákán is csomót kötünk. Holott a magam példája a bizonyíték, hogy egyre szebb harmóniának és kilátásnak nézünk elébe.

A minap például elromlott a fürdőkád túlfolyóján az a kis kör alakú szűrőszűrő lemez. Mondom veszek egyet s neki a debreceni szaküzleteknek. Nincs, nincs, nincs. Csak azért se adom fel s ime, a türelem rózsát terem.

Mit parancsol a kedves vevő — s mondom, hogy ezt meg ezt. Az eladó nem érti. Veszem a papírt, rajzolómat, s akkor az ifjonek a homlokához kap. Ja, túlfolyórózsát. Azt, azt ujjongok, mire ő: azt csak túlfolyóval együtt lehet kapni. Jöhet — mondom én, mire ő: sajnos hiányzik. Tehát? Uram — mondja ő — látom,

hogy ön a jövő vevője. Vegye igénybe a hiánycikk-pszichológusunk szolgáltatásait.

Kérem — s a szoba ahova bevezetnek olyan, mint egy kisipari kateézis vezetőjének a vikendháza. Perzsaszőnyögek, fikusz és szanzavéra, hangulatvilágítás s a hiánycikk-pszichológus. Nőneműben, innen a harmincon.

Foglaljon helyet mondja s a hangjának olyan a zengése, mint Ingrid Bergamáné lehetett legszebb lánykorában. Leülök s a pszichológusnő odaül mellém. A szoknya alig több, mint egy banánlevél, a combja már strandszínű. Lazítsa el magát — mondja s olyan lesznek, mint egy rosszul leköttött szénánszekér. Hunyja le a szemét, koncentráljon. Mire gondol? A rózsára. Nagyon jó, tovább, és most mire? A túlfolyóra.

Stopp, helyben vagyunk — érdesedik meg a pszichológusnő hangja.

Akkor? — nézek rá párás szemekkel.

Vegye meg a kádat is. Rózsával, túlfolyóval együtt. S kap hozzá tőlem egy dedikált fényképet.

Mit tehettem, meg voltam pszichologizálva. Megvettem.

(b. i.)

PÜSPÖKI

A szülőföld iránt nek és a lelkiismeretnek szép tanúja a zéteszi benne a sz négy évtizedes kü eredményeként Pü helynevet. Miközbe detét és jelentést főkből és élő magyarozza és érte az olvasó előtt a kö földjének eseménye zásokban gazdag t

A könyv három di: 1. A község ne let helynevei, 3. Ha

1. Önellő tanu össze, amit net-, földrajz- és Ladány név eredetéről megállapított.

Nadány nevünk v ján ugyan azt írja eldöntve, honna név, mégis arra a j következtetésre jut, besenyő eredetű tör menyti Ladány hely elnevezéssel és más tő helynevekkel egy Püspökladány határ nek a Besenyő-dé domb, Besenyő-hát rong, Besenyő-sziget nagy sárréti beseny zolják még a Dévav határában, valamint hari oldalán ma is nyő előtagú helyneve pusztá, Besenyő-tó, nyag, Besenyő-fenék.

Volt itt az Árpád-ko senyő nevű helység.

2. Felvesz és ma belsősegi neve oknál fogva is jelen tős volt: falureszek rek, dombok, erők, s mények, társadalmi s vatalok, üzemek, isk kezetek, jeles épülete emlékművek, csapszék hivatalos és népi nevezik meg Püspöklad ról sem, akik a magy sért, vagy Püspöklad önzetlenül, fáradhat doztak, alkottak, mint (Mindszethy S 1806), Karacs Ferenc Kiss Ferenc (1862) tanulmányzámba ve és pályarajzzal örök küket.

Megtudjuk, hogy és gyakran szemben, Bodó és Zsobony al ladányt egészen a sz

Az 1910-es években nyi-vagy Munkás-tes s az 1920-as években Petri-telep 756 és a lep 35 háza. Ekkor a Püspökladány, amely lást megérte.

Kecskés Gyula hű nak a változásnak is, amely a néphatalo tésével elkövetkezett.

Hogy mennyi t emléket őriznek a Bic szer, Göre, Jakucs-s Kisasszony-halma, Ne met-sziget stb. nevek, olvastán tárul fel. Ez hagyományos belsőse mind természetes ne utírányra, földrajzi, szonyokra, nevezetes s re, emlékezetes eseme

Amikor az utcák sz mozás és utcanévy gati feladattá vált, lyen elhagyták és ves régi természetes neve kezető nevekkal cser

Így történt ez Püspö Pedig ott az új telep kat nyitottak, s jutott Attilának, Nagy Lajo Zrínyinek, Széchenyir ma is lenne Rézgát-, Kis-képeri- és Pelyv

A felszabadulás ut változtatások sem v indokoltak.

3. A határnevekről ben éltre két zés előtti Sárrét világa ketlen mocsaraival és gével nemcsak akadá delmet jelentett, han éltette is a partján tel ismerte a mocsarat, a Szilágy megyéig és a dékéig talált benne (310. l.)

Ez a világ azonban

EGY JELES NÉVTANI-HELYTÖRTÉNETI MUNKÁRÓL

KECSKÉS GYULA: PÜSPÖKLADÁNY ÚJKORI TÖRTÉNETE HELYNEVEIBEN

A szülőföld iránt érzett szeretetnek és a lelkiismeretes gyűjtő munkának szép tanúja ez a könyv. Közvetlenül benne a szerző több mint négy évtizedes kutatómunkájának eredményeként Püspökladány 2150 helynevet. Miközben a nevek eredetét és jelentését elsődleges kútfőkből és élő hagyományokból magyarázza és értelmezi, feltárul az olvasó előtt a község népének és földjének eseményekben és változásokban gazdag története.

A könyv három fő részre tagolódik: 1. A község neve, 2. A belterület helynevei, 3. Határnevek.

1. Össze, amit eddig a történet-, földrajz- és nyelvtudomány a Ladány név eredetéről és jelentéséről megállapított. A 25 Ladány-Nadány nevűnek vizsgálata alapján ugyan azt írja, nincs teljességgel eldöntve, honnan származik a név, mégis arra a jól megalapozott következtetésre jut, hogy a Ladány-besenyő eredetű törzsi név. Valamennyi Ladány helynév a besenyő elnevezéssel és más besenyő eredetű helynevekkel együtt fordul elő. Püspökladány határában ma is élnek a Besenyő-derék, Besenyő-domb, Besenyő-hát, Besenyő-porong, Besenyő-sziget határnevek. A nagy sárréti besenyőszállást igazolják még a Dévaványa és Ecség határában, valamint a Sárrét bihari oldalán ma is meglevő besenyő előtagú helynevek: Besenyőpuszta, Besenyő-tó, Besenyő-laponyag, Besenyő-fenek, Besenyő-ér. Volt itt az Árpád-korban (1226) Besenyő nevű helység is.

2. Felvez és magyaráz minden belső név, amely bármi oknál fogva is jelentős vagy fontos volt: falurészek, utak, utcák, teretek, dombok, erők, szigetek, intézmények, társadalmi szervezetek, hivatalok, üzemek, iskolák, szövetkezetek, jeles épületek, templomok, emlékművek, csapszék, kutak stb. hivatalos és népi nevét. Nem feledek meg Püspökladány nagy fiait sem, akik a magyar művelődésért vagy Püspökladány népeért önzetlenül, fáradhatatlanul fáradoztak, alkottak, gyarapítottak, mint (Mindszthy Sámuel (1751—1806), Karacs Ferenc (1770—1838), Kiss Ferenc (1862—1948)). Önálló tanulmányzámba vehető szép élet- és pályarajzzal örökíti meg emlékeiket.

Megtudjuk, hogy két elkülönült és gyakran szemben álló település: Bodó és Zsobony alkotta Püspökladányt egészen a századfordulóig. Az 1910-es években épült a Darányi- vagy Munkás-telep 350 háza, s az 1920-as években a Görében a Petri-telep 756 és a Tiszviselő-telep 35 háza. Ekkor alakult ki az a Püspökladány, amely a felszabadulást megérte.

Kecskés Gyula hű krónikása annak a változásnak és fejlődésnek is, amely a néphatalom megszületésével elkezdődött.

Hogy mennyi történeti-nyelvi emléket őriznek a Bicó, Bodó, Bodósz, Göre, Jakucs-szer, Kép-eri, Kisasszony-halma, Nemes-szer, Német-sziget stb. nevek, csak a könyv olvasán tárul fel. Ezek és a többi hagyományos belső név elnevezések mind természetesen nevek, utalnak útirányra, földrajzi, természeti viszonyokra, nevezetes személyiségekre, emlékeztetnek eseményekre stb.

Amikor az utcák szerint való számolás és az utcanévadás közigazgatási feladattá vált, legtöbb helyen elhagyták és veszni hagyták a régi természetes neveket és emlékeztető neveket cserélték fel őket. Így történt ez Püspökladányban is. Pedig ott az új telepeken új utcákat nyitottak, s juttott volna belőlük Attilának, Nagy Lajos királynak, Zrínyinek, Széchenyinek, s akkor ma is lenne Rézgát-, Nagyképeri-, Kis-képeri- és Pelyvágat utca.

A felszabadulás utáni utcanév változtatások sem voltak mindig indokoltak.

3. A határnevekről írott cikkekben életre kél a belvízrendezés előtti Sárrét világa, amely feneketlen mocsaraival és nádrétegeivel nemcsak akadályt és veszedelmet jelentett, hanem védte és éltette is a partján települőket. Aki ismerte a mocsarat, a falu szélétől Szilágy megyéig és a Körösök vidékéig talált benne rejtekhelyet. (30. l.)

Ez a világ azonban már a múlté.

Az 1830-as évektől a század végéig a mocsarat lecsapolták. A régi elnevezések azonban megmaradtak a szántóvá lett Sárrét helyén is, és ma is gyakoriak a -zúg, -sziget, -kerülő, -ér, -fok, -folyás, -fertő, -tó, -csatorna, -gát, -lapos, -rét, -hát, -telek, -laponyag, -porong, -halom, -domb, -derék utótagú nevek, amelyek a múltban a táj valóságos természeti-földrajzi képét mutatták, ma már azonban csak emlékeztetnek rá.

A nevek a Sárrét egykori állatvilágáról is szólnak. A Farkas-ér, Farkas-hát, Farkasordító dűlők helyén hajdanán a réti farkas tanyázott. Tömegével élt itt a battonya, ahogyan népünk a gödényt, más néven pelikánt nevezte. A 3000 holdnyi Battonyás határ rész emlékeztet rájuk. A gúnár-part a ma már kiveszőben levő nyári ludat idézi. A Békás-ér, Békás-tó, Kigyós-sziget, Szunyog-zug, Csikász-porong, Pozsáros, Compós, Rákos, Kárászos nevek önmagukat magyarázzák. A 200 holdnyi Hódos-ér és Hódostó-zug az egykoron itt is honos hódorról, erről a különös vízi rágszálóról beszél.

A ladányi határ több dűlője, mint a Lelleges, Hangás, Fűzfás, Kocsodos, Bodorkás, Gyékényes, Töviskes, Úrmós, Makkod, Eperjes, Bodzás, a táj egy-egy jellegzetes növényétől vette nevét. Hát nem érdekes, hogy a Nadas-kert ma szőlőskert?

A régi mocsárvilágra emlékezett a Büszke határnév, jelezvén, hogy ott különösen bűzös kigöngyölése volt a mocsárnak. (A Büszke a bűz kicsinyítése.)

A Bojár nevezet a X. században beköltözött volgai bolgárokról emlékeztet.

A Nyakvágó a Szejdi-írás néven ismert török dúlás szomorú emlékét idézi. A hagyomány szerint ezen a helyen nyakasztatta le Szejdi nasa 1666-ban a védtelet Ladány, Kaba és Szoboszló férfait.

A Tolvajos nevű nadas rét helyzetétől kapta nevét. Három vármegye: Bihar, Szolnok és Békés határában lévén, jó búvóhelyül szolgált a törvénytörőknek. Ha egyik vármegye kurrentáltatta őket, átlétek a másikba.

A hűbérés földesúri—jobbágy viszonyok tanúja a Cenzus-dűlő, Zselér-telek, Akkordás, Urbéres-föld, Majorsági-legelő, Ráadás-föld. Maradvány-föld és még sok más nevezet. És még lehetne folytatni a példákat a könyv gazdag tartalmából.

4. A könyv címe híven utal tartalmára. A neveket értelmezvén megadja a szerző a hozzájuk fűződő jogi, gazdasági, művelődési- és eseménytörténeti emlékeket, és az élő tanúk elbeszéléseit e-zó, i-zó nyelvújításban.

A szerző legnagyobb érdeme tudományos megbízhatósága. 1351-től 1800-ig terjedő időszakból több mint 1300 kútfőt tanulmányozott át, a későbbi időkben még többet.

A ma élő neveket összevetette a térképek és oklevelek adataival és pontosan lokalizálta őket. Ugyanilyen gondossággal járt el az elhalt neveket illetően. Megmondja azt is, a nével jelzett terület hány hold, milyen a termőképessége, milyen osztályozást kapott tagosításkor, mennyi volt az árendája.

Megismerjük a ladányi adózó nép: jobbágyok és szellek küzdelmeinek történetét, amelyet az állandóan fokozódó hűbéri terhek csökkentéséért, az árendák mérsékléséért, a legelőért, a földbérletért folytattak. E könyv hőse Ladány dolgozó népe. Harcait mély emberi együttérzéssel, szeretettel rajzolja meg Kecskés Gyula, ki maga is e nép fia.

Ebből a könyvből megtudjuk, hogy Ladány a Lorántffyék, majd a Rákóczi család tulajdona. A szatmári béke után konfiskálják. A XIX. század elejéig kincstári birtok, azután a Róm. Kat. Vallásalapítvány tulajdona.

Ebből a könyvből megtudjuk, mi is volt az úrbér, ki és mi volt a jobbágy, a ház és házatlan zselér; mennyi volt egy jobbágytelek, és mik voltak tartozékai; hogyan rétegződött a jobbágy és zselérség, hogyan alakult dolguk a felszabadítás után.

Mint a könyv előszavából kiderül, a szerző tanító munkája mellett, az utóbbi években már nyugdíjasként, saját erejére utalva, jelentősebb anyagi segítség nélkül egy évtizeden át végezte gyűjtő és feldolgozó munkáját.

Vonzó stílusban megírt olvasmányos könyve egyrészt kitűnő történeti-névtani feldolgozás, másrészt forrás értékű munka a névtudomány, a néprajz és a történelem kutatói számára. A szerző azzal a szándékkal írta meg a könyvet, hogy emléket állítson azoknak, „akik Püspökladány földjét verejtékkel öntözték, ellenség dúlása után hamvaiból annyiszor újjáépitették, utódaiknak megtartották és akik a lakosság boldogulásán, életének javításán a letűnt századokban vagy a közelmúltban fáradoztak és ma is munkálkodnak”. Szándékát becsülettel valóra váltotta.

E. Kiss Sándor

Jegyzet: A könyv 1300 példányban jelent meg. Nem került az országos könyvtárútitási forgalomba. Csupán a püspökladányi AFÉSZ boltjában kapható. Kiadta Püspökladányi Nagyközség Tanácsa 1974. Szolnoki Nyomda Vállalat.

LUKÁCS GYÖRGY ÉS KULTÚRÁNK

A kulturális szemléletünket meghatározó tényezők között bizonyára kiemelkedő helyet kapnak azok a filozófiai és kulturális teljesítmények, amelyek korunk haladó szemléletéből kinőve, elszakíthatatlanul összefonódtak a szocialista mozgalmak céljaival és törekvéseivel, s döntő mértékben járultak hozzá, hogy e célok és törekvések megszabadítsák az ösztönösség esetlegességeitől s a fogalmiság és a művészi kép rangjára emeljék. Marx, Engels, Lenin neve jól mutatja ennek az összefüggésnek történelmi jelentőségét, valamint egyetemességét.

A magyar szocialista kultúra idevonatkozó teljesítményeit nézve az öt éve elhunyt Lukács György személye és munkássága az elsők között érdemel említést. Századunk történelmi, társadalompolitikai és kulturális fejlődésének mély törzesei és ellentmondásai szolgáltatták gondolkodói tevékenysége számára az alapvető ösztönzéseket. Ezek feltárásán dolgozott élete végéig. De ezeknek a mély törzseknek a tőkés társadalom lényegességéből eredeztetése igazgatta útját a kommunista mozgalommal való elkötelezettséghez is. Ma nem lehetséges ezekről a problémákról tudományosan, szilvonalosan és kulturáltan beszélni, ha nem ismerjük mindazt, amit Lukács György filozófiai és esztétikai munkásságával teremtett. Ez még azokban az esetekben is így van, amikor a problémák lukácsi megválaszolásához kritikailag viszonyulunk.

Lukács György munkássága egyébként is ösztönöz a vitára. Ele-tének folytonosságát alapvetővé, a valóság ellentmondásos teljességének (totalitásának) gondolati megragadása és a társadalmi-emberi lehetőségek és alternatívák tudományos megalapozása adja. Ugyanakkor ez a folytonosság megannyi — tárgyában is változó — gondolati kísérletben és újrafogalmazásban realizálódik. A század-előn azoknak az értelmiségi csoportosulásoknak egyik vezéregyéniségeként tűnik fel, akiknél elméleti-kritikai programként a hagyományos-konzervatív értékelések szét-törése, a politikai és világnézeti radikalizmus szempontjainak érvényesítése jelenik meg. Ezidőtájt a kor társadalmi valósága elleni szubjektív-romantikus lázadását rendkívül világirodalmi és elméleti műveltsége és a költészetének hatása nyomán kísérte meg formába öltetni. További fejlődésének, világnézeti és filozófiai tájékozódásának, a marxizmushoz való közelítésének döntő ösztönzést adott a világháborús válság és az 1918—19-es eseményekben való aktív részvétele, a kommunista mozgalomhoz való csatlakozása. A kor és a mozgalom ellentmondásos fejlődéstendenciái azonban csak fokozatosan tették lehetővé számára, hogy a „Marxhoz vezető utat” végigjárja, s megtalálja filozófiai és esztétikai gondolkodásában azt a mértéket, amelynek alapján életművének

belső arányai végül is kiformalódtak.

Európai — mindenekelőtt német — műveltsége, világirodalmi tájékozottsága és tudatos törekvése arra, hogy a német nyelvviségen keresztül utat találjon a világ felé, felvetheti azt a kérdést, hogy vajon az életmű teljességéhez képest nem esetlegese-e Lukács Györgynek a magyar társadalomhoz és kultúrához való viszonya. Ez a vélemény már tényyszerűen sem igazolható. A magyar fejlődés problémái, az irodalmi-művészeti események nyomkövetése és értékelése állandó összetevőjét képezik életművének. S ezek az értékelések minden bizonnyal az életmű elméleti-módszertani alapjainak konkrétizáló lássa szempontjából sem hanyagolhatóak el. Mert például nem joggal tehetjük-e fel, hogy más, közvetlenebb tényezők mellett a világirodalmi rangú magyar költészet politikusságának, közéleti töltetének is szerep jutott annak a mércének a kiformalásában, amellyel az alkotások politikai-közéleti töltetét mindenkor számonkérte a kritika? Eppen azért kellett megküzdenie a teoretikusnak, hogy ne maradjanak az esztétikai elismerés körén kívül azok az alkotások, amelyek egy másfajta társadalmi-politikai közeg vagy alkotói szemlélet termékeként közvetetlenebb-általánosabban teljesítettek a művészeti megformálás mindenkor követelményeit. (Az esztétikum sajátosságának realizmus-konceptiója már ezt a tágabb-dialektikusabb műérzékenységet tükrözi.)

Lukács György „különösségének” egy lényeges mozzanatát is inkább csak a magyar kultúra filozófiában-különlegességében találhatjuk meg. Lukács György az első magyar filozófus, aki európai szintű teljesítményével egyúttal elsőként szüntette meg azt az űrt, amelyet a magyar műveltség vonatkozásában még Erdélyi János vetett fel a múlt században, firtatva a magyar filozófiai teljesítmény hiányát. Ezzel olyan probléma-komplexumot közvetített a magyar kultúrába, amelynek hatása elől nem térhet ki a kulturális-társadalmi gondolkodás egyetlen fontos területe sem. Az ösztönösség és tudatosság dialektikája és ennek érvényesülése a munkásmozgalom politikai-intézményes struktúrájában, a szocialista demokrácia kérdése, a politikum és etikum összefüggése, a társadalmi gyakorlat alternatívákban mozgó kerete, a racionalizmus és irracionálisizmus ellentéte, a művészet és társadalmi megbízhatóság értelmezése, a szocialista értékrendszernek az emberi kultúra haladó áramlataihoz és törekvéseihez csatolása — megannyi „lukácsi” kérdés, amelynek megoldása a filozófia és szocialista fejlődésünk számára egyaránt sorsdöntő.

Lukács György aktualitása így módon napjaink eleven társadalmi-emberi problematikájában gyökerezik. Olvasnunk kell őt.

Hülvely István

EGY LÍRAI KÖNYVMŰVÉSZNÉV

LENGYEL LAJOS KÖNYVMŰVÉSZNÉV KIÁLLÍTÁSA A KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEMEN

Több hazai és külföldi bemutatás után most Debrecen közönsége ismerkedhet meg Lengyel Lajos Kossuth- és Gutenberg-díjas könyvművészünk — a modern alkalmazott művészet egyik legkiválóbb hazai képviselője — életművével.

A Kossuth Lajos Tudományegyetem könyvtára és az Alföldi Nyomda rendezésében az egyetlen díszudvarán a művész grafikai és tipográfiai munkáinak, szociofotóinak és fotogramjainak jelentős mennyisége került reprezentatív kiállítás keretében bemutatásra.

A Kassák Lajos vezette hazai avantgarde kör és Moholy-Nagy László nyújtotta élmény pályáját alapvetően meghatározta. A Munka-kör szociotóti csoportjának aktív tagja lett. Szociotóti szociográfusi érzékenység és politikai éleslátás jellemzi. Ezek a mi életünkben a. albumban jelentek meg 1932-ben — Kassák Lajos szerkesztésében — és a Munka-kör több kiállításán is bemutatásra kerültek.

Szociotóti, e mélyen átél kordokumentumok politikai hatását bizonyítja, hogy a szolnoki tárlat (1932) megnyitását a rendőrség megakadályozta, a képeket lefoglalta, mivel „a fotókiállítás szereplő képek összeválogatása, elhelyezése és feliratai a társadalmi rend elleni izgatás tendenciáit mutatták”.

Lengyel Lajos legkorábbi munkáiban találkoztunk politikai fotómontázssokkal. E montázsok lehetőségeit a harmincas években

készített gyógyszerreklámokon kísérletezi ki. Újszerű felfogása reklámgrafikai munkáiban (Acitophosan) és könyvművészeti alkotásaiban (Babits Emlékkönyv) is megtalálható.

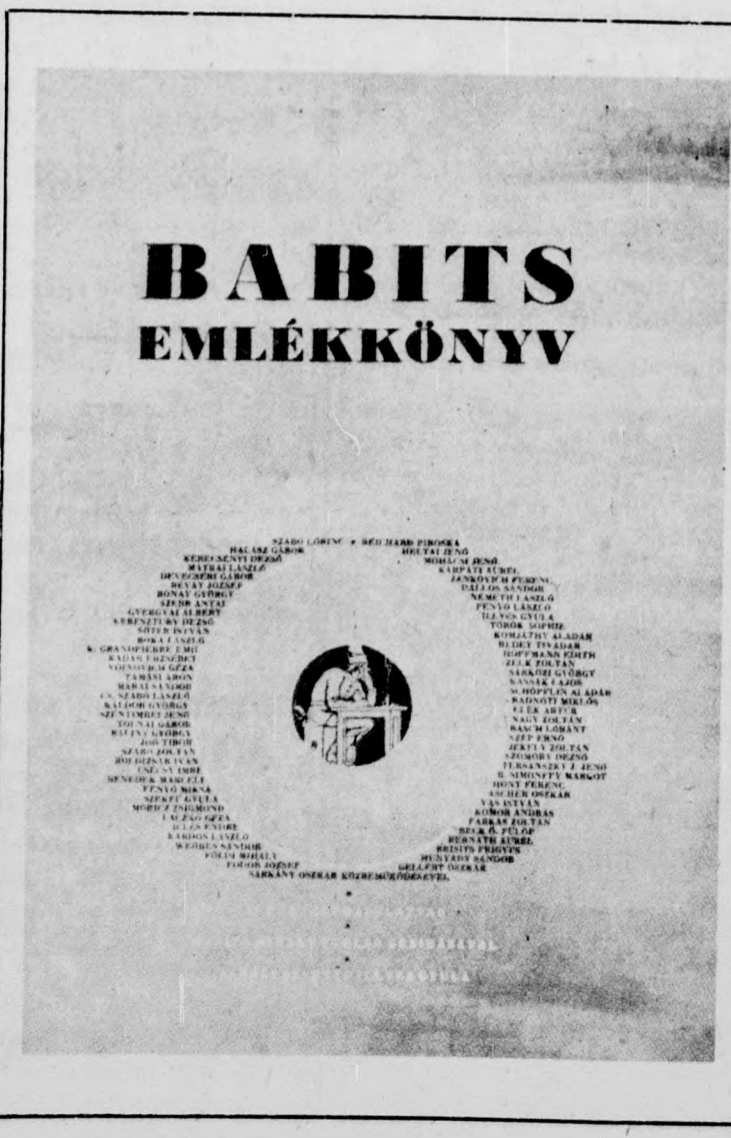
Hatása későbbi, tisztán könyvművészeti munkáiban is végigkísérhető (Architektúra sorozat) és a legutóbbi évek reklámjait is, amelyek nemzetközileg is elismertté tették nevét.

A felszabadulást követően mind felelősségteljesebb vezetői megbízásokat kap. A lírai hajlamú művész a „Szép magyar könyv” verseny állandó díjnyertese. Kitűnő művészeti alkotásaiból csak néhányat említek; Heltai Jenő: Az ezkerkedik éjszaka, A növényvédelem gyakorlati kézikönyve, Ady Endre: József Attila: Összes versei, Bal Quijoteja, Major Máté: Nervi kötet.

Az 1964-es esztendő könyvművészeti munkájának két nagy nemzetközi elismerést hozott: a lipcei nemzetközi könyvművészeti versenyen aranyérmert nyert az Alberto és bronzérmert a Képes Krónika című alkotásával. 1970-ben részt vett a moszkvai nemzetközi könyvművészeti versenyen és Lenin: Válogatott művei c. munkájával nagydíjat nyert. A közelmúltban megjelent Berzsenyi Emlékkönyv és Tamás Aladár: Akkoriban szüntelen fűjt a szél c. kötetek művészetének töretlen ívelését bizonyítja.

B. M.

BABITS EMLEKKÖNYV

Sporttörténelmi esemény volt szombaton stadion, Magyarországi válogatottja 500. mérkőzést, az ellenfél a...

A jubileumi mérkőzés külsőségei között a Sportfogadási és Lovaság ezüstéremmel...

Ma: DVSC

HAJRÁ AZ NB III- A labdarúgó NB 36. forduló mérkőzést nyújtják le ma délután. Ebben a fordulóban a DVSC együttese...

5. DVSC 18. Bp. Spartacus

Mindkét csapatnak a mai összecsapás a DVSC előkelő szerepet elfoglalni a táblázaton, a Bp. Spartacus pedig a kiesés ellen harcol. A labdarúgó NB III. 5. fordulójában a DVSC együttese...

DMTE NB III-ese ma, vasárnap délután busszal utazik Zalaegerszegre

A hajdú-bihari serdülő-válogatott a döntőjében Hajdú-1-0 (1-0) arányban győzött együttese ellen. Közösen szükségükre vezettek...

Hétfőn és kedden (mindentudatunkat) a megyei gyermekbajnokság kezdődik

Gdanskban folytatódott a jászföldi süllyemelő Világpa-bajnokság. Váltószünet danyan (Szojvetunio) első helyen, Vörös S. összetettben a negyedik szerzője meg. Középső szovjet Gruzdev nyert...

Hajdú-bihari Napló-Hegyi Népújság 3-2 (0-0) ben lejátszott kispályás rúgó-mérkőzés.

Az Egyesült Államok tenisz bajnokságán János Kanada játssza a férfi tornák döntőjét, az Egyesült Államok és Dél-Korea közötti mérkőzésen a negyedik szerzője meg. Középső szovjet Gruzdev nyert...

Öt nap alatt három magyar labdarúgó a Montrealba utazó csapat tagja.

A hajdú-bihari labdarúgó-válogatott szokásos továbbított mérkőzést hétfőn délután tartják a Simon sz. alatti klubteremben.

Bobby Moore (108), Charlton (106), Billy Wright...

Létavértes építő- és vegyipari szövetkezet építésmérnököt 5-10 éves szakmai gyakorlattal rendelkező nagy építőipari technikust végzett szakembert keres...

A Lőrinci Vattagár Hajdú-böszörményi Gyáregysége gyakorlattal rendelkező raktárvezetőt keres.

HANGSZER JAVÍTÓ, SZOLGÁLTATÓ RÉSZLEGÜNK megkezdte működését DEBRECEN Csapó utca 37. alatti felvevőhelyen.

CENTRUMHÉTFŐ férfi félcipők 20% CENTRUM ARUHAZ DEBRECEN

Rekonstrukció alatt álló textilüzemünkbe előnyös feltételek mellett korszerű gépek kezelésére 15 éven felüli női dolgozókat fém-, zöveg betanulónak felvételre keressük...

Dolgozókat alkalmaznak

Kazánfűtőt, kazánkezelőt folyamatosan három műszakba felvételre keres a BIOGAL Gyógyszergyár, Debrecen, Pallagi út 13. sz.

Villamosberendezések szabvány-szerűségi és érintésvédelmi felülvizsgálatára jogosult szakmunkásokat és könnyű munkára érettegizített fiatalbereket felvessz a Debreceni Finommechanikai Vállalat.

Gázvezetékek felügyeletét ellátó számítógépes rendszer és elektronikus berendezések üzemeltetéséhez és karbantartásához üzemmérnököt vagy gyengeáramú technikust felvessz a GÁZ-ÉS OLAJSZÁLLÍTÓ VÁLLALAT.

MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK, KÖZÜLETEK! Megérkezett a MOTOROS LÁNCFŰRÉSZ Adatai: HOMELITE típus Fűrész hossza: 50,8 cm

A Debreceni Közlekedési Vállalat felvessz útepitő szak- és segédmunkásokat, fenyezőket, marókat, elektromos, lakatos, tmk-segédmunkásokat, telepőrt és vágánygondozót.

ÉVISZ POLGÁR csomagoló, valamint varrodai részlegébe női munkaerőt keres felvételre.

Kiemelt szerelési munkákhoz felvesszünk magas keresettel minősített iv- és lánghegesztőket, debreceni munkahelyre.

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ Kertes utcai házrész sürgősen eladó. Özy, Bakó Ist. vándor Debrecen, Homok u. 19.

Kétszoba-összkomfortos, étaszféltéses családi ház 196 négyzetméter területtel...

Debrecen, Telegy. u. 8. I. ajtó alatt egyszerű házrész eladó.

Hajdúszoboszlón, fűrdőtől nem messze, 2 szobás, összkomfortos házrész udvarral, garázzsal...

Beköltözhető másfél szobás komfortos házrész 240 négyzetméter területtel...

Székfoglalás figyelmeztetés! Két db egyszerű-komfortos lakás cserélendő...

Minimálisan szep bútor részlete eladása Arany János u. 13. Telefon: 11-896.

Eladó gyermekbútor. Ezer db szovati cserpet vennék. Homok u. 68.

Antik háló és ebédlő eladó. Érdeklődni: Péterfia u. 25/5 óra után

Vereb-felé permetező, gumiműanyag lakás-nyitók. KAZIMÉRY u. 4

10 db 7 hetes malac eladó. Debrecen, Verseny u. 37.

Előnevelő csirke eladó. Fűrés u. 18. Építőkövi utca

Eritésdofonát kapható, minden méretben. Hatvan u. 34. Házhoz szállítom, Vidékre is.

Lucsoláshoz szerelt villanyoszlop eladó. Zoltai u. 6.

Vérnyomásmérő eladó. Darabos u. 12. VIII. 46.

Garázst vennék Csapó u. elején vagy cserélnék saját tulajdonú, jó állapotú Bathány utcaira.

Piros-kék sportkosci eladó. Nemzetgy. u. 10/B.

FELVESZÜNK VILLANSZERELŐ ÉS LAKATOS SZAKMUNKÁSOKAT, VALAMINT JÓ KERESÉTI LEHETŐSÉGGEL FELDOLGOZÁSHOZ ÉS CSOMAGOLÁSHOZ NŐI DOLGOZÓKAT.

BARNEVÁL Debrecen, Diószegi út 1. szám. JÓSZER BUDAPEST A Csőszerelőipari Vállalat jó kereseti lehetőség mellett felvételre keres

Budapest, kőbányai és erszébeti telephelyeire, állandó munkára: Budapestre, Almásfüzitőre, Debrecenbe, Leninvárosba, Paksra, Százhalombattára, Pécs és Veszprém környéki munkahelyekre, dunakeszi házigyárba előszerelési munkára, valamint az ország egész területén, változó munkahelyeire: központifűtés-szerelő, víz- és gázszerelő, csőszerelő, lakatos iv- és lánghegesztő, villanszerelő, elektroműszerész, hőszigetelő, bádogos, mázoló szakmunkásokat, minősített hegesztőket, szellőzési berendezések szerelésére lakatosokat, valamint kubikos, betanított és segédmunkásokat.

DEBRECENI MINŐSÉGI Szaló SZÖV új, korszerű üzemébe varrónői munkakörbe betanított dolgozókat, 3 hónapra bért biztosít. Felvessz továbbá női szabó szakmunkásokat, betanított varrónőket, technikusokat, szalagtechnikusokat, valamint csökkent munkaképességű dolgozókat is

Debreceni Ruhagyár FELVÉTELRE KERES 16 éves kortól varrni tudó nőket, szakmunkásokat, betanuló varrónőket. Jelentkezés a munkaügyi osztályon 8-16 óráig.

A CSŐSZER I. SZ. ÜZEM azonnali belépéssel felvessz KÖZPONTIFŰTÉS-SZERELŐKET, CSŐSZERELŐKET, LAKATOSOKAT, HEGESZTŐKET, MINŐSÍTETT HEGESZTŐKET, VÍZ-, GÁZSZERELŐKET, BETANÍTOTT ÉS SEGÉDMUNKÁSOKAT.

AZ 500.

Magyarország—Ausztria 2:0 (1:0)

Sporttörténelmi esemény színterébe helyezett szombaton este a Népstadionon, Magyarország labdarúgó válogatottja 500. mérkőzését játszotta, az ellenfél a régi vetélytárs, Ausztria volt. A két szomszédos ország labdarúgói ezúttal a 120. alkalommal érték össze tudásukat.

A jubileumi mérkőzésre ünnepi külsőségek között került sor. A Sportfogadási és Lottóigazgatóság ezúttal labdarúgó ajándékozta meg a Magyar Labdarúgó Szövetséget, a szép emléket Fazekas László vette át. Az osztrák játékosok sem maradtak üres kézzel, őket az ünnepi eseményre emlékeztető zászlóval lepték meg. Bozsik József jelent meg a pályán, a volt szászoros válogatott „curacura” a kezdőráng feladata várt. És ezután már el is kezdődhetett a nagy erőkkel várt találkozó, amelyre — sajnos — a vártnál kevesebben voltak kíváncsiak.

Magyarország: Kovács — Török, Bálint, Rab, Lukács — Nyilasi, Ebedi, Pintér — Pusztai, Fazekas, Magyar.

Ausztria: F. Koncilia — Sara, Horváth, Pezzey, Weber — Prohaska, P. Koncilia, Schwarz — Haiber, Pirkner, Krankl.

A 37. percben végre megszületett a jubileumi mérkőzés első magyar gólja és a közönség nagy öröme a magyar válogatott jama-

zárta előnyhöz. „Ferenvárosi” akció futott a pályán, Ebedi a jobb oldalon Pusztait indította, aki mesterien ívelt középre és Magyar remek fejjel küldte a labdát a bal sarokba. (1:0)

A jóval több mint negyedórás szünet után a 47. percben csaknem nőtt az előny: Török futat-ta Pintér, akinek mintaszerű beadását Pusztai 7 méterről fölévágta. Némileg unalmas időszakot tölt meg Pirkner sportszerűtlensége: Török szabályosan szerelte az osztrákok, aki felháborodásában megütötte a magyar jobb-hátvédet. Taylor felmutatta a kiállítását jelentő piros cédulát! A 73. percben Fazekas a lest vitató védők közül kiugorva nagy helyzetbe került. Fleischmann megszerezte a büntetőterületen belül elhúzó a csatár lábát. A jogos büntetőt Várad cselen a kapu középe bombázta. (2:0)

Magyarország B—Ausztria B 1:1 (0:0)

A második félidőben állandósult a magyar fölény: a cserék következtében felgyorsult a csapat játéka, egyre többször került veszélybe az osztrák kapu. Az 50. percben Kovácsot gólhelyzetre felválták, a megítelt 11. est Kunst értékesítette. A csapat lendülettel a 62. percben Rinkert távoli lövéseiből elért góllal megtörték az osztrákok.

Ma: DVSC—Bp. Spartacus

HAJRÁ AZ NB III-BAN ÉS A MEGYEI I. OSZTÁLYBAN

A labdarúgó NB II-ben a 36. forduló mérkőzéseit benyújtják le ma délután 5 óráig. Ebben a fordulóban a DVSC együttese Debrecen-

5. DVSC 18. Bp. Spartacus

Mindkét csapatnak fontos a mai összecsapás kimenetele. A DVSC előkelőbb helyet szeretne elfoglalni a bajnoki táblázaton, a Bp. Spartacus pedig a kiesés elkerüléséért harcol. A papírforma, a hazai pálya előnye mindenképpen a DVSC esélyeit növeli. A Spartacus az elmúlt fordulóban otthonában kikapott a Dorogtól, a DVSC idegenben, Nagykanizsán nyerni tudott.

A két csapat várható összeállításai. **DVSC:** Kun — Kiss J., Vachter, Puskás, Lipóc — Potyók, Kiss L., Vaczlavik — Bodonyi II., Bodonyi I., Gottdiener. **Bp. Spartacus:** Radics — Töröcsik, Török, Varga, Temesi — Szalai, Dorogi, Zöldi — Budavári, Sárközi, Kónya.

A DMTE NB III-as együttese ma, vasárnap délnélkülön busszal utazik Záhonyba,

ahol a VSC-vel szemben küzd a bajnoki pontokért. A debreceni tervezett összeállítás: Magyar G. — Kelemen, Pál, Gergely, Pistár, Szabolcsi, Kiss, Magyar Á., Mészáros, Ambrus, Vékony. Cserejátékosok: Mező, Móza és Rácz. A már kieső Hajdú Vasas és a bajnokjelölt Egri Dózsa mérkőzése érdekesnek ígérkezhet Tegláson, a Balmazújvárosi Rakamazon mérkőzik a mai fordulóban.

A megyei I. osztályú labdarúgó-bajnokságban első-sorban a Hajdúszoboszlói és a D. Kinizsi párharcát kíséri nagyobb figyelem. Az egy pont előnnyel vezető Hajdúszoboszlói Bocskai a Létavérsi Vörös Meteorot fogadja, míg a D. Kinizsi Bárándon küzd a bajnoki pontokért. A megyei II. osztályban már nem kérdéses a feljutás, a Nádudvar az elmúlt fordulóban biztosította a bajnokság megnyerését.

SPORTHÍREK

A hajdú-bihari serdülő labdarúgó-válogatottak tornájának döntőjében Hajdúszoboszló 1-0 (1-0) arányban győzött Debrecen együttese ellen. A találkozó szűkségiátvezető bírás-kodott.

Hétfőn és kedden (mindkét napon délután öt óráig) a debreceni nagyerdői fürdőben rendezik meg a megyei gyermek úszó-bajnokság küzdelmeit.

Gdanskban folytatódott az ifjúsági süllyemelő Világ- és Európa-bajnokság. Váltósúlyban Vardanyan (Sovjetunió) végzett az első helyen, Vörös Sándor az összetettben a negyedik helyet szerezte meg. Középsúlyban a szovjet Gruzdev nyert aranyérmel — Kovács József világbajnoki 6. és Európa-bajnoki 5. helyeztet lett.

Hajdú-bihari Napló—Heves megyei Népművelés 3-2 (0-1). Egerben lejátszott kispályás labdarúgó-mérkőzés.

Az Egyesült Államok asztalitenisz bajnokságán Jugoszlávia és Kanada játssza a férfi csapatok döntőjét, az Egyesült Államok és Dél-Korea küzd a női egyétesek versenyének első helyért.

Öt nap alatt három mérkőzést játszik Lengyelországban a magyar női röplabda válogatott. Az olimpiai felkészülés utolsó állomásán tisztázzák, hogy a már kijelölt 10 játékos mellett ki lesz a Montrealba utazó csapat további két tagja.

A hajdú-bihari labdarúgó játékosok szokásos továbbképző összejövetelét hétfőn délután öt óráig tartják a Simonffy u. 34. sz. alatti klubteremben.

Bobby Moore (108), Bobby Charlton (106), Billy Wright (105),

Leon Sanchez (104), Karl Svensson (104), Santos Gilmar (100), Djama Santos (100) és Bozsik József (100) mellé a hétközi Európa-bajnoki labdarúgó-mérkőzéseket követően a nyugatnémet Franz Beckenbauer is feliratkozhat a szászok klubjába — a világhírű labdarúgó eddig 98 alkalommal szerepelt hazája válogatottjában.

AZ ORSZÁGOS IFJÚSÁGI LABDARÚGÓ-BAJNOKSÁG KELETI CSOPORTJÁNAK VÉGEREDMÉNYE

1. SZMTE	24	20	2	90	14	42
2. D. Sportiskola	24	18	3	108	15	39
3. DMTE	24	16	3	66	29	37
4. SZMÁV	24	15	3	78	35	33
5. Ny. Spartacus	24	12	3	69	26	27
6. T. Cipő	24	12	3	92	57	27
7. Szabó L. SE	24	10	4	47	53	24
8. Lehel SC	24	9	11	42	57	22
9. P.-ladány	24	7	13	23	64	18
10. Záhony	24	5	14	29	53	15
11. H. Vasas	24	3	15	17	69	12
12. B.-újváros	24	2	18	18	54	10
13. Rakamaz	24	3	21	10	122	6

DMTE—Csömör 27—23 (13—11)

Szombaton délután a DMTE nagyerdői sporttelepén 200 érdeklődő előtt játszották le a DMTE—Csömöri Tisz SK férfi kézilabda NB I. B-s bajnoki mérkőzést. A találkozó a debreceni kézilabdázók Mészáros gólerős játékaival megérdemelt győzelmet arattak a tavaly még NB I-es Csömör ellen. Góldobók: Mészáros 13, Horváth 4, Vadon 3, Kémény 3, Nádasdi 2, Kolosföszky és Rédl. A csömöriek közül Mihályi (7), és Bátorvicski (6) volt a legeredményesebb.

Fekete Teréz, Honfi Erika és Varga Angéla a gerelyhajítás technikájával ismerkedik Szirtesi tanár úr segítségével (Kalmár István felvétele)

A levelet két és fél esztendője fogalmazták, egy-egy példányát a megye valamennyi általános iskolai igazgatója kézhez kapta. „Értesítjük, hogy az 1974-75. tanévben a debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban testnevelés szakosított tantervű első osztály nyílik. A tanulók az általános gimnáziumi osztályok számára meghatározott tantervi anyagot tanulják, testnevelésből pedig fel-

GERELY A FÁN

A körlevél hívó szavára az első esztendőben negyvenhárom, a másodikban negyvennyolc, 1976 tavaszán pedig hetvenegyen hallgattak. A számokból következik: az első két esztendőben nem sok válogatni való akadt, csaknem minden jelentkező felvette. Tavaly és az idén is nyílt napon látták vendüglő a megyéből érkező nyolcadikosokat: a felbételtől, a testnevelés tagozat munkájáról, feladatairól hallhattak az érdeklődők. „Számosuk az érdeklődés, mert az a tapasztalatunk, hogy néhányan csalódnak, nem azt kapják, amit vártak — mondja Szirtesi tanár úr. — Nem csak testnevelésből áll az élet, tanulni is kell, meghozza sokkal nehezebb körülmények között, mint iskolatársainak.”

Az igazgató mondja, hogy a testnevelés tagozat különleges feladatokat ró a tanári karra — ök is csak most „tanulják” a tagozattal járó különleges munkákat. Más pedagógiai módszereket követel az oktatás — a tananyagot az órán kell megtanítani, hogy délutánra csak kevés tanulás maradjon. A mindennapos edzések után már nehéz friss fejjel a könyv mellé leülni.

Nehéz, ezt a körülmények sem mindig segítik. Évekkel ezelőtt, az előzetes tervekben a tagozatra járók számára közös kollégiumi elhelyezés szerepelt — érthető ez a kívánság, hiszen a sportoló napi programja sokszor különbözik diák társaitól: szilencium alatt készül az edzésre, más időpontban jön vacsorára, az esti nagy beszélgetések idején tanulna. A terv azonban terv maradt.

„A szakosított tantervű osztályok lehetőséget biztosítanak a tanulók testi képességeinek sokoldalú továbbfejlesztéséhez, az élsport közvetlen utánpótlásának neveléséhez.” (Idézet a körlevélből.)

Hogyan állunk ezzel? A jelenlegi második cében a húsz lány közül egy I. osztályú tornász (Zengő Mária), egy műgúró van, a többiek atlétizálnak, kézilabdáznak. A kilenc fű között két-két labdarúgó és atléta, valamint egy-egy birkózó, kerékpáros, kézilabdázó, tornász és vívó akad. Az első két esztendőben heti hat, a III.—IV.-ben heti öt testnevelési órájuk van. Délután pedig mindenkinek a kötelező sportiskolai, vagy egyesületi edzés. A lehetőség tehát adott. „A sportiskolával és az egyesülettel sokszor csak névleges a kapcsolat: jó lenne, ha az edzők többet érdeklődnének a gyerekek fejlődéséről, helyzetéről. Összel, az elsők indulásakor egyetlen edző járt nálunk toborozni, pedig ilyenkor kellene a tehetséges gyerekeket „csábítani”, hiszen ekkor még kevesen jegyezték el magukat véglegesen valamelyik sportággal.

A házfalak között megbúvó iskolaudvar minden zuga használatban van — a lányok egyik csoportja kézikit, a másik társaság a kosárlabdapályán játszik. A fiúk a gerelyhajítást tanulják — néha, amikor egy-egy kar jobban kiengedi a sportszert, a gerely eltűnik a lombok között, vagy a fa törzsébe fúródva még sokáig remeg. „Legtöbbször a volt Építők-pályán tartjuk a tagozatos órákat, itt már alig férünk. Reggel héttől délután háromig foglalt a terem, egyszerre két-három osztálynak van órája. Szeptemberben újabb tagozatos osztály lép be, ez heti hat órával jelent többet. Egy munkacsarnok sokat segítené gondjainkon, akár a szomszédos általános iskolával közös használatban is — saját erőből azonban nem tudunk mit kezdeni. Addig... gazdálkodunk a területtel — mondja búcsúzóul Bradács Miklós.

S talán a gerely is többször elkerüli a fákat.

Árvay Sándor

Mai sportműsor

Atléтика
Egyetemi sporttelep, 10 óra: A járásközi csapatbajnokság harmadik fordulójára, a megyei szakszövetség rendezésében.

Birkózás
A püspökladányi Zója Általános Iskola tornaterme, 10 óra: Az úttörő B-kategóriabeli területi szabadfogású verseny, a járási szakszövetség rendezésében.

Kézilabda
DVSC-pálya, 10 óra: DVSC—LELTEX (női NB II., Bóna, Méri).
Közúti pálya, 8.30 óra: D. Műanyagyár—Derecske (női megyei, Bánkúti), — 10 óra: D. Közútiépítők—Nyíregyházi Tanárképző (női NB II., Balogh, Horváth). — *Kinizsi-pálya*, 9 óra: D. Kinizsi—SÜMSE (női NB II., Eede, Tóth). — *MEDICOR-pálya*, 8.30 óra: D. MEDICOR—D. Dózsa (női megyei, Katkó, Sztányi), — 9.35 óra: D. MEDICOR—D. Dózsa (női ifjúsági, Katkó, Sztányi). — *Spartacus-pálya*, 8.30 óra: D. Spartacus—Ybl Miklós Műszaki Főiskola (férfi megyei, Kapusi, Belgyár). — *Szabadság-üdüllő-pálya*, 10 óra: D. Vörös Meteor—Létavérsi Vörös Meteor (női megyei, Barta, Lámér). — *BIOGAL-pálya*, 8.30 óra: D. BIOGAL—D. Sportiskola (női megyei, Barta, Lámér).

Videó: Nádudvar—Biharkeresztes (9. férfi ifjúsági, Anderko, dr. Rátóny), Nádudvar—Berettyóújfalui (10. férfi megyei, dr. Rátóny), Anderko, Püspökladány—Hajdúnánás (8.50. női megyei, Gödény, Zaveczki), Püspökladány—Hajdúnánás (férfi megyei, Gödény, Zaveczki), Balmazújváros—Derecske (8.30. férfi megyei, Bartos, Tóth), Nagyhegyes—Hajdú Vasas (11. női II. o., Bartos, Tóth), Hajdúdorog—Hajdúböszörmény (9. férfi megyei, Komáromi, Pápai), Ebes—Berettyóújfalui (9. női megyei, Finta, Nagy L.), Ebes—Biharkeresztes (10. női ifjúsági, Finta, Nagy L.), Hajdúszoboszlói Bocskai—Hajdúböszörmény (9. női megyei, Halmi, Szabó), Hajdúböszörményi Övönöképző—Polgár (női II. o., Ecsedi, Kiss E.), Nyírábrány—Bojt (női II. o., Lovas, Tóth Gy.), Vámospercs—Hajdúszoboszlói Gázláng (15.45. férfi megyei, Bánkúti, Mezel), Hajdúszoboszlói Vámospercs (15.30. női járási, Halmi, Harangi), Hajdúhadház—Balmazújváros (12. női járási, Halmi, Harangi), Hajdúszoboszlói—Egyek (14.30. férfi járási, Halmi, Harangi), Vámospercs II.—Tiszacséze (14.30. férfi járási, Bánkúti, Mezel).

Röplabda
Béke úti pálya, 9 óra: D. Tanítóképző—Sátoraljaújfalui Spartacus MEDOSZ MÁV. — *Hajdúböszörményi Sétány utca*, 13 óra: Hajdúböszörményi Övönöképző—Bp. Beloiannisz. Női NB II-es bajnoki mérkőzések.

Teke
DEAC—DVSC-pálya, 9 óra: A Kanyó János emléktornán résztvevők küzdelmei, egyéni és csapat számokban.

SZÍNHÁZ

Ma fél 3-kor Parasztszerelem és Két új szolgálja, Rátkay bérelt 1-2. 7-kor Az ötödik pecsét, Lendvay bérelt 1-2.

TV

VASÁRNAP

BUDAPEST 1. műsor
9.28 Műsorismertetés. 9.30 Idősebbek is elkezdhetik... Téli torna. (ism.) 9.35 Tévé-óv. Iskolaelőkészítő tanfolyam. 10.00 Hírek. 10.05 Szemurg. Üzbég film. 11.20—12.00 Pozsonyi Lyra dallás-zene. 12.05 Műsorismertetés. 15.00 J. S. Bach: c-moll passacaglia és fuga. 15.25 A Stülpneregenda. NDK-tévéfilmsorozat. VII.5. rész: A verűj. 16.20 História. Történelmi magazin. 17.00 Delta. Tudományos híradó. 17.25 Cimbor. Irodalmi magazin gyerekeknek. 18.15 Adjukt magunkra... A Horizont szerkesztőség műsora. 18.40 Szanzonek. 19.00 Reklám. 19.10 A Közösség-szolgálat tájékoztatója. 19.15 Esti mese. 19.30 A Hé. 20.25 Hírek. 20.30 Idősebbek is elkezdhetik... Tévé-torna. 20.35 Furcsa pár. Amerikai film (1968). 22.10 Sport hírek. 22.20 Hírek. 22.25—23.25 A VI. vesztprémi tévéatlájkzó díjnyertes tévéjátéka.

POZSONY

8.35 Híradó. 9.00 Gyerekeknek. 10.10 A Stülpneregenda (NDK-filmsorozat 1. rész). 11.20 Heti filmhíradó. 11.45 Dalok. 12.20 A szakszervezetek klubjele. 13.00 Sportidézet. 14.00 Csehszlovák—NDK röglbi, majd autóverseny Csehszlovákia bajnoki címéért. 17.00 Hírek. 17.05 Makszim Gorkij gyermekkora. (szovjet film) 19.00 Híradó, publicisztika és sporteredmények. 19.50 A vasárnap verse. 20.00 Hangverseny. 21.30 Híradó, sporteredmények és sajtószemle.

BUKAREST

8.35 Daktari. (filmsorozat) 9.00 A falvak életéből. 10.20 Ismeretterjesztő műsor. 10.40 Zenés műsor. 12.05 Vasárnapi album. 14.20 „Az Omega változó” című filmsorozat 2. epizódja. 15.30 Román bajnokság, szertorna döntő. 16.00 A képernyő a kicsinyeké. 16.30 Labdarúgó-mérkőzés (OFC Constanta—Szatmári Olimpia) 18.20 A legkisebbeknek. 18.30 Tv-híradó heti hírszereplő. 19.00 Bolygók a Föld. 19.20 „A nagybecsim” című francia film. Rendezte Jacques Tatí. 21.30 A vasárnap sportja.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

17.00—18.30 Műsorismertetés — Vasárnapi Jegyzet — Tichy: Öreg ház a városban — Természet

közben. Riportműsor — Mindenki kedvére — Zene és történelem. Tarcazi Zoltán sorozata. III. rész — Liszt: Organaművek — Sport hírek.

HÉTFŐ

POZSONY

15.55 Hírek. 16.00 Orosz nyelveljeke. 16.30 Kelet-szlovákiai híradó. 16.50 Sportmagazin. 17.20 Közösség-szolgálat. 18.30 Szlovák népzene. 19.00 Híradó és publicisztika. 19.00 Kétszer egyazon folyóban (tévéjáték) 21.10 Gazdaságpolitikai műsor. 21.35 Híradó, publicisztika és sajtószemle.

BUKAREST

15.00 Iskolatelevízió. 15.30 Magyar nyelvű adás. 18.00 Családi kör. 18.20 A legkisebbeknek. 18.30 Tv-híradó. 19.00 Korunk kérdései. 19.30 Versek, dallamok. 19.50 Ifjúsági adás. 20.15 A „Forsyte Saga” folyt. filmregény, 25. epizódja.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIO MŰSORA

17.00 Műsorismertetés — Hírek — Lapszemle. 17.05 Táncelem kiadvány-műsor. 17.25 A tanácstag utca. 17.35 Elvis Presley énekei. 17.45 Válaszolunk hallgatóinknak. 17.50 Sárdy János nagylemezéről. 18.00 Eszak-tiszántúli krónika. 18.15 A Benkő-dixland műsorból. 18.27—18.30 Hírszereplő — Műsorlevezetés

Közlemények

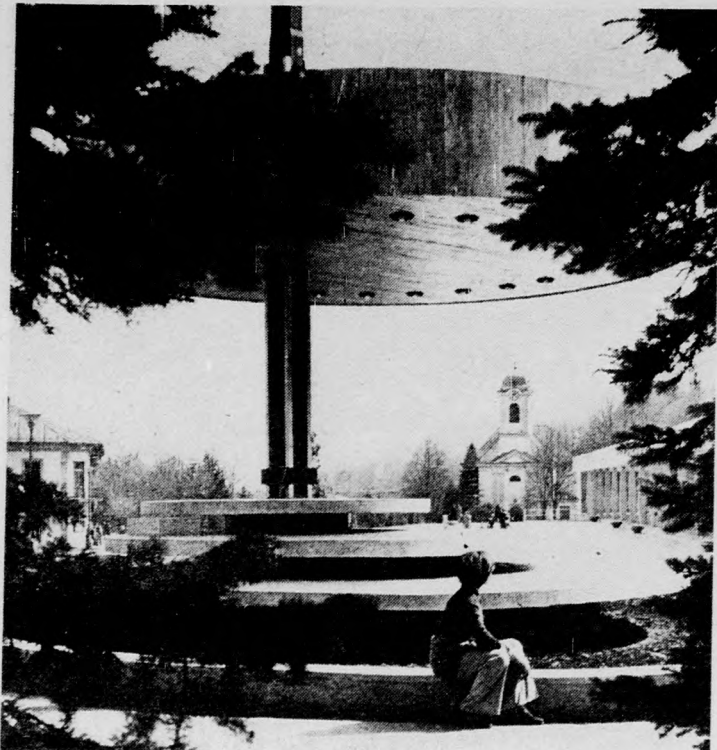
A DEBRECENI VÍZMŰ ÉS GYÓGYFÜRDŐ, a debreceni Nagyerdői Gyógyfürdőben június 14-ével beindította az úszó oktatást. Az érdeklődők tájékoztatást a helyszínen kapnak.

A DEBRECEN MEGYEI VÁROSI TANÁCS V. B. építési és közlekedési osztálya értesíti a lakosságot, hogy az útvonalengedélyek, behajtási engedélyek kiadását továbbra is az osztály végzi. Ilyen tárgyban ügyfél fogadás a 129-es számú szobában, minden nap 8—10 óráig.

A TITÁSZ V. értesíti a lakosságot, hogy H. sámszonban megépített kis- és nagyfeszültségű hálózatot az alábbi utcákon feszültség alá helyezi, 1976. június 12-től: Malom u., Dózsa Gy. u., Vámospercsi út, Nagyszőlős u., az Ag utcából nyíló utcát, Hunyadi út, Vámospercsi útból nyíló út utcától, valamint a Sámszon kertben levő Gyalog András dűlőt. A fenti időn túl a vezetékek érintése életveszélyes, tehát tilos!

Apró ötlet kellett csupán ahhoz, hogy a leningrádi Péter-Pál erőd tövében, a Néva partján egy kidőlt öreg fát krokodilszoborrá léptessenek elő

EGY KIS PIHENŐ
(Fotó: Kőszeghy)

Sirálysziget a szikes tavon

A Kiskunsági Nemzeti Park fülöpzállási szikes tavaiban levő szigeteken több ezres telepekben költöttek a dankasirályok. A „Kelemenszék” nevű tó kis szigetén már kikelték az első dankasirály fiókák. A madarak száma a teljes védettség eredményeként emlékdőben van. (MTI Fotó — Karáth Imre — KS).

MOHÁCS — ANTROPOLÓGUS SZEMMEL. Antropológus is bekapcsolódott az 1526-os mohácsi tömegsírok feltárása. K. Zoffmann Zsuzsanna, a Nemzeti Múzeum munkatársa végzi az embertani vizsgálatokat. Eddigi megállapításai szerint az itt eltemetett katonák többsége 20—30 éves lehetett. Feltűnően nagy számban talált 18 éveseket is, de a felső korhatár 50 év. Vizsgálatai szerint az elesettek többsége robusztus alkatú volt

SEBESSÉGÍRÓ A BUSZON. Ez év szeptemberéig minden autóbusszba sebességmérő berendezést szerelnek a Budapesti Közlekedési Vállalatnál. A szerkezet rögzíti a gépjármű mindenkoros sebességét, állásidejét. A vállalat így is megpróbálja csökkenteni a balesetek számát, és egyúttal gyorsítani a menetidőt. Néhány autóbusszba már beszerelték az új szerkezetet, amely — képünkön — a jobb oldalon látható

Európa öt legszebb lánya. Középen a győztes, a finn Riita Vaisanen, az Athénban megrendezett szépségkirálynő választás győztese

A három esztendő Kely Mc Keown nyerte meg Londonban a labpedállal hajtott játékgépkocsi-versenyt. Képvonkón a győztes a kristálykupával

HÍREK

1976. július 13., vasárnap

Antal napja.

A Nap kél 3.44 — nyugszik 19.44 órakor.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: időnként megnövekvő felhőzet, elsősorban délutáni, esti órákban záporral, zivattal. Mérsékelt, napközben többfelé megélénkülő északnyugati, északi szél. Legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap: 23—27 fok között. A Balaton vízének hőmérséklete (Siófoknál 11 órakor 21 fok volt. (MTI)

HAJDÚHADHÁZI ÚTTÖRŐK SIKERE. Június 9-én Felső-Józsán került sor az úttörők járási mezőgazdasági szaktárgyi versenyére. A négy fős csapatok versenyt a hajdúhadházi 57. sz. Silye F. Úttörőcsapat pártjais nyerték meg; név szerint Csosz Erzsébet, Demeter Zsolt, Antal Júlia és Seres Sándor.

ÜDÜLNEK A SZAKMUNKÁS-TANULÓK. Az idén mintegy 13 ezer szakmunkástanuló vesz részt szervezett üdülésen. Az ország legjobb vidékein, egyebek között a Balaton mellett, a Zempléni hegységben, Esztergombán, Gyulán, Győrött, Tatán, Zircen és Miskolcon tölthetik szabadságukat. Több turnus váltja egymást a balatonboglári szakmunkástanuló üdülőben és a balatonlellei komfortos faházakban.

JÓZSEF ATTILA ÉS JIRI WOLKER — ez a címe Jaroslava Pasiakova, a pozsonyi egyetem docense előadásának, melyet június 14-én, hétfőn délután öt órától tart Debrecenben, a Hazafias Népfrent klubjában.

A FELTÁMADOTT A TENGER című magyar filmet vetítik június 15-én, kedden este 20 órától a debreceni Ifjúsági Parkban.

KORUNK VALÓSÁGA. A központi felkészítés következő, június 14-én, hétfőn 15 órakor kezdődő témája a Pódium teremben megnyíló iparának strukturális, technikai, technológiai jellemzői, fejlesztési irányja.

KERTBARÁTOKNAK. „A szaklapokban olvastam” címmel tartanak vitát a központi kertbarát klubban június 14-én fél hatkor Debrecenben a Kossuth utca 1. sz. alatti helyiségben. Ekkor lehet jelentkezni a Budapesti Kertészeti Kutató Intézetbe szervezendő szakmai látogatásra.

ITTHON A DEBRECENI JAZZ EGYÜTTES. Sok sikeres fővárosi és vidéki szereplés után június 15-én, kedden este 20 órakor a Pódium teremben ad hangversenyt a Debreceni Jazz Együttes.

A HAJDÚSZOBOSZLÓI egészségügyi hét alkalmával több egészségügyi előadást hallhatnak az érdeklődők. Június 16-án, szerdán este 19 órától a Délbáb-szálló különtermében A nyári napozás veszélyei a téma, míg 17-én, ugyanebben az időpontban a szauna kerül reflektorfénybe.

ÍROTT ÉS ÍRATLAN TÖRVÉNYEK címmel dr. Panyik Lajos, járási vezetőügyész tart előadást június 17-én 14 órakor Berettyóújfaluban, a Ruhagyár kultúrtermében.

LUDMILLA ZIKINA, a Szovjetunió népművésze, Lenin-díjas énekesnő június 15-től hazánkban tartott turnéja betegség miatt elmarad.

JÁTEKVEZETŐI TÁBOR — középiskolásoknak. A Dunántúli középiskolásoknak első labdjátékvezetői táborát július 3—17. között rendezik meg Mosonmagyaróváron. A diákok előadásokat hallgatnak a kézi-, kosár- és röplabda játékvezetés elméletéből, s a tanulatokat gyakorlatban is kipróbálják. A tábor száz alakója a kéthetes képzés után alapfokú játékvezetői minősítést kap.

DALLAL, TÁNCVAL BARÁTSÁGÉRT. Ezt a nevet kapta az a dalostalálkozó, amelyet tegnap, június 12-én rendeztek meg a hajdúnánási művelődési központ szabadteri színpadán.

A III. DEBRECENI TANYAI OLVASÓTÁBOR ünnepélyes megnyitója június 14-én délelőtt 10 órakor lesz a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola Simonyi út 23. sz. alatti kollégiumában.

AZ ELŐZETES TERVEK SZERINT az ötödik ötéves terv időszakában további 840-el gyarapszik a lakásszövetkezeti otthonok száma Hajdú-Biharban. A szerzés és egyéb teendők még színvonalasabb végzése érdekében a MESZÖV lakásszövetkezeti titkárság fokozza együttműködését a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsával és különböző KISZ-szervezetekkel.

VÁMOSPÉRCSEN TARTOTTA legutóbbi ülését a Hajdú-Bihar megyei szövetkezeti nőbizottság. Napirenden a VIII. kongresszusra készült akcióprogram ismertetése, továbbá a vámpércsi ÁFESZ nőpolitikai munkája szerepelt. Az első napirendi ponttal kapcsolatban Szeifert Imre a MESZÖV szövetkezeti titkárságának vezetője tartott tájékoztatást. A második napirendi pont előadója Máté Mária a vámpércsi ÁFESZ nőbizottságának titkára volt.

NAGY SIKERŰ munkavédelmi ankétot tartott a közelmúltban a balmazújvárosi ÁFESZ igazgatósága a nagyközség Kossuth filmszínházában. Tájékoztatóra és munkavédelmi kisfilmek bemutatására került sor. Az ÁFESZ egyébként az utóbbi években komoly erőfeszítéseket tett a munkavédelmi helyzet javítására. Az elért eredmények máris megmutatkoznak. Amíg például 1975. január 1-től május 20-ig a szövetkezet 450 dolgozója közül hatot ért üzem baleset, addig ez év azonos időszakában csak egy baleset fordult elő.

LOTTÓ NYEREMÉNY. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 24. játékhetén két darab ötállalatos szelvény volt. Nyereményük egyenként 1 507 510 forint. Négy találatot 237 fogadó ért el, nyereményük egyenként 12 722 forint. A háromtalálatosok száma 12 449 darab, nyereményük összege 242 forint. Két találatot 272 161 fogadó ért el, 14 forint a nyeremény. A közölt adatok tájékoztató jellegűek, a nyeremények a nyereményilleték levonása után értendők.

SZÁZTIZENÖTEZER NYOLCADIKOS tanuló fejezte be az idén az általános iskolát. A továbbtanulásra jelentkezők száma évről évre emelkedik. A korábbihoz hasonlóan változatlanul magasabb a középiskolába jelentkezettek aránya a szakmunkásképzőkbe jelentkezettekénél. Ennek ellenére mégis nő az érdeklődés a szakmunkásképzők iránt, tavaly a továbbtanulók 42,5, az idén 44,2 százaléka jelentkezett szakmunkástanulónak.

EURÓPA egyik legmodernebb műanyagablak-gyártó üzemét hozza létre közös vállalkozással Egerben a Borsodi Vegyi Kombinát és a Heves megyei Építőipari Vállalat. Az évente 15 000 ablakot gyártó üzem építése mintegy 60 millió forintba kerül.

Növényvédelmi előrejelzés

Az előző esztendőben már ismertté vált réti moly lárvái most ismét veszélyeztetik a zöldséges és gyümölcsös kertjeinket. A 2—3 centiméterre megnöve kis zöldes-sárga-fekete csíkokkal tarkított molyhernyők a gyömmövényeket is károsítják. Ezek közül elsősorban a libatop-féléket. Ezért az ilyen gyümölcsökkel fertőzött zöldség- és gyümölcsök elkerülése, valamint a dűlőutak, erdősávok stb. gyümölcsökre fokozott figyelmet veszélyt jelentenek. A gyorsmozgású és nagy károkat okozó réti moly lárvái ellen Ditrifon 50 WP vagy Unifox 50 EC jó eredményt biztosít.

Megjelentek az amerikai fehér szövőlepke első kis hernyófészék. Ellenük a gyümölcsfák mellett az eper, juhár stb. fákra is — már most kezdjük meg a védekezést elsősorban a kishernyő fészékek leszedésével és elgetetésével vagy vegyszeres úton az Unifox 50 EC, Filbol-E, Ditrifon 50 WP vagy Satox 20 WSC kiprimeretézésével.

Gyümölcsöskertjeinkben a pókhálószálva és almamoly, a levéltetvek, tácsatkák és a kaliforniai pajzstetű mozgó rajzó lárvái elleni védekezésre kell felkészülnünk. Az Unifox 50 EC vagy Safidon 30 EC megfelelő védelmet biztosít. Jó ha a permetezés felhajtás is keverünk, mert így a már járványveszélyessé vált alfavarasodás és lisztharmat ellen is védekezünk.

Az esős időjárás kedvező feltételeket teremt a különböző légyfajok talajban, illetve gyökéren károsító nyelvei számára. Elsősorban a káposztafélék és a hagyma szenved sokat kártételüktől. Ellenük Bazudinon sorkézéssel vagy Ditrifonos palántabeöntéssel védekezünk.

A burgonyavész kórokozója elleni védekezésre a járványveszélyes időszak miatt ismételen felhívjuk a figyelmet. Burgonyán kívül a kórokozó a paradicsomot is veszélyezteti, ezért a megelőző védekezés mindkét kultúrában indokolt. Ellene Dithane M-45, vagy Cobresine kiprimeretézését javasoljuk.

MOS

Fájó emlékü... — sokat ábránd... eleget a román... időkben, amikor... tett tájkultúrák... múltú szülővidé... tulni kezdtek.

Azóta bebizos... belterjesség a sz... — mint ahogyan... s a rideg, racion... igazságot. S min... sem bizonyítéka... nyeit ápolgatva... tulajdonost” fity... listább”. Még ah... hangversenyre... lát meg, mit hall...

Nem lejárt le... jártak le.

Begyűjtöttem... sére, milyen sül... a kiskertnek és... raszom vele az... a nagyüzemi for... győzelmüket nem... másban keresz... Ezt ma már tény...

Egy nyugdíjas... gott senki a fülk... tetű, mozgékony... letében. Három... sárolt Szentgyörg...

„Kérem, én az... zonyosan túloz, ó... hosszú évtizedek... kerteket, három... fái, fejlődő palán... gat, új fáták, ne... kóstolt bele a tu... szelődült világá... talajt a méztart... kozik, a talajvíz... a közvetett kérdé... nyelvicamító ne... helyettesíthető.

Kevés sikerélm... sűrűn megmártó... rán is. Am az iga... tartogatja, amikor... nek; megint hozzá... zöldségféléért, s m... még a konkurrenc...

Nincs rá bizony... des útítársam tíz... tengve-lengve éln...

Egyszóval — hó...

Távol áll tölem... fotók, apró kony... sam, de én a kert... szen ók több mill... védély, mánia, ak... azokat, akik min... zárólag a forintok...

Nem a milliárd... a tény, hogy a k... kozásúak aktív pi... mézet dolga, ki... egy alkalommal e... lyatetón — alvás... lencedik napon sz... belefáradva s bele...

Mármost: akár... dos értéket tekint... magabíró nyugdíj... akár a szétpercell... ezer holdakat, ak... vezeseti — egysz... mostohán a kisker...

Bizonyítam, ho...

Külön dossziéba... hezemre akár ter... az első darab: az... málna, szeder, sz... árjegyzékből törté... szállítási idény első...

A „veszi, nem v... ágazatban még a... let is kielégítetlen... nyek között — ga... fogadják a vásárl... tetésre, különleges... ség, de még az elk... kertbe, tájba illő... nem mindegy, mil... ber.

További gond, h... nek a nagyüzem s... ban. (A folytonter... üzemi termesztés... ott az utolsó érett... nemesítésünk, szap... tudományt a kiskert...

Bizony, a millió... van attól, hogy fon...

MOSTOHA KERTJEINK

Fájó emlékü Somogyi Imre annak idején — a harmincas években — sokat ábrándozott „Kertmagyarország”-ról. Kapott is megrovást eleget a romantikus ábrándok sem feltétlenül nélkülözök, s a rideg, racionális számítások sem feltétlenül tartalmazzák az igazságot. S mint ahogyan a kispolgári gondolkodásnak az korántsem bizonyítéka, ha szabad idejét valaki a kertjében, kedves növényeit ápolgatva tölti. És, ha a kertészkedőben másvalaki a „magán-tulajdonost” fitymálja, attól a gondolkodása semmivel sem „szocialistább”. Még akkor sem, ha kizárólag utazik, színházba, moziba, hangversenyre jár, tanul, olvas szabad idejében, mert végülis: mit lát meg, mit hall meg, mit olvas ki a könyvekből — és mívégre?

Ázóta bebizonyult, hogy nagyüzem és kisüzem, külterjesség és belterjesség a szocializmusban nem zárják ki és falják föl egymást — mint ahogyan a romantikus ábrándok sem feltétlenül nélkülözök, s a rideg, racionális számítások sem feltétlenül tartalmazzák az igazságot. S mint ahogyan a kispolgári gondolkodásnak az korántsem bizonyítéka, ha szabad idejét valaki a kertjében, kedves növényeit ápolgatva tölti. És, ha a kertészkedőben másvalaki a „magán-tulajdonost” fitymálja, attól a gondolkodása semmivel sem „szocialistább”. Még akkor sem, ha kizárólag utazik, színházba, moziba, hangversenyre jár, tanul, olvas szabad idejében, mert végülis: mit lát meg, mit hall meg, mit olvas ki a könyvekből — és mívégre?

Nem lejárt lemezeket nyikorgatok. Ezek még nem mindenkinek jártak le.

Begyűjtöttem jónéhány statisztikai adatot annak az érzékeltetésére, milyen súlya van ma termelésünkben, állattenyésztésünkben a kiskertnek és a háztájinak. De félretolom a statisztikát, nem fárastom vele az olvasót. Minden statisztika nélkül is világos, hogy a nagyüzemi formák, módszerek végleg győztek nálunk, s íme: a győzelmüket nem veszélyeztetni, éppenséggel bebiztosítani, ha egyben-másban kereszteződnek a családi-kisüzemi termelés módszereivel. Ezt ma már ténynek vehetjük de van itt még valami más is.

Egy nyugdíjas vasutással utaztam együtt. Véletlenül nem zajongott senki a fülkében, zavartalanul beszélgethettünk. Eleven tekintetű, mozgékony ember volt; derű, s mosoly ült meg a szája szögletében. Három éve nyugdíjazták. Félrerakott pénzéből telket vásárolt Szentgyörgyön, s még akkor betelepítette.

„Kérem, én azóta tudom, mit jelent élni!” — állítja most, és bizonyosan túloz, de nem nagyon. Ő, aki városban született, lakott, és hosszú évtizedekig csak a vonatablakból nézegette a földeket, a kerteket, három év óta valóságos új életet kezdett terebélyesedő fái, fejlődő palántái, boglyasodó lugasai között. Szakkönyveket forgat, új fajták, nemes fajtaváltozatok ügyében levelezget; egyszerű kóstolt bele a tudás felemelő élményébe, a természet emberkéhez szelídült világába, s a termelő munka örömeibe. Ecettel vallaítja a talajt a mézstartalomról, betontámaszos kordonműveléssel próbálkodik, a talajvíz nyári szintjét bemerve telepíti át a bogyosokat, s a közvetlen kérdésre gondolkodás nélkül sorolja a növényvédő szerek nyelvficamító neveit, hatását, s hogy melyik melyikkel váltható, helyettesíthető.

Kevés sikerélményben volt része hatvanéves koráig, azóta aztán sűrűn megmártózhat benne, akár az ilyen időtöltő beszélgetések során is. Am az igazi, szívbizsergető élményeket a következő idény tartogatja, amikor a környék megint csodájára jár majd a kertjének; megint hozzá zörgetnek majd be legszívesebben gyümölcsért, zöldségféléért, s megint tőle kéreget magot, palántát, oltógallyat még a konkurencia is.

Nincs rá bizonyítékom, csak bizonyos vagyok benne, hogy beszédes útítársam tíz évvel tovább él, és tízszer jobb közérzettel, mintha tenge-lengve élne, enélkül a kései újjászületés nélkül.

Egyszóval — hobbi?

Távol áll tőlem, hogy a gyufacímkek, papírszalvéták, gombafej-fotók, apró konyhakos üvegek szenvedélyes gyűjtőjétől megbántsam, de én a kert szerelmeseit más minőségi rendbe sorolnám. Hiszen ők több milliárdos értéket teremtenek, azaz, ha ez hobbi, szenvedély, mánia, akkor leghasznosabb hobbi. Nem számolom ide azokat, akik minden áron a minden egyebet háttérbe szorítva, kizárólag a forintokat hajszolják.

Nem a milliárdokat akarom itt leltárba venni. Sokkal inkább azt a tény, hogy a kiskerti bütykölés, ezermesterkedés a más foglalkozásúak aktív pihenésének is a legkedveltebb formája. Persze természet dolga, ki mennyire érzi szükségét az ilyen pihenésnek. Én egy alkalommal elég jól elviseltem az irigyeltebb módját is a Galyletön — alvás, olvasás, kirándulás, társasjáték, sakk, s csak a kilencedik napon szöktem meg a kététhes jutalomüdvőlésből, végképp belefáradva s beleszomorodva az effajta pihenésbe.

Mármost: akár a kiskertekben, a háztájiban termelt sok milliárdos értéket tekintjük, akár a milliányi ember — más foglalkozásúak, magabíró nyugdíjasok — igényeit, szükségletét az aktív pihenésre, akár a szétparcellázásra ítélt, nagyüzemben nem hasznosítható tízezer holdakat, akár a hazai természeti és éghajlati adottságok kedvezéseit — egyszerűen érthetetlen, miért kezeljük mindmáig olyan mostohán a kiskertmozgalmat.

Bizonyítsam, hogy mostohán kezeljük?

Külön dossziében gyűlik a témát illető anyag — nem esnék nehezemre akár terjedelmes tanulmányban bebizonyítani. Rögön itt az első darab: az ország legnagyobb faiskolája levélben közli, hogy málna, szeder, szamóca már nem kapható. Pedig nyomda szagú árjegyzékből történt a rendelés, szeptember végén, a 6–7 hónapos szállítási idény első napjaiban.

A „veszi, nem veszi, nem kap mást” elve ebben a kereskedelmi ágazatban még a jobbik eset, mert olykor a legprimitívebb szükséglet is kielégítetlen marad. A faiskolai lerakatok mostoha körülmények között — gazda-vállalataiktól szemlátomást elhanyagolva — fogadják a vásárlók hétfői rohamait. — Hobbi? Hiszen kísérletezésre, különlegességek, újdonságok beszerzésére nincs is lehetőség, de még az előre kiválasztott, közönséges, leginkább a talajba, kertbe, tájba illő fajták beszerzéséhez is szerencse kell. Pedig hát nem mindegy, milyen fát választ élethossziglani társának az ember.

További gond, hogy a kiskert szükségletei elég gyakran különböznek a nagyüzem szükségleteitől. S nemcsak gépekben, szerszámokban. (A folytontermő szamóca, a kétszertermő málna például nagyüzemi termesztésre alkalmatlan, kiskertbe viszont szívesen ültetik, ott az utolsó érett szemeket a hó alól is kikaparhatják.) De növény-nemesítésünk, szaporítóanyag termelésünk ma még nemigen vesz tudomást a kiskert sajátos szükségleteiről.

Bizony, a milliányi családot érintő kiskertmozgalom még messze van attól, hogy fontosságának megfelelő gonddal törődnék vele.

Fekete Gyula

MAI ARIADNÉ • BALOGH P. LÁSZLÓ FOTÓJA

A hét

PORTRÉJA

BÜSZKE VAGYOK EREDMÉNYEINKRE

Huszonhét évig volt Nagy István a hajdúböszörményi Vörös Csillag Termelőszövetkezet elnöke. És ugyanennek a tsz-nek 28 évig tagja. Harminchárman alakították a közt, 191 holdon. Egy év telt el, s Nagy Istvánból elnök lett.

Ázóta nyolcszor választották újra vezetőjükknek a böszörményi emberek. A Vörös Csillag nőtt, gyarapodott, s ma 6200 hektáron több mint 1200 tagja van. S ezek a tagok apróról fiúra hagyva s a bizalmat, mindig Nagy Istvánra szavaztak. Csak igen kevés, mondhatni elenyésző kivétellel.

Most Nagy István nyugdíjas lett.

Szinte még reggel van, Nagy István már az udvaron. A betont igazítja, hogy úgy legyen, ahogy ő akarja. Pontosán, precízen vezesse el a lefolyó vizet az udvarból. Mert nem tűri a pontatlanságot. Ma sem, ahogy huszonhét éven át soha.

Egy kicsit elidőzünk a jelennel, az új helyzettel, aztán Nagy István belekezd élete történetébe...

— Szüleim földbőrők voltak. Én is velük dolgoztam természetesen, 1934-ig. Ettől kezdve, hét éven át gazdasági cselédként éltem. Ettem a cselédsors keserű kenyerét, s megismerkedtem már gyerekefajjal a nyomorral, a nehézséggel. Megküzdöttem az életért. Kezdetből fogva. Voltam fegyveres őrizet alatt, voltam hadifogoly. Ezek az idők sokmindentre megtanítottak engem. Méghozzá a legfontosabbra: szeretni az embereket, az igaz embereket.

— Ez végigvonult Nagy István pályafutásán. Az emberek szeretete...

— Én mindent értük tettem. Azokért az emberekért, akik körülvetek, akik engem vezetőjükknek választottak. Még akkor is, ha néha erősnek, talán túlzottnak érezték az intézkedésemet. De mindig bebizonyosodott, hogy értük történt minden...

— Ez tulajdonképpen elnöki hitvallásnak, elhivatottságnak is beillik, amit az emberek szeretetéről vall...

— Igen, ez egyik alapvető tétel. Meghatározó. De nem egyedül. Mert ehhez párosulnia kell még valaminek. Méghozzá annak, ami nálam elnöki szisztémává vált: a vezető legyen elkötelezettje a rendszernek, a párt politikájának. Enélkül nem megy, nem lehet senkiből jó vezető. Az emberi szeretet, az emberekhez való hűség csakis ezzel együtt következnek.

— Mi volt hát huszonhét éves elnöksége alatt legfőbb célja Nagy Istvánnak?

— Legfőbb célom? A legfőbb az volt: én meg voltam győződve arról, hogy jobb lesz a parasztságnak, ha közös gazdaságokat alapít, ha szövetkezetben él, dolgozik. S azt akartam, hogy ennek a történelem során sokszor becsapott parasztságnak ezt be is bizonyítsuk; hogy bizonyítottnak lássa: valóban jobb, valóban igazunk van nekünk, akik ezt állítjuk. Hát ezért dolgoztam, ezért akartam én mindig bizonyítani, egész a mai napig...

— Elérte-e tehát Nagy István, amit megálmodott a magyar mezőgazdasággal, a magyar paraszti sors jobbá tételével kapcsolatban?

— Amit megálmodtunk, annak idején, azt elértük. S ez a jó. Mert ha valaha nekünk ezt levetítik, hogy íme, 1976-ban ilyen lesz a Vörös Csillag Tsz, vagy akár az országos átlag, biztos nem hittük volna. De aztán az eredményeink látnak felbuzdulva, újabb álmok születtek. Megvalósítható, elérhető és megvalósuló álmok. Ez nagyon jó, ez visz előre valamennyiünket...

— Engedje meg, hogy megkérdésem Öntől, aki huszonhét éven át elnökként élt, dolgozott, s köztudottan jó elnökként: mi a jó tsz feltétele?

— Szerintem a jó vezetőség. Az emberek formálása, az emberek őszinte szeretete csakis így valósít...

ható meg maradéktalanul. S ezt bizonyítják a tények is: ahol sűrűn cserélődtek a vezetőségek, ott az eredmények is elmaradtak.

— Végül még egy kérdés, ami talán egy kicsit a huszonhét év arnyoldalainak felidézésével jár: mely korszakok voltak a legnehezebbek pályafutása alatt?

— A legnehezebb? A legnehezebb kétségtelenül ez. Megválni ennyi év után a tagságtól. Huszonhét év egy fél élet. S ez most az aktív, cselekvő időszak végét jelzi. Lezárult egy kor, a legszebb kor. Hát ez igen nehéz. De voltak, természetesen voltak más nehéz időszakok is: 56, amikor meg kellett védeni a szövetkezetet, együtt kellett tartani. Vagy az átszervezés időszaka. De mindig együtt cselekedtünk, s úgy érzem: jó irányba fordítottuk szerkerünk rúdját... S mi tagadás, én boldog vagyok, ha arra gondolok, hogy céljaim megvalósultak, s büszke vagyok, az eredményeinkre gondolván. És ez egy nyugdíjasnak elég jó útravaló...

Nagy István, aki huszonhét éven át volt a Vörös Csillag Tsz elnöke, a Szocialista Munkáért Erdeméremnek, a Szabadság Erdeméremnek, a Munkaérdemrend arany fokozatának, az Állami Díj III. fokozatának tulajdonosa, kiváló szövetkezeti tag, Hajdúböszörmény város díszpolgára, 62 éves korában ilyen gondolatokkal vonult nyugállományba.

Boda László

VITA HELYETT ESZMECSERE

A Napló 1976. március 28-i számában megjelent *Hivatás vagy megélhetés?* című cikkemben a pályaválasztásról, a továbbtanulás esélyeiről, a fiatalok beilleszkedésének néhány problémájáról vettem papírra gondolataimat, némelykor vitára ingerlően, sarkítottan fogalmazva. A cikknek ez volt a voltaképpen célja. Fontos, mindenkit érintő társadalmi kérdésekről lévén szó, hasznosnak látszott, ha a cikk gondolatait az érdekeltek segítségével vitatjuk meg. Abban a reményben, hogy a társadalom különböző pontjairól érkező jelzések, ha egy lépéssel is, közelebb visznek a megoldáshoz.

Azonban nem bontakozott ki igazi vita. Az értékes gondolatfuttatások ugyanis inkább adalékokkal erősítették a vitaindítóban vázolt helyzetképet, semmint részleteiben vagy egészében vitakoztak volna vele.

Kivétel Mojzesné dr. Székely Katalin hozzászólása. Utóbb látom, helyesen mutatott rá, hogy a vitaindító cikk kérdésfelvetése moralizáló színezetű, hiszen a fejlett szocializmus építésének mai szakaszában az ember személyiségének teljes kibontakoztatása sokszor még akadályokba ütközik, vagyis az árugazdálkodás, az ország gazdasági struktúrája nem mindenki számára teszi lehetővé, hogy az egyén a képességeinek és az elképzeléseinek megfelelő helyet foglalja el a társadalmi munkamegosztásban. De élni kell, s ennek első feltétele, hogy meg kell élni, ahogy Veres Péter mondta. Megélni nálunk szerencsére leginkább munkából lehet. Ezért emberek egy nagy csoportja úgy dolgozik, olyan munkát végez, hogy érzelmileg különösebben nem kötődik hozzá, de cserébe a megélhetésért becsülettel helyt áll a munkahelyén. Elfogadom tehát, hogy idealista volt a kérdésfelvetés, helyesebb lett volna hivatásról és megélhetésről beszélni. Ebből következik, hogy nem feltétlenül végez értéktelen munkát, akiben nem lobog a hivatásérzet. Más kérdés, hogy a hivatástudattal rendelkezők munkája a humánus, a bensőség értékével mindig gazdagabb.

Érdekes szempontot dob a vitába dr. Székely Katalin, amikor a bölcsészkarok iránti tömeges vonzódást a társadalomtudományok iránt megnőtt tényleges érdeklődés jelenék tulajdonítja. Ennek csak örülni lehet. Én azonban fenntartom azt a véleményemet, hogy itt elsősorban a középiskolai természettudományos képzés hiányosságai ütköznek ki: a fiatalok bátrabban jelentkeznek a bölcsészpályákra, ám nem feltétlenül felkészültebbek. Ezt a sok sikertelen, gyatra egyetemi felvételi szereplés elég bizonyítja.

Végül, hogy mindhárom vitaponton megfelelek dr. Székely Katalinnak, távol állt tőlem, hogy a hivatástudat vagy megélhetés dilemmáját elsősorban az egyetemet végzett réteg dilemmájának fogjam fel, noha kétségtelen, hogy a vitaindító cikk arányaiból erre éppenséggel lehet következtetni. Csak hogy... A példák erejét bizonyítja egyébként Balipap Ferenc, hadd vegyem kölcsön szerencsés példáját. Ő azt írja, jobban felháborodunk, ha egy orvos lángossütőnek áll, mintha egy kőműves cölölvöldésnek csap fel, pedig, mondja, egyik jelenség nem kevésbé kívánatos, mint a másik. Ez elvileg elfogadható. Mégis, ha bármilyen körben megszavaztatnánk, hogy melyiket ítélik el jobban, bizonyos vagyok benne, hogy az orvost. Mert az értelmiséginek hivatása van, a szakmunkásnak foglalkozása? Nem hinném, hogy ez lenne a válasz. Sokkal inkább az, hogy egy orvos képzésére jóval többet költ a társadalom, másrészt minden orvostanhallgató tulajdonképpen kizorít a lehetőségéből egy másik fiatal. Vagyis: ez is bonyolultabb dolog, mint első pillantásra gondoljuk, megítéljük.

Dr. Sütő Sándor ugyan nem polemizál a vitaindító címével, de tapasztalatai birtokában a *hivatástudat* kifejezés mellett gyakran használja a *munkaszeretet* szót, amely szintén jelent egy bizonyos érzelmi kötődést, de nem azonos a hivatástudat fogalmával. Több is, meg kevesebb is annál. Kevesebb, mert szerethetők valamilyen munkát, amit éppen végezni kell, de hivatásként, egész életre szólóan nem vállalnám. Viszont reálisabb kifejezés, mint a hivatástudat, amely — ahogy Kálmánchey Tibor írja — mindig magában hordott valami emelkedettséget. Meg kell fogadnunk Sütő Sándor ama megállapításának érvényét is, hogy a pályaválasztás nem egyszeri döntés az ember életében, hanem folyamat, amiből az is következik, hogy az ember életében a pályamódosítások természetes mozzanatok. Valóban, az egyén fejlődése nem zárult le ifjú korában. Joga és érdeke az egyénnel, de a társadalomnak is, hogy ha képességei indokolták, változtasson életpályáján a lehetőségek szerint. Hiszen dr. Földes István arra figyelmeztet, hogy túl sokat várunk a 14 éves gyerektől, korai nálunk a pályaválasztási kényszer. Dr. Nábrádi Mihály gimnáziumi tapasztalataiból merít, amikor azt írja, hogy a tagozatos osztályok tanulói közül többen már menet közben változtatják érdeklődésüket. Neki válaszolom, hogy ami az érettségi értékét illeti a társadalmi tudatban, nem arra gondoltam, hogy hányan jelentkeznek a ma már nem kötelező érettségi vizsgákra, hanem abban a másik értelemben szóltam róla, amit Nábrádi Mihály is idéz. Hogy tudniillik mit ér a meglevő érettségi bizonyítvány önmagában? Nos, a társadalmi tudat eléggé egyértelmű válasza, hogy nem mindig könnyű a gimnáziumok általános tagozatait beiskolázní.

Noha Kálmánchey Tibor végképpen úgy értelmezte, hogy a vitaindító cikk a hivatástudatot majdnem kizárólag az értelmiségtől követeli meg, (akaratlanul is lebecsülve a szakmunkásréteg érzelmi kötődését foglalkozásához) a szívünkbe szót, amikor hiányolta a szülők, üzemi munkások, fiatalok hozzászólását a vitához. Bizony, örömmel vettük volna, ha néhány iskolai, üzemi pályaválasztási felelős, szülő, akinek a gyereket harmadik iskolába irányították, vagy egy-két fiatal is, véleményt nyilvánított volna. Elmondhatták volna tapasztalataikat. Például azt, hogyan illeszkedtek be a nem várt, nem óhajtott iskolába a gyerekek, be tudtak-e egyáltalán illeszkedni? Erdemes lett volna beszélni arról is, hogy az iskolák, a szülők és a tanulók hogyan értékelik a megyei és az országos, egyszóval az egész társadalom pályairányító tevékenységét. Így lehetett volna bővíteni a szempontok körét. Kálmánchey Tibor mindenesetre jól látta, hogy nemcsak az egyén és a munka természete, minősége a lényeg, hanem a felnevelő közösség is. Erre utalt a vitaindító cikk is, s ezt a gondolatot erősítette Taar Ferenc beszélgetése a MEDICOR munkásfiataljaival. Ezek a friss, spontán, mindig a gyakorlat tapasztalataiból leszárt vélemények — ideérttem a Filep Tibor vezette beszélgetés résztvevőinek nyilatkozatait is — arra mutatnak, hogy a munkaszeretet vagy a hivatástudat meglelte, illetve hiánya nagymértékben a konkrét munkahelyektől függ. S még egy tanulság: az egyéni példákban le lehet vonni azt a következtetést, hogy a marasztaló körülmények sokkal könnyebben kibékítik az embereket, semmint gondolnánk. A munkások nyilatkozatai azt mutatják, nem tragédia, ha egy fiatal ember nem oda áll a társadalmi munkamegosztásban, ahova eredetileg szeretett volna. Amivel nem azt akarom mondani, hogy az egyéni hajlamokat, vágyakat, a még oly fiatal korban hozott pályaválasztási döntést lebecsüljék. Csak nem abszolutizálom.

Bizonyai igazga van Papp Jánosnak abban, hogy a vitaindító cikk azért, hogy sok súlyos kérdést tett fel egymás után, bizonyos mértékig gyengítette, kioltotta a problémákban rejlő feszültséget. Orvosi műnyelven szólva: teljes diagnosztikára törekedett, de az „oki terápia” nem vállalkozott. Ez persze részben célja is volt, az oki terápia a hozzászólásoktól várta. Mint ahogy Papp János cikkében egyetlen kérdést, a minőségi kiválasztást gondolta át. Az viszont tagadhatatlan, hogy ha a vitaindító cikk kevesebbet markol, s azt a kevesebbet részletesebben feltárja, ez több szubjektív gondolatot hívott volna elő, s a szubjektív hangnem mindig több okot ad az ellentmondásra.

Nem volt haszontalan az eszmeecsere, nevezzük így, jóllehet az indulatok takarékon égtek. Nem is biztos, hogy a vehemens gondolatcsere többet ér, ha csak nem azzal, hogy az indulatoskodásra általában többen odafigyelnek. A lényeg az, hogy sok értékes gondolat megfogalmazódott, vajha odafigyeltek-e rájuk az illetékesek?

Arra kértek, mint a vitaindító cikk szerzőjét, hogy zárjam le a vitát. A fentieket éreztem szükségesnek elmondani. Ezekhez csak annyit tennék hozzá, hogy több megjegyzésem, furcsa módon az érdesen fogalmazott megjegyzések, válasz nélkül maradtak. Talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha azt mondom, úgy látszik, igazat írtam.

Bakó Endre

BROCCZY KÁROLY: ANYA ÉS GYERMEKE

KÉPZŐMŰ- VÉSZETBEN

MUNKÁCSY MIHÁLY: ANYA GYERMEKÉVEL

NŐK A MAGYAR

SARKANTYU SIMON: KÉT ASSZONY

FÉNYES ADOLF: VARRÓ PARASZTLÁNY

AMI

Pusztai barangolás napján a Szalkahalmi rünk le a 33-as műútr fordulva Kónya felé irányítja a „vona” a Hortobágyi Allami Csécsi kerületéhez tartozó területre. 1960 óta viteldi rozzuk az iskolásokat, gondozták az állomásra. lommal ötven embert.

— A vágányt még idejében fektették le, vezetett — mondja B. lőre hajtója, aki a műta irányítja a „vona” a Hortobágyi Allami Csécsi kerületéhez tartozó területre. 1960 óta viteldi rozzuk az iskolásokat, gondozták az állomásra. lommal ötven embert.

A „mozdony”, a Rik hallgató ló nógatás nékocsiból álló szerelvén köteleességét, mint ah közötti lépdeléshez is. már. Negyedik éve sz és az állomás között. órákor, fél 8-kor, 11.05- és 17.35-kor indul a te

A kis kitérő után a rost Tiszacségyével és hajtunk Közben Őri nemzeti park igazgató dómérnökével a hortob beszélgetünk.

— A pusztá 2400 hekt a magasabb löszhátságok az egykori Tisza-medre letkezett tölgyesekből, ültette akácokból, zó az ötvenes években tele gen nyárfasorokból áll az igazgatóhelyettes.

— Az utóbbiakkal m — A nemes nyárák véghasználati korok, Sajnos, a talajviszony nevesz fák gyakran a les költségét sem fede ben levő tölgy- és aká lenben meghagyjuk.

Elérjük a Kishortobá A híd előtt balra tér Hortobágy folyó vonalá

GYEREKKORA Ó

A férj kinyitotta az előszoba ajtáját, belépett, és egy székre dobova a kutya pórázát, becsukta az ajtót.

— Miért nem engedted be Krumpli? — kérdezte csodálkozva a feleség.

— Bárcsak beengedhetném, — sóhajtott a férfi.

— Csak nem...

— De igen! Elvesztettem a grundon, ahol sétálni szokott.

— Te tréfálsz, — reménykedett az asszony és sietve kinyitotta az ajtót. A kutya nem volt kint.

— Mondom, hogy elveszett.

— És te ezt ilyen nyugodtan mondd? Tegnap a kesztyűd, a múlt héten az aktatáskád, ma meg a Krumpli! Az istenért, hogy vesztetted el? A fejed még megvan?

— Kérlek, csak egyetlen pillanatra fordultam el.

— Biztosan egy fiatal nőt bámultál.

— Az öreg Kemesesi Egont bámultam. Csak éppen visszaintettem neki. Mire körülnéztem, Krumpli sehol sem volt.

— Ezzel az ügy részéről be is volt fejezve? Hazajöttél kutya nélkül, slusz-passz. Egyáltalán miért nem volt rajta a póráz?

— Azt akartam, hogy szaladgáljon egy kicsit.

— Na most te szaladgálhatsz utána! Siess és járd körül a

környéket, Krumpli nélkül ne is gyere haza.

— Nem lenne jó, ha te is jönnél? Kettesben könnyebben megtalálhatnánk.

— Menj csak egyedül! Krumpli közben hazajöhet.

— Igazad van, talán megjön. Okos kutya.

Krumpli

— Mindenesetre neki több esze van, mint neked. Menj már végre!

Krumpli nem került elő. Harmadnap több újságban apróhirdetés jelent meg: „Fehér drótszőrű foxi barna és szürke foltokkal, kék nyakörvvel elvesztett. Megtaláló magas jutalomban részesül”. Az apróhirdetés szövege a telefonszámmal és a pontos címmel zárult.

A nyolcadik napon jelentkezett a megtaláló.

— Mennyi a jutalom? — volt az első kérdése.

— Ötszáz forint.

— Kevés.

— Legyen hétszáz, csak hozza már! Kék nyakörve van? Barna és szürke foltos, fehér drótszőrű?

— Pontosan, de hétszáz az kevés.

— Hát legyen ezer, de hozza már!

Várakozás közben az asszony megjegyezte:

— Te, ez az alak biztosan ellopta a kutyankat, amikor te az öreg Kemesit üdvözölted. Szép kis becsületes megtaláló, aki csak ezer forinttal elégszik meg.

Fél óra múlva hozták a kutyát. Az asszony ölelte, szorongatta. A férj fizetett, a megtaláló elment.

Amikor a kutya megszabadult az ölelő karokból, a sarokba kuporodott és nem mozdult, hiába hívogatták.

— Egy hét alatt biztosan megszerette azt a pasast, most újra meg kell szoknia bennünket, vélte a férj, azután odament a Krumplihoz, ő is ölbe vette, azután nevetni kezdett.

— A kutyának kölykei lesznek!

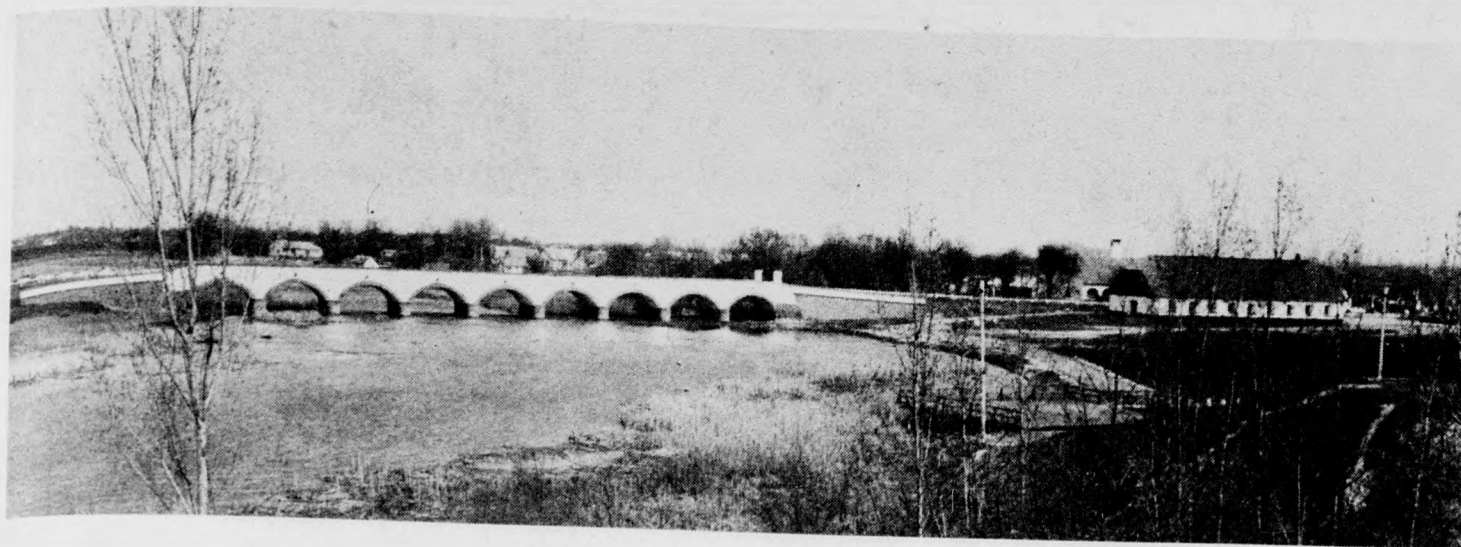
— Megbolondultál? Hiszen Krumpli fiú.

A Krumpli igen, de ez nem. Megtévesztettek bennünket azzal, hogy hasonlóan foltos, és a pasas ravaszul vett egy kék nyakörvet neki. De ez az új szíj, a régi kopott volt.

— Most mit csináljunk?

— Tartsuk meg, hiszen nagyon kedves pofája van, mindenesetre idejében gondoskodj egy nagy kosárról, hogy a szülőthton rendben legyen...

P. L.

AMIT A CSÁRDA ELTAKAR

4 EGY HALOTT ERDŐRÉS

Pusztai barangolásunk második napján a Szálkahalmi erdő után térünk le a 33-as műútról és északnak fordulva Kónya felé vesszük az irányt. A kis település — a helybeliek szerint — Európa egyetlen menetrend szerint közlekedő lóvasútjával dicsekedhet.

— A vágányt még Semsey gróf idejében fektették le, a magtárakhoz vezetett — mondja *Béke László*, a lóré hajtója, aki a múlt év júniusa óta irányítja a „vonatot”. — Most a Hortobágyi Állami Gazdaság borsói kerületéhez tartozik ez a pusztarész. 1960 óta viteldíj nélkül fuvarozzuk az iskolásokat, az eljáró dolgozókat az állomásra. Egy-egy alkalommal ötven embert is szállítok.

A „mozdony”, a Rikkancs névre hallgató ló nógatás nélkül áll a két kocsi között álló szerelvény elé. Tudja a kötelességét, mint ahogy a talpfák közötti lépdeléshez is hozzászokott már. Negyedik éve szolgál a telep és az állomás között. A járat 5.05 órakor, fél 8-kor, 11.05-kor, 15.25-kor és 17.35-kor indul a telepről.

A kis kitérő után a Balmazújvárost Tiszacsege felé vezető útra hajtunk. Közben *Óri András*sal, a nemzeti park igazgatóhelyettes erdőmérnökével a hortobágyi erdőkről beszélgetünk.

— A pusztá 2400 hektárnyi erdeje a magasabb löszháton kialakult és az egykori Tisza-medrek mentén keletkezett tölgyesekből, a pásztorok ültette akácokból, zömében pedig az ötvenes években telepített tájidegen nyárfasorokból áll — mondja az igazgatóhelyettes.

— Az utóbbiakkal mi történik?

— A nemes nyárfákat, ha eljön a véghasználati koruk, kitermeljük. Sajnos, a talajviszonyok miatt cse-nevű fák gyakran még a kitermelés költségeit sem fedezik. A sávokban levő tölgy- és akácfontokat ellenben meghagyjuk.

Elérjük a Kishortobágyi csárdát. A híd előtt balra térünk le, s a Hortobágy folyó vonalát követve ju-

tunk el a Felső-tiszai Erdő- és Felfeldolgozó Gazdaság vókonai csikótelepére. Fák között vezet az út az erdőmérnök azt magyarázza: a nevelővágások elvégzése után a folyópártot keskeny sávban szegélyező, úgynevezett galériaerdő alakul itt ki.

A telep az ötvenes években épült. Most igáslovakat nevelnek a környékén, s újabban sportlovak is kikerülnek innen. A Mátá felé haladó, Vókonyára betérő turisták a csikósok bravúros ügyességében gyönyörködhetnek, megnézhetik a rackákat, a komodorokat. Az idegenek kényelmét szolgálja majd az idén felépülő, úgynevezett vendéghodály.

A tegnap megellett kanca egy napos csikaja körül *Sáfrány Gergely* foglalataskodik.

— Negyvenhat ló van kettőnk keze alatt — mondja a csikós. — Májustól még harmincat—negyvenet fognak hozzájuk minden évben.

— Gyerekkora óta a lovak között tölti az életét, pedig nyár derekán már hajnali fél kettőkor talpon kell lenni. Így aztán, ahogy kifelé megyünk a tavaszról, mind kevesebb ideje marad kedvenc időtöltésére, a karikás ostorok, a késtartók készítésére.

— A bőrt is maga készíti ki? — kérdezem tőle, mikor előveszi a szerszámokat, s nagy türelemmel illeszti a karikás nyelére az előre kivágott apró mintákat.

— Magam. A marhabőr meszes vízben ázik tíz—tizennégy napon át. Aztán egy deszkára kiszúrom, hogy feszüljön, mikor szárad. Ha csinálni akarok belőle valamit, vízben áztatom, úgy megpuhul.

Ismét úton. Kishortobágyi csárda — a tervek szerint fogadóház lesz belőle, ahol tájjellegű ételeket árulnak majd —, darassai erdő, a Cse-repes és a Kisceskés nevű pusztarészek, Tiszacsege a következő állomások. Az út menti juhórákat, pásztorzállásokat hamarosan rendbe hozzák. Jócskán elmúlt már dél, mikor az ohati erdőhöz érkezünk.

Kétszázötven hektár tölgyes. Csöndet őrző, terebélyes koronájú fák, a lépteket elnyelő puha aljnövényzet. Tőlünk kődobásnyira őzbak tűnik fel. Hosszan vizsgál bennünket, majd hirtelen iramodással beleveszi magát a sűrűbe. Aztán egy tisztásra érünk; a halott erdő rész fái csupasz ágak merednek reménytelenül az égnek.

— Mi történt itt? — kérdezem *Óri András*t, mikor felocsúdok a megdöbbenéstől.

— A pusztulás pontos okát most derítik fel. Valószínűnek látszik, hogy a vízelvezető árok eltömődése miatt tartósan kialakult magas talajvízszintben kell keresni a baj forrását. A vízháztartásban bekövetkezett zavar egybeeshetett egy szövőlepké-invázióval is. A felmérések után elkészül az erdő megmentésének, felújításának terve, majd elkezdődnek a munkálatok.

A szomorú látvány keltette nyomott hangulatban folytatjuk utunkat. A megyehatárt átlépve az egyek—pusztaköcsi mocsarakon vezet keresztül az út, majd Nagyivánt hagyjuk magunk mögött. Szinte versenyt futunk a látóhatár széléhez közeledő nappal, hogy még sötétedés előtt elérjük a Karcagtól észak-keletre levő Zádor hidat. Az egykor hetykű, most ötívű kőhid húsz évvel korábban épült, mint a mindenki által ismert, a Hortobágy központjában levő társa. Az idén hozták rendbe, egyik íve alatt még a „felvonulási épület” is ott van. A híd szárazon áll, de talán sikerül alatta elvezetni a jelenleg előtte elfolyó csatornát.

Nézelődésre nem marad sok idő, a pusztára sötétség száll. Elmosódnak a távoli fák, a hodályok körvonalai. Még egy későn hazatérő madár kiáltása hangzik messze, majd aludni tér a Hortobágy.

(Vége)

Domokos Lajos
Fotó: Iklódy János

A KÓNyai LÓRÉ

CSUPASZ ÁGAK MEREDNEK REMÉNYTELENÜL AZ ÉGNEK

GYEREKKORA ÓTA LOVAK KÖZÖTT TÖLTİ AZ ÉLETÉT — A FELÚJÍTOTT ZÁDOR-HÍD

Fekete karácsony Tetétlenen

Szerényen húzódik meg a pompás búzatermő hajdúsági rónán Tetétlen község a nála sokkal népesebb és gazdagabb Kaba és Földes szomszédságában. Am azért, hogy kisebb a határa és kevesebb a lakossága, semmiféle virtusban sem maradt hátrább Tetétlen a nála sokkal előnyösebb helyzetben levő szomszéd községektől. Sőt, némely eredeti szokás révén még a tetétleniek előzték meg nem egyszer a szomszédjaikat.

Meglehetősen egyedülálló, sajátos tetétleni különlegesség volt a „legátus pohár” intézménye, amely nemcsak amolyan közönséges érdeklődést, hanem néha némi irigységet is keltett a versengésre mindig hajlamos szomszéd községekben. A földesiek például gyakorta és kissé sértőn sajnálkozó fölénnyel dicsekedtek azzal, hogy hozzájuk mindig kiválóbb képességű, felsőbb évfolyamú teológus diákok mennek legációba, mint a jóval kevesebb „legátum”-ot nyújtó Tetétlenre. Ami természetesen igaz volt, de hát a lakosság számából eredő hátrányt semmiképpen sem lehet máról holnapra eltüntetni, s a legátusnak szóló adományok összegét ilyenformán növelni. Más valamit kellett ezért kieszelné, amellyel a tetétleni legációt a nagyobb diákok között is értékesebbé, vonzóbbá lehessen varázsolni, s ezenfelül a tetétleniek között elmaradhatatlan borivással, az ünnepi módival is kapcsolható maradjon. Ezt a feladatot látta el a „legátus pohár”, amelyhez hasonló vonzerőt egyik szomszéd község sem tudott sorompóba állítani, s vele a nagyobb dicsőséget magához kaparintani.

Valamikor ennekölte az egyik nagytakarítás alkalmával a község ládájának fenekéről egy szépen cikornyázott, szőlőlevelekkel díszített, talpallan és gömbölyű fenekű cinkkupa került elő. Régi idők maradványa, olyan meszely nagyságú. Bő torjú legények lehettek, akik annak idején belőle iszogattak, mivel a beletöltött bort egy hajtókára ki kellett inni, nem lehetett borral együtt az asztalra állítani. Ez a pohár adott mentő ötletet a község hírnevét állandóan munkálkodó, s ezért áldozatvállalásra is kész bíró uramnak. Egy vasárnap délután aztán összedugták a fejüket az egyház kurátorával s néhány tekintélyesebb tanácsaggal, és baráti poharazgatás közben a következő eljárási módozatot eszelték ki, és emelték írás és pecsét nélkül, de annál sokkal értékesebb és maradánoőbb becsületbeli határozattá: Kihirdetik a legációra készülő debreceni diákok között, hogy az eddig szokásos legátumon felül az adományok összegét azzal növelheti a legátus, ha egy-egy hajtókára minél többször kiüríti a talpatlan poharat. Az első pohár kiürítéséért kap egy ezüstforintot, s minden következőért kétszeresét az előtte valónak, tehát kettő, négy, nyolc stb. ezüstforintokat, amelyeknek megfizetését Tetétlen község gazdaközössége becsületbeli kötelességének ismeri el most és minden időkben ezután.

A rákövetkező évek gyakorlata aztán fényesen beállította a legátus pohárhoz fűződő reményeket. Ünnepről ünnepre nagyobb és daliásabb diákok versenyeztek a tetétleni legációért, mivel a nem lebecsülendő számú, és egyedül csak a borivó képességtől függő ezüstforintok igen erős csábítást gyakoroltak a mindig pénzszerűben leledző kollégiumi diákságra. A tetétleni atyafiak pedig vígan állottak erős fogadalmukat, s becsülettel leszárták az esedékes ezüstforintokat, mert így néhány tehetősebb gazda áldozatkészségéből kiegyensúlyozták a földesiek vagy kabaiak eddig olyan nagyra tartott fölényét. Az ilyenformán csaknem hivatalos színezetűv emelkedett esemény színhelyéül, a minden sátoros ünnep utolsó estéjén tartott községi nagy bált rendelték, amikor is a táncoló fiatalok a községhez a nagyszerűen vette birtokba, a község és az egyház vezető személyiségei pedig az egyik kis szobában folytatták az ilyenkor elmaradhatatlan vacsora utáni csendes borozgatást, egyben a legátus diák által kiürített poharak hivatalos számlálását, és a megfelelő forintok leolvasását. Emberemlékezet óta alig két-három alkalommal sikerült a legátusnak ötször is kiürítenie a poharat, s így a tanácsbeliek áldozatkészségére eddig csak nagyon ritkán került sor. A tetétleni „legátus pohár” ilyenformán fényesen teljesítette hivatását, s alkalomadtán valamennyi tetétleni polgár büszkén emlegette a kabaiak vagy a földesiek előtt: a mi legátusunk legutóbb ötször itta ki a poharat, s csak ezért magáért 31 ezüstforint utótte a markát!

Hetek óta nyomasztó gondok emésztették Gabóczy Bertalannak, a debreceni Kollégium „örök jogászának” búval bélelt kebeit. Mert a nyugodalmass diákkélethez nem elegendő csak az, ha a szállása és ellátása biztosítva van a Kollégiumban. Ezekon kívül néha még egy kevés költőpénz is szükségeltetik, s a ruházkodás, nem különben a megfelelő társaságban való forgolódás költségeit szintén elő kellene valahonnan teremtenie. Nagy oka volt ezért a búbanatra, mivel a hónapok óta felgyűlt adósságainak kiegyenlítésére — számítása szerint — még a közelgő karácsonyi legáció jövedelme sem mutatkozott elegendőnek. Hacsak — és itt egy jó megoldásnak látszó ötlete támadt — meg nem próbálkozik a tetétleni legációval! Ha csak hétszer-nyolcszor kiüríthetné a poharat, már meg is lenne a feleget az adósságok kifizetéséhez. Nincs tehát mit tenni, gyerünk legációba Tetétlenre!

Nagyban folyik a karácsony második napjának estéjén szokásos bál Tetétlen községének nagyteremben. A mellette levő kis szobában pedig az évek óta megszokott mederben zajlik a „legátus pohár”-ral végzendő ceremónia. Már túl vannak a negyedik poháron, de a legátuson — Berci barátunkot — semmi nyoma sem mutatkozik a lehőrpintett pohár borok erejének. Ugyancsak szép szájj legény ökelme, nem is éppen gyerekmber már, bírja az italt erősen. Nagy gyakorlata is lehet a borivásban, mert íme, újra kézbe veszi, megtölteti a poharat, s az ötödik porció leajtásához készülődik. Kántor uram megsúgja neki,

hogy ezt a poharat immár Tetétlen község egész előjáróságára illik köszöntenie, s amint felhangzik a pohár kiürítését jelentő „vivát!”, a bál valamennyi résztvevője tudja, hogy az ezért járó kemény forintokat ezúttal az előjáróság tagjai halásszák ki az ünneplő lajbik zsebeiből.

Legátus uram pedig — mintha mi sem történt volna — tovább morzsolgatja s eszegeti a nagy asztal közepén díszelgő hatalmas táblól a bíróné asszonyom által odakészített tepertős pogácsákat, s egy másik táblól a kurátorné asszonyom sütötte mazsolás-túrós béleket. Ezekre aztán ugyancsak csúszik ám a jó borocsk! S alig telik el egy jó fertály óra, imhol emeli s tölteti a poharát leszaladt az egész kupa bor, s következtetett a most már szokatlanul megsokasodott forintok leolvasása. Nem ment azonban olyan egyszerűen a dolog, mert hiszen erre senki sem számított. A kurátor uram egy kis türelmet is kért a legátustól, s elindult a „szent ekléziát” képező pap, kántor, tanító, egyházi, harangozó, s az összes presbiterek összetörzására, hogy közös erővel leszurkolják a esedékes 32 ezüstforintokat. Ami bizony nehezen sikerült, s nem is ment valami hamar, mert a legtöbbjüknek haza kellett szaladni a rájuk eső forintokért. S mivel így a legátus körül megfogorakozott a társaság, ő is szórakozás után látott, s besétált a táncolók közé, a nagyterembe.

Berci barátunk pedig erőteljesen megmarkolja, s magásra emeli a tele poharát, hangos szóval kiáltván: Köszöntöm poharamat a tetétleni szent ekléziára! A diák torkán egy-kettőre leszaladt az egész kupa bor, s következtetett a most már szokatlanul megsokasodott forintok leolvasása. Nem ment azonban olyan egyszerűen a dolog, mert hiszen erre senki sem számított. A kurátor uram egy kis türelmet is kért a legátustól, s elindult a „szent ekléziát” képező pap, kántor, tanító, egyházi, harangozó, s az összes presbiterek összetörzására, hogy közös erővel leszurkolják a esedékes 32 ezüstforintokat. Ami bizony nehezen sikerült, s nem is ment valami hamar, mert a legtöbbjüknek haza kellett szaladni a rájuk eső forintokért. S mivel így a legátus körül megfogorakozott a társaság, ő is szórakozás után látott, s besétált a táncolók közé, a nagyterembe.

Alig ült vissza a kis szoba borozgató társasága az asztal mellé, a diák is visszajött a táncoló közül, s beszélgetésbe próbált elegyedni a korábbi asztaltársaságával. Azokba azonban mintha beléjük fagyott volna a szó, csak meredten bámulgattak maguk elé, s minduntalan a pipájukat piszkálgatták, szurkálgták, mintha egyedül csak azokra volna legfőbb gondjuk. Pedig valamennyiüknek az motoszkált a fejében: mi lesz, ha a legátus ismét kiüríti a poharát? Amire ugyancsak számítani lehetett, mivel ökögyelme úgy kitáncolta magát, hogy akár két-három pohár kiürítésére is alkalmasnak mutatkozott. Aminthogy úgy is lett.

De minek részletezzük tovább! Megtörtént bizony az eddig soha nem tapasztalt csoda: Gabóczy Bertalan legátus, a debreceni diák éjjel még ötször — összesen tehát tizenegyszer — ürítette ki a legátus poharat, s ezzel leirhatatlan felfordulást okozott Tetétlen községnek már régóta csendes békeességben éldogelő, s a dolgoz mindennapok után boldog megelégedésben ünneplő lakói között. A hetedik poharat Tetétlen község eladó lányára, a nyolcadikat a házassaladó legényekre, a kilencediket a község gazdáira, a tizediket a gazdaasszonyaira, a tizenegyediket pedig a község valamennyi lakójára köszöntötte, s köszöntőivel mindannyiszor a vidáman bálozó közönség újabb és újabb csoportjára zúdította a mostmár ugyancsak felszaporodott forintok lefizetésének komoran felsötéltő gondját. Az eladó lányok 64, a házassaladó legények 128 forintját még valahogyan csak előkotorászták innen-onnan, a ládafiából, meg a harisnyaszárakból vagy a szalmazsákok sötét ráncából, de már a gazduramék 256 és a gazdaasszonyok 512 forintja érdekében egészen komoly pénzügyi műveletekbe kellett belemerülni. Amikor pedig a legátus a község valamennyi lakóját felkészítette — s ezzel további 1024 forintra tette magát érdemessé — egyszerűben felzúdult méhkassá változott az egész bálközönség, s még a táncot is abbahagyták. Nemcsak a gazdák utolsó tartalékai, hanem a gazdasszonyok dugaszpénzei: a tejből, tojásból, zöldségből félretett titkos forintok is a becsület asztalára vándoroltak.

A nap hőse ezalatt kimerülten hortyogott a kántorné asszonyom pehelypaplanos vendégágyában. Mire a jegyző úr közelbélésével és a község gazdáinak mozgósításával lebonyolították a pénzbeli hadművelet, s az utolsó forint is előteremtődött: még a hosszú téli éjszaka is a végéhez érkezett, s legátus uram is ebredezni kezdett. A gyors mosdás és öltözködés után a kántor uram szives kinalására lehajtott egy-két kupica szilvapálinka kellemes bizsergést okozott nemcsak a tegnapi tömördek borítottól alaposan megviselt gyomrában, hanem a fejében is. Csak lassanként nyiladozott meg az értelme az előtt a számára is lehetetlennek tetsző fegyverténye előtt, amely egyszerűen gazdaggá, az egész debreceni Kollégium leghíresebb, legmódosabb és legirigyletebb diákjává avatta. Nem is időzött sokáig a faluban, hanem a sietve előrendelt — a mostani nagy módjához egyedül illo — csengős szánon hajtatott a kabai állomásra, hóna alatt szorongatván kicsiny táskáját, amelyet tegnap óta immár a saját tulajdonát képező ropogós bankók és súlyos ezüstforintosok, koronások sokasága töltött degeszre. Az egész éjjel csendesen hulldogáló hópelyhek ekkorára már pompás fejedelmi paláttal borították be az éjszakai zavaros lótas-futás után úgyahogy megcsendesedett tetétleni gazdházakat. Am a lakóinak ajakáról e vakítóan fehér lepel láttán sem maradt el — még hetek múltán sem — a keserű, de érthetően jogos kifakadás: soha gyászosabb, feketébb karácsony még nem búcsúzott e békés, s mindmotaing efféle vést nem ismerő hajlékoktól! Csak soha többé ilyen ünnepet!

Ezek után semmi csodálkozni való sem lehet azon az új bejegyzésen, amely a legációkra készülő debreceni diákok mindenféle tájékoztató adatokat tartalmazó könyvecskéjében Tetétlen község neve után a következőket adta mindenk tudtára: Legátus pohár megszűnt!

Szabó Károly

Gulyás Imre három verse

MULATOZÁSOK IDEJÉRE SZÁNT NÓTA

Kaszafén, kaszafén —
ki a legény, ha nem én!
Nappal kaszát pengetek,
éjjel könnyet pergetek,
éjjel könnyet pergetek.

Dolgaim számolom —
száz reményem, egy sorom.
Kofa élet húrja szán?
Nem eladó, de nem ám,
nem eladó a kaszám!

Éj gyásza kiadó,
nappal jön rá az adó —
jaj, nehéz a hivatal,
ha az ember fiatal,
ha az ember fiatal...

SZÍNJÁTÉKRA

Ripacs álarok révületéből
korom féleme huhog.

Lobog sziki tűz,
lobog és vádol.

Egyre megy,
távol marad a távol —

csak éh világtalant hitet
hars monológjaival
éji
csömörbe fenekló
szalonnasütés.

DALNOKOKRA

Selyp sóhajotok lustán teríti szárnyát
s hiznak
fiatal füvrekre fekvő árnyak.

Ej ti júdások valamennyien
alkalmas nyelvvel jöttetek
mégsincs soraitokban az Ágrólszakadt.

De él a jóság Krisztusa,
nap süt, emberszív dobban...

Hisp Heródes, fél világ —
dölyfőt dalaitokban.

HAJDÚ-BIHAR MEGYE

ÓVODATÖRTÉNETI EMLÉKEIBŐL

Az óvodai környezetismeret-oktatás első magyar szakkönyve

Debrecen a múlt század 70-es éveiben nemcsak az első magyar óvodapedagógiai folyóirat szülőhelye volt, — amint ez a Napló 1975. febr. 15-i számában olvasható — de 1870-ben itt jelent meg az óvodai környezetismeret-oktatás első magyar szakkönyve is. A könyv szerzője a Napló fent idézett számában már bemutatott Szabó Endre, az álmosdi óvoda vezetője.

Munkája azért figyelemreméltó, mert megkísérelte a magyar viszonyokhoz „igazítani” a 60-as években használatos Denzel-féle német óvodai kézikönyvet.

A beszéd- és értelemgyakorlatok (a mai környezetismeret „jogelődje”) célját nagyon helyesen az iskolaelőkészítés nézőpontjából határozta meg: megismertetni a gyermekkel a környezetét, és ezzel egyidejűleg fejleszteni az értelmi képességeit.

A beszéd- és értelemgyakorlatok anyagának feldolgozását a fokozatosság elvének figyelembevételével javasolta. A gyermekek a közvetlen környezetétől lépésről lépésre vezetett a távolabbi, az ismeretlenebb jelenségek felé: a szoba, a ház egyéb helyiségei, az udvar, a házi állatok, a kert, a növények, az utca, a mező, az erdő, a hegy, a nagyvilág. Lényegében a Szabó Endre által javasolt anyag megegyezik a mai környezetismeret anyagával.

Vitathatatlan érdeme, hogy a tanítási anyag felbontásában szinte máig utólrhetetlen. Ráveztó kérdései gondosan kimunkáltak. Azonban a tananyag túlméretezettsége, részletező feldolgozása meghaladta nemcsak az akkori, de még a mai óvodások érdeklődését is.

A beszélgetés módszerének alkalmazásánál az összefüggések felfedezésére törekedett a jelenségek sokoldalú összehasonlításával.

Az anyag túlrészletező feldolgozását, a beszélgetés módszerének monotonitását a szemléltetés és az elbeszélés módszerével kívánta feloldani.

Szemléltető eszközökre vonatkozó javaslatai ma is elfogadhatóak: állat- és növénygyűjtemények, kézműves és gazdasági eszközök gyűjteményei, képek, utca- és házműkettek stb.

Rendszeresen javasolta az anyaghoz kapcsolódó tanító, nevelő céltú elbeszéléseket, amelyek naivitásán ma már joggal derülhetünk. A tanító-nevelő cél mellett az anyag rögzítése érdekében versek megtanítását javalta; amelyek ugyan gyorsíthaták az anyag elsajátítását, de esztétikai színvonaluk erősen kifogásolható.

Szabó Endre szakkönyvét több mint húsz évig használták az ország óvodáiban, közgyűjteményekben csak igen kevés példányban maradt meg.

Varga Gábor

HERTAY MÁR

és Rá

I. Lipót császár után, ígéretet tett, hogy jogaikat (kivá teletben tartja, ha nak az elégedetlenk hoz. A könnyebb k jából a császár a k egységes felügyelet 1698. november 22 a Hajdú kerület. E azt is jelentette: sen — együtt a ha vonult hadba.

Amikor Rákóczi harcot, a hajdúk részt benne, tartott császárnak tett ígér ruok emiatt haragu ra, és ahol csak leh ditették őket. Haj csen is jártak kuru ban bejegyzett jegy szerint: Veres Jánó protestál (tiltakozik gelyné amiatt, hogy cok támadták meg a tait elhajtották.

Amikor Rákóczi el szántult, felszólított csatlakozzanak a fe lönben a privilégium lást szenvednek. Ör tak át, mert már a c látták kiváltságai nak.

1704. július 4-én a Vámospércsen tartott ahol a következő ha

TURI Kisfi

Mióta a szabad sz megnövekedett szabad 100 szabadnap áll el kezésünkre, egyre tö kirándulunk hazánk 1960-ban még csak forintot költöttünk t legű célokra, tíz é 1970-ben már tízmill S ma a lakosság 65- aktív turista, utazó.

Nőtt az utazási k színvonal emelkedése nyeként, a kulturális vekedésével, az urban kezteben.

Allamunk sokat tett földi turizmus körülr vitására. A negyedik ben 6 ezer kempinghe nyaralóházi férőhely hitellel, segítséggel, és 280 vendéglátó és 180 létesítményt. Az öt tervben egyebek közöl igényű szálláshelyek b ték célú; 5—6 ezer 20 ezer kemping férő tését — elsősorban n tált, kevéssé zsúfolt h

Mert még mindig tebb, megszokottabb h lünk. Mintha nem le zünk, mint a Balaton lencei tó, más hegyü Mátra! Mintha Magy nem lennének „felfed helyei”.

Pedig milyen szép partja, a Gemenci vagy a Vas megyei bük járt már Abaligetén, C

HERTAY MÁRIA RÉZKARCA

Vámospércs és Rákóczi szabadságharca

I. Lipót császár trónra lépése után, ígéretet tett a hajdúknak, hogy jogaikat (kiváltságait) tiszteletben tartja, ha nem csatlakoznak az elégedetlenkedő jobbágyokhoz. A könnyebb közigazgatás céljából a császár a hat hajdúvárost egységes felügyelet alá helyezte. 1698. november 22-én megalakult a Hajdú kerület. Ez gyakorlatilag azt is jelentette: most már közösen — együtt a hat hajdúváros — vonult hadba.

Amikor Rákóczi megkezdte a harcot, a hajdúk még nem vettek részt benne, tartották magukat a császárnak tett ígéretükhöz. A kurucok emiatt haragudtak a hajdúkra, és ahol csak lehetett, megrövidítették őket. Hajdú Vámos-pércsen is jártak kurucok. Az 1703-ban bejegyzett jegyzőkönyvi adat szerint: Veres János hadnagynál protestál (tiltakozik) Szabó Gergelyné amiatt, hogy éjszaka kurucok támadták meg a házat és állatait elhajtották.

Amikor Rákóczi elfoglalta a Tiszántúlt, felszólította a hajdúkat, csatlakozzanak a felkelőkhöz, különben a privilégiumukban csorbultat szenvednek. Örömmel pártoltak át, mert már a császárnál nem látták kiváltságait biztosítottak.

1704. július 4-én a Hajdúkerület Vámospércsen tartotta körgyűlését, ahol a következő határozatot hoz-

ták: „Minden szerdán ételtől, italtól, munkától tartózkodás mellett böjtöljön a nép! A lelkipásztorok megkerestetnek, hogy hűveikkel együtt Istenhez buzgó imákat bocsássanak, és különösen a hajdúvárosok és azok seregének megoltalmazásáért könyörögjenek.”

1707-től az adót és a terményt nem a császárnak, hanem Rákóczi-nak szolgáltatták be a hajdúk. Hajdú Vámos-pércs városa beszállított: 487 köböl gabonát, 660 köböl abrakot, 180 font húst, 1500 forint készpénzt.

A hajdúk nem mindig személyesen mentek hadba, hanem pénz ellenében legtöbbször beköltözött jobbágyot küldtek maguk helyett. 16—30 év közötti férfiak vonultak be.

1707-ben Vámospércsről 57 fő lovaskatona ment el. 1708-ban, amikor Rákóczi a sárospataki országgyűlésen a hajdú kiváltságokat megerősítette — hálából 69 lovas vonult hadba. Köztük volt egy tizenhat éves fiú is. 1709-ben, mikor a kurucok vereséget szenvedtek, a hajdúk kezdenek elfáradni, ekkor már csak 42 lovas ment hadba.

A szatmári béke megkötése után a hajdúk hűségüket tették a császárnak, többet nem segítik a lázadókat.

Némethy Ferencné

TURIZMUS - ITTHON

Kisfilmek hazánk tájairól

Mióta a szabad szombatokkal, a megnövekedett szabad idővel majd 100 szabadnap áll évente rendelkezésünkre, egyre többet utazunk, kirándulunk hazánk tájain is. 1960-ban még csak egymilliárd forintot költöttünk turisztikai jellegű célokra, tíz évvel később, 1970-ben már tízmilliárd forintot. S ma a lakosság 65—70 százaléka aktív turista, utazó.

Nőtt az utazási kedv az élet-színvonal emelkedésének függvényében, a kulturális igények növekedésével, az urbanizáció következtében.

Allamunk sokat tett s tesz a belföldi turizmus körülményeinek javítására. A negyedik ötéves tervben 6 ezer kempinghely és 4 ezer nyaralóházi férőhely épült állami hitellel, segítséggel, és felépítettek 280 vendéglátó és kereskedelmi létesítményt. Az ötödik ötéves tervben egyebek között a szerény-igényű szálláshelyek bővítését tűzték célul; 5—6 ezer bungalow és 20 ezer kemping férőhely létesítését — elsősorban nem frekvenciát, kevésbé zsúfolt helyeken.

Mert még mindig a legismertebb, megszokottabb helyeken üdülünk. Mintha nem lenne más vízünk, mint a Balaton vagy a Velencei tó, más hegyünk, mint a Mátra! Mintha Magyarországnak nem lennének „felfedezésre váró helyei”.

Pedig milyen szép a Sugovica partja, a Gemenci rezervátum, vagy a Vas megyei büki fűrdő. Aki járt már Abaligetén, Orfűn, az a

megmondhatója, milyen nyugalmas nyaralás kínálkozik itt. Várslatosak Hollókő utcái, népművészeti emlékei, de meg kell ismerni az Ország különleges népi iparművészeti remekét is. Tokajban, Sárospatakon történelmi múltunk emlékei, s a tüzés borok teremtik a jó hangulatot. Nógrád-Verőcén, a pillisi parkerdőben, a Bakony hegyei közt csodálatos a levegő, szemet-szívet gyönyörköd-tető a táj.

Mindezeket a helyeket nem önkényesen soroltuk fel (bár folytat-hatnánk még hosszan). — Az Országos Idegenforgalmi Tanács első, kizárólag a hazai közönségnek készített filmjeiből idéztünk. A Tavasz, Nyár, Ősz, Tél című kisfilmek hazánk kevésbé ismert vidékeire invitálnak. Téli szépséget, kellemes pihenést, kikapcsolódást, szórakozási-kulturális lehetőségeket kínálva — mindezt elérhető áron. Tippeket, ötleteket adnak a filmek, hol töltsük a hétvégét, hová utazunk hosszabb időre — az év különböző szakaszaiban.

A Tavasz című filmet már vetítik a mozikban, a Váltásdíj című film kísérőműsoraként. Sok kópia készült, amelyek filmklubok, iskolai szakmunkásképzés oktató-film-hálózatában KISZ-klubokban, TIT-előadásokon vetíthetők.

Jó, hogy készültek ilyen filmek is, amelyek bennünket, magyarokat tájékoztatnak Magyarország látnivalóiról!

K. M.

A GYEREK ÉS A TELEVÍZIÓ

Statisztikák tanúsítják, hogy gyerekekből áll a tévé legműködőbb közönsége. A tévézők több milliós táborából másfél milliós a gyereksereg. Am az is az igazsághoz tartozik, hogy a gyerekek a legszigorúbb kritikusok, akik ha unalmasnak, érdektelennek látják a műsort, könnyedén otthagynak a képernyőt.

Életkortól függően természetesen más és más az igény. De az igazi művészetre minden korosztály érzékeny. Nem véletlen, hogy a legsikeresebb és legszínvonalasabb gyermekműsoroknak nagyon sok felnőtt nézője akad. Gondoljunk itt a „Fabula”, a „Pengető” sorozatára, vagy a klasszikussá lett „Keménykalap és krumpliorr” című Alfonsó-filmre, a „Palacsintás király”-ra. S ugyanígy az alsóbb korosztályok is élvezik a nagyoknak szánt gyermekműsort — ha az igazi értékeket közvetíti.

A másfél millió gyermek naponta egy, másfél órát tölt a televízió előtt. Ez lehet sok is, lehet kevés is. Attól függően, hogy a tévézés az egyéb elfoglaltságok, a tanulás, a játék, a mozgás kiegészítője-e, vagy helyette ül a képernyő elé a gyerek. Tizenégy-tizenhat éves korig a tévé rendkívül nagy szerepet játszik a fejlődő értelmű gyerek életében. Új ismereteket szerez, információkat fogad be, szórakozik, művelődik, alakul-formálódik ízlése, világnézete, jelleme a tévében látottak hatására. Minél szerényebb környezetben élő gyerekről van szó, annál nagyobb ez a hatás. Hiszen aki távol él a várostól, a színházak, a tárlatok, a hangversenyek világától, s az egyéb kulturálódási lehetőségei is szerények, annak mindezt kizárólagosan a televízió közvetíti. S épp e nagyon intenzív hatás az oka, hogy a gyermekműsorok szerzőit, készítőit még nagyobb felelősség terheli, mint az egyéb műsorok alkotóit. Hiszen elindított, megalapozó lehetnek sok-sok leendő felnőtt érdeklődésének. S mivel művészetre leginkább művészettel lehet nevelni, olvasásra jó művekkel ösztönözni, a zene szeretetére a zenével — a tévének a legszínvonalasabb művekkel kell gyermekeinket megismertetnie. S e téren a televízió óriásiak a lehetőségei. Nemcsak a művet tudja hanggal és képpel közvetíteni, de elemezni, törvényzerűségeit megmutatni is módjában áll.

Sokat beszélünk mostanában a munkás-paraszt gyermekek műveltségi szintjének emeléséről. A családokban meglévő kulturális különbségek csökkentéséről. Mi sem kézenfekvőbb — mint hogy e munkába éppen a gyerekek révén, a nekik készült okos, kulturált, de ugyanakkor szórakoztató műsorok közvetíté-

sével kapcsolódják be a televízió. Kapjon részt a gyerekek a művészetek legjavából, állítsunk eléjük példaképeket, neveljük őket hazafiságra, az alkotó munka szeretetére. De nem elég a passzív szemlélődés. Az igazán jó műsorok aktivitásra serkentenek, kedvet csinálnak. A szó legszorosabb értelmében arra ösztönzik a gyereket, hogy kedvet kapjon valamilyen hasznos, értékes tevékenység folytatására. Énekeljen, táncoljon, mondjon verset vagy játsszon bábszínházat. Tanulmányaihoz vagy a tévében látottakhoz maga is keressen új ismereteket adó élményt — olvassmányt, filmet, zenét. Kísérletezzon, játsszon a szavakkal, a számokkal.

A jó gyermekműsornak — legyen az bármilyen játékos, kalandos cselekményű, vagy bő humorú — valamiképpen didaktikusnak kell lennie. Mondani- valóját úgy kell megválogatni, hogy neveljen, tanítson, élményt adjon. Akár azzal, hogy közvetve-közvetlenül ismeret nyújt, tanulságot szolgáltat, akár úgy, hogy valamilyen emberi, társadalmi viszonyt, tulajdonságot tár fel, részletez, s úgy is, hogy a látottak-hallottak továbbgondolására készíti a gyereket.

Az idén első ízben gyűlte össze tanácskozára Kőszegen a televíziós gyermekműsorok és gyermekfilmek alkotói — írók, rendezők, dramaturgok, operatőrök s a kritikusok. A közösi gyerekekkel együtt nézték végig a legjobb műsorokból készült válogatást. A székek recsegése, a lábak kalimpálása vagy a feszült csend, s a felszabadult nevetés adott tájékoztatást a kis nézők elfogulatlan véleményéről.

A tévé gyermekosztályának két rovata közül az egyik a kisdobosok és üttörők közvetlen nevelésével, a gyerekek társadalmi életével foglalkozik. Itt készülnek az aktuális, az ismeretterjesztő és sportműsorok. Itt szerkesztik a kisiskolások képes folyóiratát, a Pápirsárkányt, a Tizen Tüliak Társaságát, a Legyünk barátok sorozat adásait vagy a Perpetuum mobilet, a gyerekek népszerű tudományos havi műsorát. A másik rovat a művészetről szóló és művészeti jellegű műsorokat — a Zsebtévé, a Fabula, a Pengető, a Varrásló, a Játsszunk bábszínházat, a Ki játszik ilyet, a Cimpora egyes adásait — s önálló filmeket is készít.

Ezúttal az esztétikai nevelést szolgáló munkákból választották ki a filmszemle 18 filmjét. E műsorok eredményeiből-hibáiból levont tanulságokkal, remélhetőleg még jobbak lesznek a tévé gyermekműsorai.

Kádár Márta

Bemutatjuk az Országos Műemléki Felügyelőséget

Egy ország nemzeti kultúrájának megőrzése gyakran bizonyos áldozatokat követel. A műemlékvédelem pedig áldozat, amennyiben a befektetett összeg nem térül meg úgy, mint egy üzleti vállalkozásban.

A magyar műemlékvédelem első intézménye 1872-ben alakult. A kis létszámú szervezet, no meg a nem elég határozó törvények következménye volt, hogy az akkori egész történelmi Magyarországon mindössze ötven műemléket tartottak számon. Akkor érzelhető igazán, mennyire kicsi ez a szám, ha szemügyre vesszük a mai védett állományt: tizenhat város és három falu egy-egy része (általában a település magja), csaknem kétezer műemlék, kis híján hatezer műemlékjellegű és mintegy ezer városképi jelentőségű épület áll védelem alatt.

A földrendés áldozatává lett számbéki templom 1879-es konzerválása volt az első valóban műemlékvédő — és nem átépítő — rekonstrukció, ez a törekvés, azaz az épületeket megőrizni és nem átfarmáló munka voltaképpen csak a harmincas években folytatódott az esztergomi királyi palota feltárással.

Az igazán hathatós műemlékvédelmet a felszabadulás után az Elnöki Tanács egyik első törvényerejű rendelete biztosította: a fejlődés akkor gyorsult meg igazán, amikor a műemlékek védelme az Építésiügyi és Városfejlesztési Minisztérium feladatává lett. Kialakult egy olyan korszerű szervezet — az Országos Műemléki Felügyelőség, — amely egyedülálló Európában. Az OMF részint hatóság, ilyenformán tehát a védett épületekkel kapcsolatos intézkedéseit be kell tartani, részint pedig egy tervező és kivitelező gardával rendelkező tudományos intézet. Az OMF szakemberei régészeti feltárást és művészettörténeti kutatásokat végeznek, saját építésgazdálkodási szervezettel, és mintegy ezer főből álló részleg kivitelezési a helyreállításokat.

A magyarországi műemléki anyag nagy részét le-tarolták a történelmi háború, múltunk legkiválóbb emlékeit — a középkor, sőt a reneszánsz idejéből — a föld alól kell feltárni, későbbi építkezések mögül kihántani; igen fontos tehát, hogy a feltárt emlékek tudományos hitelességgel nyerje vissza eredeti megjelenési formáját.

A városmérték műemlékvédelem lakóházak száza-t hozta napvilágra, Buda műemléki területének csaknem teljes helyreállítása megtörtént, Sopron belvárosa 1977-ben lesz látható teljes pompájában. Eger, Pécs, Székesfehérvár és Vác követi ezeket.

Igen lényeges feladata az Országos Műemléki Felügyelőségnek, hogy ezekből a településmagvakból ne halott múzeumvárosokat, hanem életteli városrészeket formáljon. A középkori házakban modern lakások, üzletek, irodák épülnek, a foghíjakat pedig olyan új épületekkel töltik ki, amelyek — szintén az OMF útmutatásai alapján — harmonikusan illeszkednek a történelmi környezetbe. Ennek egyik legszebb példája éppen Sopronban látható; s hogy az ottani munka milyen tökéletes, azt illusztrálja a Műemlékvédelmi Európa-díj aranyérme, amit 1975-ben Sopron kapott.

Építészeti anyagunk leginkább veszélyeztetett emlékei a falusi házak. Éppen ezért az OMF igen fontos feladatának tekinti, hogy az egész települést, vagy annak egy részét átfogó műemléki helyreállítástokat falvakban is végezzen; ilyen helyreállítástok folynak pillanatnyilag Hollókőn, Tihanyban és Szigligeten. A mezőgazdaság fejlődésének eredményeként a falvakban olyan nagyméretű lakásépítkezés indult meg, amely — bármilyen öröndetes is

a komfort szempontjából — azzal a veszéllyel fenyeget, hogy kisipri a faluból a népi építészet legszebb emlékeit.

Az Országos Műemléki Felügyelőség egy 1958-ban, szervezeten elkezdett falukatási eredményeit összegyezte, és kidolgozott egy olyan „védelmi” rendszert, ami egyedülálló a világon.

A népi épületek tulajdonosai (a több mint ezer népi műemlék közül mintegy nyolcszáz van magánkézben) anyagi támogatást kaphatnak az OMF-től — házaik fenntartási költségeihez. Az egyetlen, amit ezért a tulajdonosoknak tenniük kell, hogy valóban „fenntartsák” a saját házaikat, azaz az OMF útmutatásai szerint rendben elvégezzék azokat a munkákat, amiket egy régi épület igényel: meszelést, tapasztsát és hasonlót.

Az Országos Műemléki Felügyelőség által nyújtott anyagi támogatás kétféle: az egyiket „éves fenntartási átalánynak” nevezik, összege attól függően változik, hogy az épület igazi műemlék-e, vagy csak műemlékjellegű. Ezt a pénzt évente folyósítja az OMF, segítségül a jelzett munkák elvégzéséhez.

Van aztán az úgynevezett „eseti támogatás”, leromlott házak rendbehozatalára. Aki ennek az összegnek a segítségével állította helyre a házat, azon túl évente igénybe veheti az „éves fenntartási átalányt”.

Az elmúlt évek átlagát tekintve a védett népi épületek tulajdonosainak mintegy harmada vette igénybe ezt a támogatást. Volt, aki büszkeségből utasította el, mondván: eddig is gondoskodott a házaról, ezután is megteszi. Tisztelet, becsület — bár olykor jól jöhet egy kis segítség.

Mások feltehetően gyanakodtak, azért nem kérétek a támogatásból: ilyen önzetlenség nincs.

Van. Igaz, hogy e kerék világon csak nálunk, Magyarországon, de van. Az OMF a pénze ellenében valóban nem tart igényt egyébre, mint a munka elvégzésére. Sem most, sem később.

Benedikty Béla

MENYHÁRT JÓZSEF: EX LIBRIS

CSALÁDI KÖR

Elalvás, mélyalvás, ébredés

A nyugodt, kényelmes alvás biztosítja szervezetünk pihenését, regenerálódását. Az egész napos munka után az idegrendszer, az izomrendszer egyaránt igényli a felfrissülést. Felnőtt embernél a napi munkának megfelelően alakul ki a szervezet alvási igénye.

Az alvás idejére igyekezzünk kényelmesen elhelyezkedni, a külvilág ingerit távol tartani. Az alvás alatt a központi idegrendszer ingerületi folyamatai időlegesen lelassulnak, az izmok tónusa esik. Az agykéreg részleges gátlás alá kerül, csak az úgynevezett „ébrer pontok” maradnak működésben. Az alvás mélysége a gátlás szétterjedésétől függ.

Az alvásnak három szakasza van: elalvás, mélyalvás, és ébredés. Az egészséges, jól alvó egyénnél az elalvás rövid, gyorsan átmeleg a mélyalvásba, amely 4-5 óra, fokozatosan csökken. Az ébredés viszont szintén gyors.

Az álmatlan, rosszalvó embereknel az alvás egyes szakaszaiban és az agykéregre ható gátlás szétterjedésében történik változás. Az elalvás lassú. A mélyalvás sem egyenletes. Gyakran az ébredés határát súrolja. Álmodik, beszél, dobálja magát. Az igazi mélyalvást csak reggel éri el. Ilyenkor viszont az ébredés nagyon nehéz. Ha nem kel föl rögtön az ember, ismét nagyon gyorsan elalszik.

Bár az alvás mélységét nagymértékben befolyásolja a kor, a nem, a fáradtság, az idegrendszer típusa,

mégis az egészséges életritmus kialakításával a nyugodt környezet biztosításával sok panasz orvosolható.

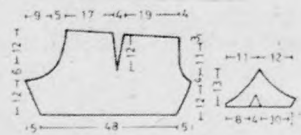
Az álmatlanságról panaszkodók sokat dohányoznak, sok kávé isznak. Kezdetben csak alkalmasszerűen igyekeznek ezzel a fáradtságot leküzdeni, később már emiatt nem tudnak elaludni.

Gyakran okoz „rossz álmot” a helytelen táplálkozás. Az egész napos rendszertelen étkezés után a bőséges „családi” vacsora bizony „megfekszi” a gyomrot és nyugtalan álmot okozhat. Ezért a napi étkezési rend helyes kialakítása, vagy ha elkerülhetetlen a kiadós vacsora, akkor a lefekvés idejének kicsit későbbre „tolása” megkönnyíti az alvás ideje alatt amúgy is lecsökkent emésztési folyamatot. Ha túlságosan fáradtak vagyunk, lefekvés előtti meleg fürdő, az izmok átmelegítése elősegítheti a felfrissülést, a nyugodt, mély alvást.

Mivel az alvás során szervezetünk felfrissül, regenerálódik, tehát az oxigénfelvétel fokozódik, ezért feltétlenül friss levegőjű helyiségben aludjunk. Ha tehetjük, kora tavasztól — késő ősziig nyitott ablak mellett aludjunk. De legálább lefekvés előtt mindig jól szellőztessük ki a szobát.

Ha a fentiek betartása ellenére álmatlanságunk nem szűnik meg, forduljunk orvoshoz, mivel a tartós alvási zavar krónikus fáradtságot, kimerülést okozhat.

Dr. Kern Ágnes

Horgolt fürdőruha

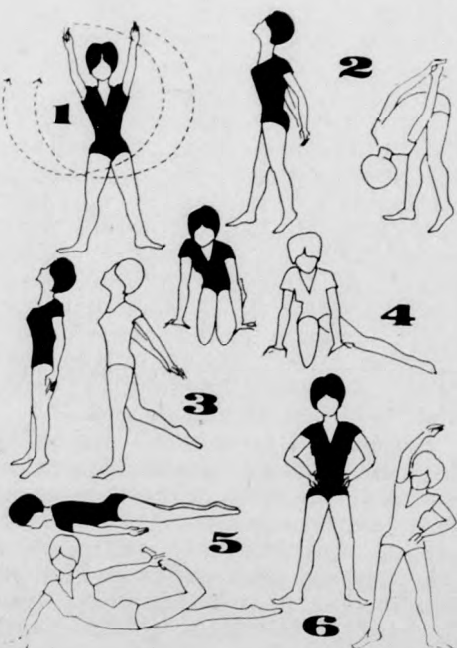
Anyagigénye színenként kb. 80 g fehér, sárga és zöld fonal. Először a szabásmintát igazítsuk át a megfelelő méretre. Egyráhajtásos pálcákkal dolgozzunk és minden sornál 3 láncszemmel fordulunk. A melltartó két kosarát a szabásminta szerint meghorgoljuk, a jelölt bevarrást elvégezzük, majd a két részét elöl 1 cm szélességben összehorgoljuk, vagy összevarrjuk. Ezután a pántnak megfelelő hosszú láncszemsort mindkét oldalán behorgoljuk szoros szemmel és rövidpálcákkal sorral. Ugyanígy az egész körbehorgoljuk és felvarrjuk a 2-3 rövidpálcá sorból készült pántokat.

A nadrágot a melltartóval azonos színezéssel horgoljuk és szintén egyráhajtásos pálcával, a szabásmintának megfelelően. A horgolást a nadrág derekánál kezdjük, a száránál minden második sorban, majd minden sorban 1-1 pálcát fogyasztunk (két pálcát egybe-horgolva). A nadrág két részből készül. A kitérés, vasalás után először a két szárát varrjuk össze, majd a két részt (elől, hátul) egy ívben, összevarrjuk. A derekvonalnál jelölt karcsúsítást bevarrjuk és a nadrág szárát — a melltartóhoz hasonló módon — körülhorgoljuk.

TÍZ PERC TORNA

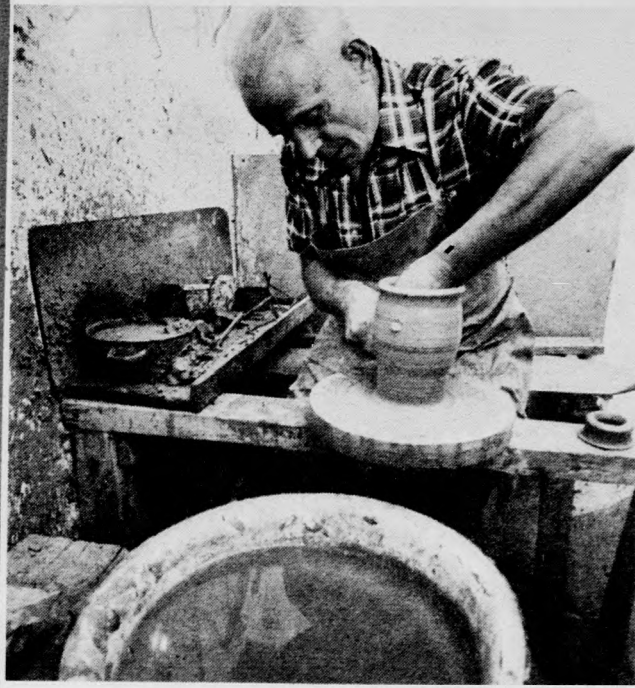
1. Alljunk terpeszállásba, kezeket lendítsük magastartásba. Két karkörzést csináljunk balra, két karkörzést jobbra, majd ismételjük meg négyszer, ötször.
2. Terpeszállásban maradunk, a kezeket a hátunk mögött összefogjuk, ujjainkat összefűzzük. Ezután törzshajlítás háromszor előre, majd föl. Ezt a gyakorlatot háromszor ismételjük.
3. Alapállás, a kezeket hátul ismét összefogjuk, majd láblendítés hátra, bal láb, jobb láb, majd négyszer-ötször ismétlés.
4. Alapállásból guggolótámaszba ereszkedünk. Előbb a bal lábunkat nyújtjuk oldalra, visszahúzzuk, utána a jobb lábunkat nyújtjuk és húzzuk vissza. Kétszer-kétszer ismételjük.
5. Hason fekvés. Térdhajlítás a bal lábbal, a lábfejet megfogjuk a bal kezünkkel és kissé meghúzzuk. Térdhajlítás a jobb lábbal, megfogjuk a jobb kezünkkel és meghúzzuk. Kétszer-kétszer megismételjük.
6. Terpeszállás, kezeket csipőre tesszük. Jobb karunkat a magasba lendítjük, s egy időben törzshajlítással balra hajlítjuk a törzsünket. Ugyanezt elvégezzük a bal kar lendítésével is, és a gyakorlatot négyszer-hatszor ismételjük meg.

F. J.

— P. G. —

ÍGY KÉSZÜL A FEKETE KERÁMIA

Id. Fazekas József nádudvari fazekas műhelyében készültek az alábbi felvételek. A nádudvari fekete kerámia születését mutatja be a képriport, ahogyan az idős mester keze nyomán az agyagból műalkotás születik.

Forog a korong

A kéz alakítja ki a formát — Közben a mester felesége mintát csiszol az anyagra

Égetésre várnak az edények

És ez az eredmény (Vencellei István képriortja)

Tartópolcok — textíliából

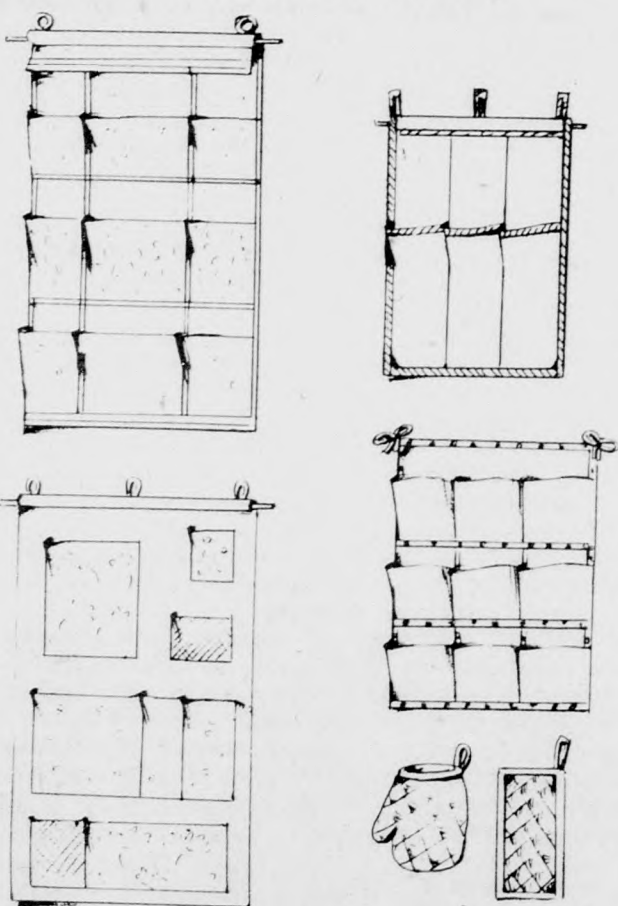
A lakásban sok olyan apróság van, amelynek kéznél kell lennie, de sehol sincs helye. Takarítószer, papírzsebkendő, vatta, sminkpapír, hajháló — rengeteg holminak nincs helye például a piperepolcon, a szekrényben, s emiatt örökösösen új, de mindig ideiglenes helyet ög-töznünk számukra — ahol rendszerint nem találjuk meg.

Erre a célra rendkívül alkalmas (és helyet sem foglal el) a falítások. Mindenütt akad textilmaradék, de ha nincs, olcsón kapható a maradótközpontban. Ha a „ongyászából” termeljük ki a hozzávalót, az sem baj, ha kissé vad a színösszeállítás.

A rajzokon látható falításokat kártonból varrjuk. (Nylonfóliából is készülhet, de azok varrása nehézkes, mert tapadós). A konyhai tasakban abroszt, szalvétát, lábosalátét, fakanalakat, szatyrokat tarthatunk. A szekrényajtóra szerelt tasakot varrjuk paszellszínű, vagy virágos, pöttyös anyagból; ebben harisnyát, sálát, kesztyűt, ernyőt tárolhatunk. Varrhatunk (szintén szekrényajtóra akasztható) tasakot a zoknik, pappucskok, cipők számára is. Ezeket béleljük ki, mert a nehezebb tárgyak lehúzzák. (A többféle anyagot előzőleg avassuk be, nehogy összehúzzák egymást.)

Kiszabjuk a megfelelő méretű hátlapot, ezt sosem árt kibélelni; aztán a mintásat egyszínű szalaggal, az egyszínűt mintással paszpolozzuk. A zsebeket a kívánt méretűre szabjuk, paszpolozzuk, kicseit ráhagyunk, és többször körülgépelve erősítjük a hátlapra.

Ha egy-egy sornyi zsebet egyforma méretűre varrunk, könnyebb a munkánk, mert nem kell külön zsebeket szabnunk, külön-külön behajtanunk, paszpoloznunk, hanem csíkokat szabunk — 15-20-30 centi szélesek — és ezeket illesztjük a hátlapra, és egy-kétsoros gépelléssel rávarrjuk.

A fürdőszobába vékonyabb anyagból is készülhet piperetartó falítások. A két anyag közé flanelt, vagy más puha anyagot tegyünk, és paplansteppeléssel rögzítsük.

Ugyanígy készíthetünk konyhai lábosfogókat is, ezekből sosincs elég, mert ha megégnék, összepiszkolódnak, mosni nem érdemes. Könnyen tönkremennek, tehát célszerű, ha egyszerre, „szalagon” gyártunk belőlük jó néhányat. A lábosfogó lehet téglalap alakú, vagy kesztyű; utóbbinál fontos, hogy jó nagyra készítsük, a könnyű belebújás miatt. Az edényfogót alaposan béleljük ki, s ha türelmünk van hozzá, steppeljük le.

A falítások, edényfogók olcsó, és mindig örömet okozó ajándéktárgyak is. A tasakokra, az edényfogókra, kesztyűkre akasztót erősítünk; a súlyosabb tárgyak tárolására szolgáló tasakokra célszerűbb a függönykarika.

Ma

A falu közelében gós rét húzódott. A tás után gyakran f helyet, ahol mindig érdekes látnivaló. sokat bolyongott a és úgy ismerte a n a tulajdon tenyerét zombékra kell ugr ne merüljön a hideg lálja a legtöbb eb récefészket lelt Pista a teendő. A pihetől letakart tojásokat te, nehogy véletlen ja a kotló kacsamara

Pista ezen a na májusi vasárnapon körül sétált. Nézeget mignem egyszerre t nul nagy csapat m valahonnét, kanyar leereszkedtek, s a f rán szaladgálni k szemellenzöt formá hogy jobban lásson, rak voltak. Az egyik másik feketés, a ha barna színű, de a szürke tollazatú is sebb az volt, hogy álló tollgallért viselt egymással szemben szerű útközveteket viben láthatóan egyik meg.

Néhány tolluk a verekedés közben, ez sőbb, amikor a madár sik felére repültek, szedte, sőt másnap biológia tanárának is ből előkeresett könyvéjében sikerült megállap Pista pajzsos cankök csogók között.

Megtudta a könyv hogy ez a madár csak ványosan költ. Máj fészkelőterülete első kabrra esik. Összet viszont nagy csapato hazánkon. Tavasszal, zepétől májusig lá Fészke nedves rétel kon a fű között van 4 gömbölyded foltoz A fiókkák fészkehágyo hogy kibújnak a to

KRECSM

VC

zekas József
fázekas mű-
készültek az
ételek. A nád-
kete kerámia
mutatja be a
ahogyan az
er keze nyo-
gyagból múal-
tik.

orong

te mintát

Kispajtás

Madarak „pajzsokkal”

A falu közelében nedves, tocsogós rét húzódott. A gyerekek tanítás után gyakran felkeresték ezt a helyet, ahol mindig akad valami érdekes látnivaló. Pista különösen sokat bolyongott a tocsogók körül, és úgy ismerte a nagy rétet, mint a tulajdon tenyerét. Tudta, melyik zombékra kell ugrania, hogy meg ne merüljön a hideg vízben, hol találja a legtöbb ebihalat, amikor récefészket leit Pista tudta jól, mi a teendő. A pihetollakkal gondosan letakart tojásokat messze elkerülte, nehogy véletlenül is megzavarja a kotló kacsamamát.

Pista ezen a napsugaras, szép májusi vasárnapon is a tocsogók körül sétált. Nézegetett, keresgélt, míg nem egyszerre teljesen váratlanul nagy csapat madár érkezett valahonnan, kanyarodtak egyet és leereszkedtek, s a fű között szaporán szaladgálni kezdtek. Pista szemellenzöt formált a kezéből, hogy jobban lásson. Furcsa madarak voltak. Az egyik fehértarka, a másik feketés, a harmadik vörösbarna színű, de akad egyszerű szürke tollazatú is. A legérdekesebb az volt, hogy egyrésztük elálló tollgallért viselt és néha-néha egymással szemben állva szabályszerű ütközeteket vívtak, bár eközben láthatóan egyikük sem sérült meg.

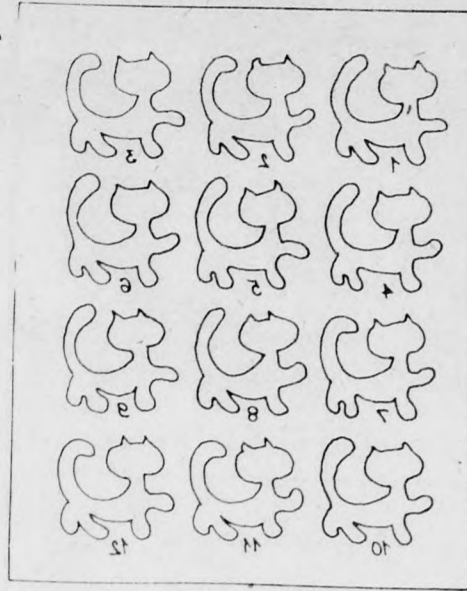
Néhány tolluk azért kihullott verekedés közben, ezeket Pista később, amikor a madarak a rét másik felére repültek, szépen összeszedte, sőt másnap megmutatta biológia tanárának is. A könyvtárból előkeresett könyvek ábrái alapján sikerült megállapítania, hogy Pista pajzsos cankókat látott a tocsogók között.

Megtudta a könyvekből azt is, hogy ez a madár csak nagyon szóróványosan költ Magyarországon, fészkelőterülete elsősorban észak-kabra esik. Összel és tavasszal viszont nagy csapatokban vonul át hazánkon. Tavasszal, március közepétől májusig láthatjuk őket. Fészke nedves réteken, kaszálókon a fű között van, ebbe a tojó 4 gömbölyded foltozott tojást rak. A fiókák fészkezhagyók, tehát alighogy kibújnak a tojásból, máris

szerte bujkálnak a fűcsomók között. A pajzsos cankó táplálékát bogarak, szöcskék, sáskák, csigák és a vizekben élő különböző apró rákokcskák alkotják. Bár nem fészkelnek Magyarországon, az átvonuló madarak mégis jelentős hasznot hajtanak a mezőgazdaságnak.

Pista osztálytársai délután kirándultak a rétre, hogy maguk is megfigyeljék ezeket az érdekes madarakat. Azonban már hiába járták be a környéket, néhány sárga billegetőn és pacsirtán kívül semmiféle madarat nem láttak. A pajzsos cankók eltűntek. Valószínűleg messze repültek már, útban északi költőterületeik felé.

(Sch. E.)

Tizenkettő egy tucat!

A képen 12 cicát láthattok. Első pillantásra egyformának tűnik mind. De ha aprólékosan szemügyre vesztitek őket, rájöttök, hogy közülük csak két teljesen egyforma akad.

Melyik az a kettő?

MEGFELELTÉS: a 6-os és a 9-es.

ILLYÉS GYULA:

Három kívánság

Hol volt, hol nem volt, elég az, hogy volt egyszer egy szegény ember meg annak a felesége. Fiatalok voltak, gyerekeik se volt még, szerették egymást, megértették egymást, de a nagy szegénység miatt egyszer-egyszer azért összezördültek.

Na elég, egyszer az asszony előbb került haza a mezőről, mint a férje, és azon főtt a feje, mit készítsen vacsorára. Megcsinálta a tüzet, mást nem tudott, egy kis leveshez tett föl vizet. Arra gondolt közben, hogy miért is olyan szegények, hogy miért nem tudja egyszer meglepni az urát egy jó vacsorával.

Amint ezt gondolta, hallott valami suhanást maga mellett, hát egy tündér száll feléje. Meg volt bizonyos illetőde a szegény kis asszony, most látott először tündért. Az pedig meg is szólalt, azt mondta:

— Na, nem bánom, te szegény asszony, legyen három kívánságod, majd meglátom, mennyi eszed lesz magadhoz. — Azzal el is tűnt, ahogyan jött a tündér.

Hát az asszony hitt is meg nem is a szemének és a fülének, de

azért az első kívánság már megszületett a fejében. Egy szál kolbászt kívánt azzal, hogy úgyse lesz belőle semmi. De abban a pillanatban már szállt is le a kéményből egy lábas, benne a szép szál kolbász. Oda kellett csak tenni a tűz fölé a lábást, volt abban zsír is bőven.

Mikor beállított az ember, volt szájtátás, mert már tele volt a konyha jó szagokkal. Amikor az asszony elmondta, mi történt, hát mindjárt elkezdtek tanakodni, mi legyen még a két kívánság. Az ember lovat, tinót, malacot akart, az asszony meg mást, nem tudtak megegyezni. Csak vitáztak, mintha éhesek se lettek volna. Az ember képes lett volna éhgomorra rá is gyújtani; tömködté a pipáját, nyúlt a parázsért, de olyan ügyetlenül csinálta, hogy földöntötte a lábast kolbászostul.

Persze, hogy megjegyti az asszony, kapkodott mindjárt, hogy kirántsa a kolbászt a tűz közül, és szidta az urát:

— Nőtt volna inkább az orrodra, mint a tűzbe fordítod ezt a kolbászt!

Na hiszen, ez kellett csak! A kolbász már ott is lógott az ember orrán, le egészen a térdéig.

Először meg se ijedt az asszony, próbálta, hogy leszakítja a kolbászt a férje orráról, de az úgy odánótt, hogy azt onnan le nem lehetett szakítani. Most már megjegyti a szegény kis asszony, el is sirta magát. Tudták már mind a ketten, ha valami vagyont kívánnak harmadikra, az meglez, de hát mi lesz akkor a kolbásszal?

— Majd levágjuk — mondta az asszony.

— De én nem engedem — felelt az ember —, most már, ha így van, kívánjuk vissza a lábásba, aztán kész!

— De hát a tinó, a ló meg a malac! — így az asszony.

Az ember erre azt felelte:

— De hát ilyen bajusszal csak nem járhatok, te se csókolsz meg, ha kolbász lóg le az orromról!

Na, végül csakugyan az lett, az volt a harmadik kívánság, hogy a kolbász menjen vissza a lábásba.

Most láthattak csak vacsorához, de nem nagyon ízlett szegényeknek a jó falat, még mindig azon zsörtölődtek, ki volt az oka, hogy ezután is már csak olyan szegények lesznek, mint voltak.

KRECSMÁRY LÁSZLÓ:

VOLT EGY EGEREM

Volt egy egerem,
volt egy tehenem,
volt egy mekegő kiskecském,
volt egy barikám,
volt egy paripám,
volt egy brummogó kismedvém.
Volt egy kakasom,
volt egy malacom,
volt egy fíti-fúti gyikocskám,
volt egy bogaram,
volt egy madaram,
s volt egy liliputi kismacska.

Egyszer az egerem
hívta a tehenem,
barikám, paripám, kiskecském,
hívta a kakasom,
hívta a malacom,
hívta a brummogó kismedvém.
Hívta a bogaram,
hívta a madaram,
hívta a fíti-fúti gyikocskám,
de nem hívta vendégségbe
magához a liliputi kismacska.

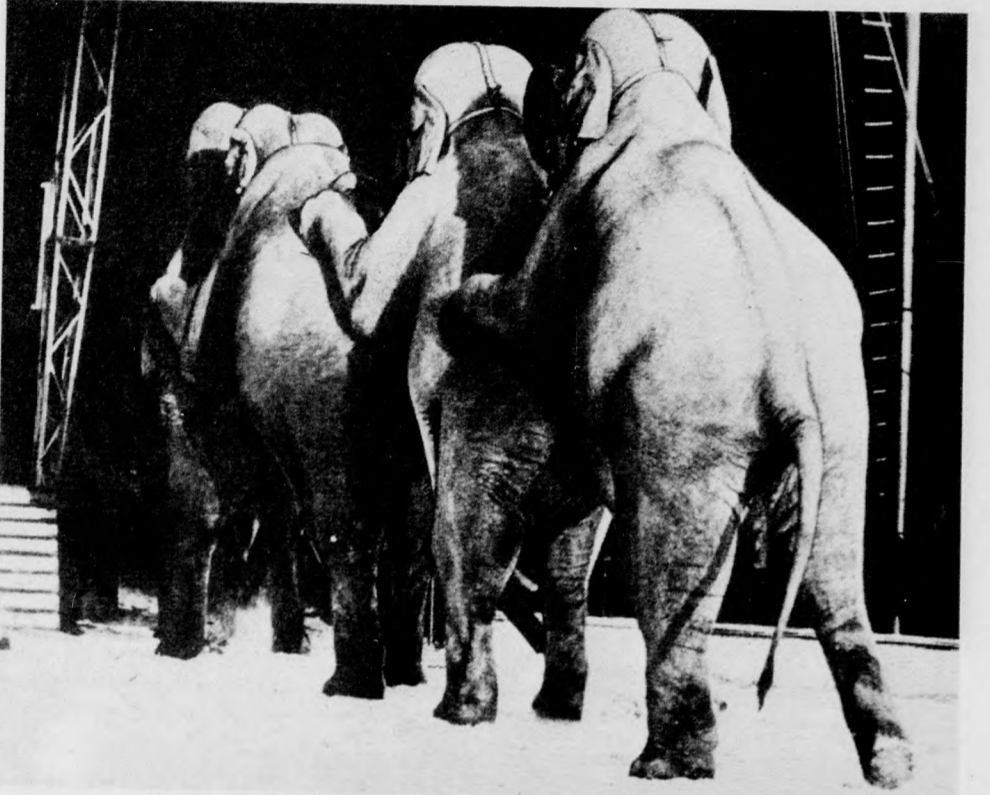
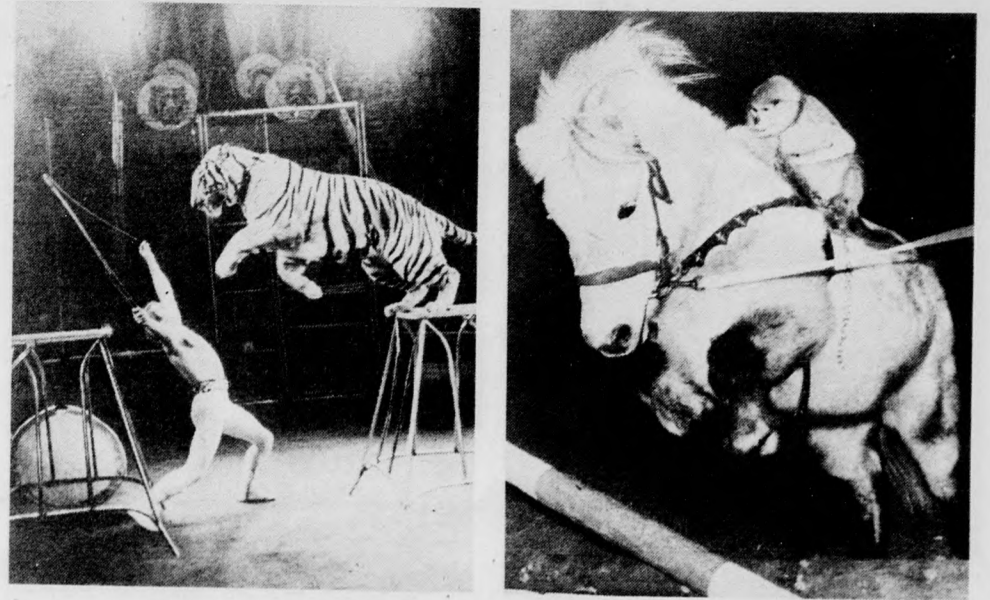
Ezért persze megsértődött
— hajj! — a liliputi kismacska,
s mérgében az egeremet
szőröstől-bőröstől bekapta.

Bőgött a tehenem (sajnálta az egerem)
elvágtatott bújába,
és mindenkit feldőfött, ki
éppen odakerült útjába.
Félelmében kerekét oldott
gyorsan a mekegő kiskecském,
elszökött a barikám,
a paripám s a kismedvém.
Elment a kakasom,
elment a malacom,
elfutott a fíti-fúti gyikocskám,
elbújt a bogaram,
elszállt a madaram,
egérfaló, szeleburdi,
s maradt csak a liliputi,
kotnyeles, csiribiri
cirmoskám...

TÁNC

CIRKUSZPOROND

BÉLYEGGYŪJTÓKNEK

ÜTTÖRÖK

A Magyar Üttörök Szövetsége 30 éves fennállása: Gebora Eszter tanuló játékos rajzának bélyegre vitélével köszönti a Magyar Posta. Az 1 forint névértékű bélyeg június 5-én jelent meg. Az új kiadványon a játszó-sportoló fiatalokat ábrázoló részekből hatalmas 30-as alakul ki. A kis rajzoló munkáját Vertel József grafikusművész foglalta keretbe és ofszetnyomással a budapesti Pénzjegynyomda készítette el.

Az üttörőmozgalom fontos és eredményes munkásságáról már három jubileum alkalmából is megemlékezett bélyeggel a posta. Az új, kedves rajzú bélyeg kapcsán arra is emlékeztetünk, hogy fiatalok munkája már szinesítette a bélyegképeket. 1968-ban a gyermek-bélyegrajz-pályázat három alkotásának bemutatására sorozatot adtak ki.

A BORITÉK VALÓDI

Hans G. Schlegel, ismert német szakértő veszedelmes hamisítványokra hívja fel a figyelmet. A fényképpel illusztrált tájékoztató bemutatja a II. világháborút követően keletkezett német ritkaságok utánezatát. A család viszonylag olesó példányokat látta el felülnyomás-sal, majd az így megsokszorozott értékű példányok besét borítékra történő felragasztással még fokozták. A hamisítók szorgalma határtalan volt, mert a bizalom felkeltésére ajánlasi ragjegyet is készítettek és a leveleket elől a feladás, hátoldalon a kézbesítés igazolásául postal bélyegző hamis lenyomatával látták el. Nem feledkeztek meg arról sem, hogy az így készült értékes levelek valódiságának igazolására Schlegel szakértői bélyegzőjének utánezatát is elhelyezték a borítékokon.

Thaiföldön a postát károsította meg egy bünszövetkezet. A turisták által látogatott helyeken a kézműipari, valamint: délkelet-ázsiai sportjátékok 4 és 5 bath névértékű címetelből (az Európában: szülő levelek, illetve levelező lapok díjának felelnek meg) vízjel nélküli pa-

MAGYAR POSTA 1 Ft

30 éves a Magyar Üttörök Szövetség

prion készült hamisítványok tömegét hozták forgalomba. Az utánezatokat az eredetitől csak tüzetes vizsgálattal alapján lehet elkülöníteni, ezért az említtet bélyegeket a posta azonnali hatállyal kivonta a forgalomból.

INNEN — ONNAN

XVI. Károly Gusztáv svéd király június 19-én tartja esküvőjét Stockholmban. Ebből az alkalomból bélyegpár jelenik meg. — Berlinben e hónap végén tartják a női gyeplabda-világbajnokságot. Bélyeggel is beszámolnak a kevesek által ismert sportágról, amelyet 1898-ban Angliában ismert meg egy német hölgy. Akkor nagy sikert arathatott, mert a következő évben a németek csapata már a szigetország válogatottjával is megmérkőzött. 1972 óta rendeznek világbajnokságot azzal a céllal, hogy a női gyeplabdát is felvegyék az olimpiai számok közé. — Jugoszlávia az ifjúság napjára hatértékű sorozaton az ott élő viziállatok; mutatja be. — Több ezer éves féldrágakövekből vésett, megmunkált pecsételők rajza díszít öt új görög bélyeget. — Hamarosan megnyitják az ENSZ filatéliai múzeumát. Az intézmény két esztendőre tarti zárva. A genfi Nemzetek palotájában (a volt Népszövetség épületében) gazdag kiállítási anyagot korszerűen feldolgozva tárnak a látogatók elé.

„HÓVÉGI HAJRÁ”

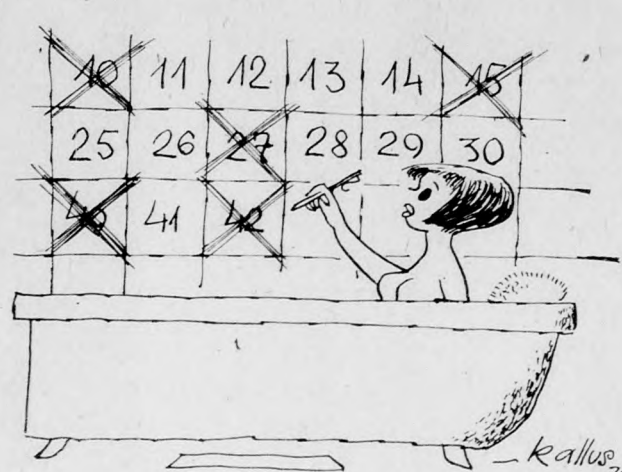

KÖZELEDIK AZ ÉV VÉGE

— Apuci! Kölesönadhatnád a bukósiskodot, tudod hátha...

SZENVEDÉLYES LOTTÓZÓ

KICSI KOCSI

— Mondd, hogyan érsz te ezzel két óra alatt Bésbe?
— Feladom gyorsteherként...

VACSORA HÉTKOR

— Hová, hová? — kérdezte a Lenin körúton, a Nyugati előtt Sámsonberek régi ismerősét, Bojtorjánt, akivel régebben együtt dolgozott a Főhivatalban.

— Ide a vonathoz, negyedóra múlva indul. A kunveresi szerszám-szövetkezetbe indulok egy kis ellenőrzésre.

— Szerencsés flótás vagy — lelkesedett Sámsonberek. — Egyszer én is voltam náluk revizor. Te, hogy azok milyen ebédet adtak! Akkor ünnepelték a szövetkezet öt-estendős évfordulóját, és két nappal korábban tartották meg a jubileumot, hogy én is ott lehessenek az ünnepi díszében. Te, hogy ott milyen traktá volt! Melátod, kitárlának valamit a te tiszteletedre is. Ne egyél semmit a vonatban, oda jó étvágygyal kell megérkezni!

Bojtorján gyorsan elbúcsúzott a hasimádó Sámsonberekitől és megkereste vonatját. Időközben Kunveresen Puskási, a szerszám-szövetkezet elnöke kiadta az utasítást az üzemi étterem szakácsnőjének:

— Mari néni, jól kösse fel a kötevényét, mert pesti vendég érkezik, megtelefontálak a Főhivatalból. Ebéd pont egykor! Remélem, a revizor gyorsan végez és négyre már ott lehetünk a tekezerseny döntőjén. Este hétkor díkjiosztó vacsora. Délre talán a híres kunveresi gombóclevés, vegyes sült és rétes, este malacpecsenye bihari túróssal. A borokról a bérletszámoló már gondoskodott. Mindent belc, a sportkör számlájára megy. Hajrá, Mari néni!

Amikor azonban Bojtorjánt az ebédőre invitálták, a revizor nem fogadta el a meghívást, hanem akatáskájából két szendvicset vett elő és egy pohár vizet kért.

— Megszoktam, hogy dében csak keveset eszem — mentegetőzött.

— No de legalább egy kis rétest. Megraktunk egy tálat almással, dióssal, túróssal. Mari néni megyei díjat nyert már a rétesével. És meg kell kóstolnia a mi híres borainkat is.

— Köszönöm, csak a pohár vizet fogadom el.

— Megsérti Mari nént, ha meg se kóstolja a rétesét.

— Talán meg fog bocsátani. Kérem a pénztárkönyvet és az anyagkönyvelést.

Puskási savanyú arccal tett eleget a kérésnek, aztán az ebédőbe ment a többiekhez. Nem volt valami nagy étvágya. Ebéd után telefonált a tekepályára, hogy nem lehet jelen a versenyen, de este hétkor

megtartja a díkjiosztó vacsorán a beszédét.

Délután Mari néni megjegyezte: — Mégis beküldtem néhány rétest a revizor elvtársnak, de visszautasította. Ilyet még nem láttam — panaszkodott az asszony. Még képes lesz a vacsorán a ropogós malac helyett is szendvicset enni.

— Amilyen lazasan dolgozik, talán már vacsora előtt kimegy az ötvenes vonatához. De ha a nyolchússzal utazik, ezt akkor is hiába kínálgatnánk. Hopp, valami eszembe jutott! Mari néni, a konyhaajtót ne csukja be! Azt akarom, hogy a malacpecsenye és a bihari túróssal ilata az irodában megcsapja az orrát. Jól öntözze meg, hogy minél jobb aromája legyen.

— Gondolja, hogy mégis elfogadja az ételt?

— Ne törődjön vele, bizza rám a mi vendégünket — mosolygott hamiskásan az elnök.

Bojtorján közben a tervjelentést, a selejtjegyzéket és a túlóradíjakat tanulmányozta. Már fél hét elmúlt, amikor a revizor végre elkészült a munkájával. Csak kisebb szabálytalanságokat talált, a jegyzőkönyvet aláírta, aztán búcsúzni akart, amikor megcsapta orrát a malacpecsenye inycsiklandozó illata.

— Mi jót süttöttek? — kérdezte kíváncsian, miközben már a kabátját gombolta.

— Malacot — válaszolta Puskási. — Mari néni csodálatosan csinálja. Amikor sült, állandóan vörösborral is öntözi.

— Megérzi az ember orra — bólintott elismerően Bojtorján.

A revizor tovább szimatolt. Mi ez a másik remek illat? — tűnődött, és meg is kérdezte.

— Az? Hát a bihari túróssal, Mari néni módra. Főlt tészta túróval, dióval, mandulával, sok mazsolával, az egész tepsiben átsütve.

Bojtorján ekkor már elhatározta, hogy amennyiben meghívják, ezúttal kivételesen szakít szigorú elveivel és részt vesz a díkjiosztó vacsorán. Lassan, nagyon lassan nyúlt a kalapja után, mert várta az elnök invitáló szavait. Már a kezében volt az akatáskája is, de Puskási még mindig késett a meghívással. Végre megszólalt:

— Gondolom, megéhezett már, remélem, vonatindulás előtt kap az Utasellátóban egy kis pörköltet. Néha egészen ehető. De a borukat nem ajánlom. Nagyon gyenge.

— És miközben a malacpecsenye,

mintha lelke lett volna és megértve az elnök szándékát, még csábítóbban terjesztette az iroda felé illatát, Puskási búcsúra nyújtotta kezét Bojtorjának és így szólt a csatlódott revizorhoz:

— Köszönjük a munkát, jó utat kívánunk!

Aztán kiszólt a konyhába Mari néninek:

— Hét óra! Tálalhat!

Palásti László

A KÜLFÖLD HUMORA

MOSZKVA

A kis Iván villanyvasutat kapott a születésnapjára. Este már az egész család azzal játszik. Tíz óra tájban egyszerűen megszólal a telefon. A mama veszi fel a kagylót...

— Ki telefonált, Natasa? — kérdi később a férj.

— Az alattunk lakók.
— És mit akartak ilyen későn?
— Az iránt érdeklődtek, hogy mikor indítjuk az utolsó szerelvényt...

PÁRIZS

A híres festő műtermében lelkesedve dicséri az egyik látogató a mester készülő alkotását:
— Csodálatos esetkezelés, tökéletes harmónia! És micsoda tüzes színek! Mester, bárcsak haza vihetném ezt a tavaszi színpompát!

— A kívánsága máris teljesült, kedves barátom. Ugyanis beleült a festékes palettámba...

NEW YORK

A rendőrfőnök két gyanús személyt igazoltat:

— Kérem a papírjaikat! — szól az egyikhez, majd így folytatja:
— Lakása van?
— Sajnos, nincsen.
— Akkor hol lakik?
— Hol itt, hol ott...
— És maga? — fordul a másik személyhez.
— Vele szemben...

PRÁGA

A légitársaság irodájában cseng a telefon:
— Információ. Tessék kérem, mit parancsol?
— Kérem, legyen szives megmondani...

KERESZTREJTVE

EGY-RANGÚ NÉP

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13							14				
15				16		17	18	19			
		20	21				22				23
24	25				26					27	
28			29	30		31			32		33
		34	35		36			37		38	
39							40				
41						42		43			
44			45		46	47	48			49	
50	51			52			53		54		55
56				57				58		59	
			60						61		62
63	64						65				66

Motto: Váci Mihály Egy-rangú népi című verséből idézünk egy szakaszt a vízszintes 20., függőleges 39. és vízszintes 1. számú sorokban.

Vízszintes: 1. Az idézet negyedik része. (Zárt betűk: J, A, R, S, N.) 13. Mindenne kiterjedő, pontos. 14. Golyócska alakú gyógyszer. 15. Újság. 16. A földtörténeli középkor egyik rétege. 19. Erődtípus egyik fajtája, ford. 20. Az idézet első sora. (Zárt betűk: S, M.) 23. Közép része. 24. Osztrák, magyar, svéd, spanyol gépkocsik jelzése. 26. Hegység Jugoszlávia keleti részében. 27. Nem ezét, hanem... 28. Kori római pénz, ford. 29. Kettős mássalhangzó. 31. Puszt. 33. Táp része. 34. Téli sportot üzők. 37. rögzítésre szolgál. 39. Mosás előtti művelet. 40. ...Dévénynél betörném, ismert Ady-sor. 41. Dél előtt egyik órájában 43. Lőbetegség, névelővel. 44. Süveg belseje. 45. Papírra vet. 46. Mint, németül. 48. München folyója. 50. ...ór, személyi biztonságra vigyázó személy. 52. Kipusztulóban lévő afrikai kerdőz. 54. Valamit csinál, a mindent pótló igével. 56. Nemez páratlan betű. 57. Lejtős fedelű állványszerű irodabútor. 59. Kerti szerszám. 62. Közép nélküli zár. 63. Derék, tisztességes. 65. Vámköteles szállítmány. Függőleges: 1. Madagaszkár mai neve. 2. Becézett női név. 3. A jelzett napon

szolgálatra beosztott. 4. Taps páratlan betű. 5. ...mász, régi vadász. 6. Az alumíniumipar központja Szlovákiában. 7. Igen erős, izmos kezű ember jelzője. 8. Orvosi vénnyeken található rövidítés. 9. Szóösszetétel elötagjaként fordással kapcsolatot jelent. 10. Hatvan percre. 11. VUV. 12. Valamit jelképesen ábrázoló mozdulatlan, nem beszélő csoport. 17. ...világ, tréfásan nagyapánk kora. 18. Végtelenül öszitén. 21. Letép. 22. Kén és jód vegyüle. 25. Az idézet második sora. (Zárt betűk: R, M.) 30. Ismert traktor márka. 32. Munkatárs bizalmas megszólítása. 35. ITZ. 36. Határozószó, nyomatókos kifejezésre. 37. Jóízű, izletes. 38. Debrecen melletti községbe való. 39. Az idézet harmadik sora. (Zárt betűk: E, A, I, V, V.) 42. Letrehoz. 46. A betegség. 47. Televíziós és filmfelvételeknél alkalmazott nagy fényerejű lámpa. 49. ...hajló, elfogult, igazságtalanul kedvező. 51. A legfőbb vallási tisztelet érdemfő. 52. A SZU legnagyobb nemzetisége. 53. Város a Titicaca-tó partján. (ILAVE.) 55. Magyar kártyával játszott egyszerű kártyajáték. 57. Jóízű, izletes. 58. fordított redő. 60. Sodrat páratlan betű. 61. Bámészkodás része. 64. Industriális. 66. Földet tőr.

Beküldendő VI. 23-ig a vízszintes 20., függőleges 23. és 39., vízszintes 1. számú sorok megjelölésével.

létre minden estét a kocsmában tölteni?

— Nem értem, nem értem!... Minek beszélsz mindig olyan dolgokról, amelyeket képtelen vagy megérteni!?

SZÓFIA

— Athanasz, Athanasz, meg kellene már komolyodnod, — korholja fiát az anyja. — Az egyik nap kuglizol, a másik knap ulizol, szombat-vasárnap meg a Marináddhoz futkosol. És ez így megy évek óta... Mondd fiam, miért nem veszed már feleségül azt a szegény lányt?

— Mert akkor nem tudnék hova menni szombaton és vasárnap...

BONN

— Szervusz Helga, mi történt veled? Kissé lehagoltnak látszol?

— Sajnos, válnék...

— Ne mondd! És kinek a hibájából?

— Természetesen Hanséból.

— Ezt nem gondoltam volna. Olyan rendes fiúnak látszott. Tulajdonképpen mit művelt?

— Ilyet velem még soha nem tett: egy héttel előbb tért vissza a szabadságáról...

LONDON

— A feleségem kezd az idegimre menni, — panaszkodik barátjának a skót férj. — Folyton csak pénzért tölem. Egy hónapja ötven fontot követelt, két hete húsz fontot kért, és tegnap megint tíz fontot kért.

— És mond, mit csinál azzal a rengeteg pénzzel?

— Látod, azt nem tudom, mert eddig egy vasat sem adtam neki...

T. I.

HAJDÚ

A MAG

Éretts

Kár volna taga vizsga izgalommal lelki tortúrával jár feltétlen azt jelzi nyosak az ismeret alapos felkészülés aggályának a forrás több ismeret tá gunkban annak tetszik ki legink mennyi még az Lelkiismeretünket tassuk azzal: a be végzett munka meg ga gyümölcsét.

Az első igazi pr a vizsgák ranglistá ban mindenképpen gi. A fiatalság győ próbája, amely na ró iramában is m társadalmi esemén a vizsga mégiscsak formán érint benn hatása alól nem tu ni magunkat. H hajdani emlékeivel szik az életünkbe, nyolc évesek ünnepe mindig visszahozza állandóan ragaszk ifjúságunkat.

Ma persze az ére minőséget képvisel danán. Nem meg hancsok összeköt. A oktatási rendszer, a oktatási politika m nosabb teszi ezt a gyon sokak számára hetetlen magasságot ben és többen végz zépiskolát, mind ga változatosabb a köz tatás, tehát mind többen juthatnak élményhez, amely a érettségi vizsgalázak tes velejárója. S z jelentőségét talán g gyarazza. Annak a az ösztönzése, ama mi gazdagság gyar csán eltölt bennünk az általános művel emelkedéséről, sz tanuskodik.

A diák persze, ak érettségizőtő bizo aligha érzi ott és ab ben, hogy milyen figyelem és szeretet csak azt érzi, ho szempár reásegező neki most meg kel a tétellel, hogy a vé lus minőségét most felkészültsége befoly ben nincs semmi a így természetes. A érettségi belső lényé lékezésre érdemes é mért ez teremt meg, ugyanis ez az első amelyen a fiatalnak jutnia, hogy a köv aztán még kemény nehezebb erőpróbák jön neki.

Persze, mint min az érettségi sem jel eltűzött feladatot. munkával, szorgalom lehet neki felelni, és meg is felelnék a nyeknek. Objektív dásanyag a mérvadó tív azonban mégisc érzelmi tényező domi az eseményhez h amelyt legszebb magunkkal viszünk útravaló ma is, sőt kább az: a fiatalság szívvel nézhet a jövő tőségei szinte belát s a pályaszakas, am nek tulajdonképp nyújtja a belépőt megvalósításához.